

Uvodnik

Jurij Paljk

Huda kriza

Človek bi se ob vesteh, ki jih beremo v dnevnem časopisju, najraje vprašal, kako naprej, ko pa se zdi, da so domala vsi scenariji za prihodnost naše narodne skupnosti črni. Reševanje Slovenskega stalnega gledališča iz Trsta je v teku, a že prvi delovni sestanek med krovnicima organizacijama in deželnim odbornikom Molinarom z ekipo je konec minulega tedna pokazal, da Dežela predlaga, naj bi denar za finančno luknjo SSG-ja dala manjšina sama, se pravi, da bi najbolj pomembnim slovenskim organizacijam in ustanovam v Italiji vzeli določen del sredstev, da bi začasno zakrpali finančno luknjo gledališča. To je seveda nesprejemljivo za vsakogar, ki vsaj posredno pozna stanje v naši narodni skupnosti, saj bi to dejanje resno ogrozilo obstoj nekaterih ustanov in organizacij; med njimi je tudi naša Zadruga Goriška Mohorjeva, ki izdaja tako naš tednik kot knjige Goriške Mohorjeve družbe in revijo Pastirček, če Primorskega dnevnika, Narodne in študijske knjižnice, Mladike, Novega Matajurja, Doma in drugih niti ne omenimo. Tiste naše organizacije in ustanove, katerim Dežela priznava, da so najbolj pomembne za življenje narodne skupnosti, bi se torej morale odreči določenim prispevkom, da bi se (začasno) rešile finančne težave Slovenskega stalnega gledališča. To je seveda nesprejemljivo, saj bi to za nekatere ustanove in organizacije pomenilo, da bi morale korenito krčiti osebje. Vsaj za našo Zadrugo Goriška Mohorjeva bi to pomenilo predvsem to, a sem prepričan, da bi tudi za druge ustanove pomenilo to dejanje isto, krčenje on odslavljanje zaposlenih. Ko to pišemo, so v teku pogajanja in iskanja rešitev. Predsednika krovnic organizacij SSO in SKGZ Drago Štoka in Rudi Pavšič sta te dni zelo zaposlena, saj se zavedata resnosti položaja, v katerem se je znašla manjšina, kot nas tudi že dolgo opozarjata, da bi morebitno krčenje sredstev za našo narodno skupnost, ki ga sedanja italijanska vlada napoveduje za naslednje leto (za okrogel milijon evrov), pomenilo začetek katastrofe za vse nas. Seveda najprej za nas, ki smo svoje življenje in življenje naših družin vezali na delo v naših ustanovah in organizacijah, posredno pa seveda za vso našo skupnost. Vse bolj jasno je, da so časi, ko so tisti, ki so najbolj znali jokati v javnosti in so se zato vedno našla sredstva zanje, za vedno minili; današnja kriza pa še enkrat kaže na to, kako grobo Italija pritiska na našo narodno manjšino. Za to namreč gre: za grobo pritiskanje na manjšino! Pa ne samo to! Tihi molk okrog našega poklicnega gledališča je najbolj zgovoren in naravnost kriči o tem, kako hitro zapraviš konsenz med nami, ljudmi, člani naše narodne skupnosti. Je svarilo vsem upraviteljem in vsem nam, je pa tudi opozorilo vsem tistim, ki mislijo, da se časi niso spremenili. Nikdar nismo bili med tistimi, ki so se prvoščitljivo veselili nesreče drugega in se zato krize gledališča ne veselimo, pričakovali pa bi, kot pričakuje to večina naših ljudi, da bi slišali tudi kakšen "mea culpa", ki pa ga ni od nikoder!

Minuli ponedeljek je prišlo na Brdu pri Kranju do večkrat odloženega srečanja med zunanjima ministroma Italije in Slovenije, na katerem naj bi italijanski zunanji minister Frattini megljeno obljubil, da bo sedanja italijanska vlada že poskrbela, da ne bo prišlo do krčenja sredstev za slovensko manjšino, a taisti Frattini ni našel niti deset minut, da bi sprejel predsednika krovnic organizacij Štoka in Pavšiča, kar kaže na odnos do naše manjšine in je več kot le zamujena priložnost. Je tudi žalosten dokaz, da je naša narodna manjšina ponovno postala predmet v pogajanjih med Slovenijo in Italijo zaradi plinskih terminalov v Tržaškem zalivu, dveh, oba načrta sta namreč še v igri!

Dvajset let po padcu

Berlin 1989 - 2009

Ob odredbi evropskega sodišča Kaj s križem?

V teh dneh se je v Italiji vnela debata o izpostavljanju križa po šolskih učilnicah na državnih šolah. Tako razpelo kot fotografija predsednika republike sta še danes predvidena po zakonu. Rad bi pa šel mimo zakonodaje in analiziral drugi aspekt te problematike. Namreč odstranitev križa iz učilnic je res stvar časa, v katerem živimo. Zato se tudi v raznih obdobjih spreminjajo zakoni, norme ipd. Vprašanje, ki se mi je porodilo v teh dneh, pa je: kdo je kriv za to? Po navadi iščemo krivdo v ateizmu, laicizmu, komunizmu itd. V resnici pa je problem obširnejši in globlji. Kaj v resnici mislimo mi katoličani? Kako vzgajamo v krščanstvu mlade rodove? Kaj počenjamo kristjani v Evropi, da si zaslužimo privilegij, da nam visi križ v učilnici? Osebn odgovor je: zelo malo ali skoraj nič.

Predno obtožimo tiste, ki zahtevajo odstranitev križa, pogledajmo malo v naše male župnijske skupnosti: kdo smo? koliko nas je? ali odgovorno spremljamo versko življenje v naših župnijah? Vedno bolj sem prepričan, da ne.

Kaj pomeni za nas danes biti kristjan oz. katolik? To vprašanje razkriva kar precej. Iz osebnih izkušenj opažam, da je danes biti kristjan le pretveza, da lahko nekaj zahtevamo od župnika ali Cerkve, ker smo prepričani, da nam morajo to narediti. Npr. v naši slovenski manjšini se velika večina ljudi še vedno cerkveno poroča, krščuje svoje otroke, jih pošilja k prvemu obhajilu in birmi. Zdi se nam, da smo dobri kristjani, ko vse to opravimo. V resnici pa prejemanje zakramentov ni samemu sebi namen; zakramenti so etape našega krščanskega življenja, ki nam ne dajejo vere, nam jo le potrdijo!

Zaradi vsega tega smo danes priče vedno glasnjšim zahtevam "kristjanov": življenje se ne spre-

meni, tudi če ni križa v učilnici; kaj je treba, da zvonovi toliko zvonijo, saj motijo spanje, ko umrem, pa ukažite, naj zvonijo!; čemu je treba hoditi k maši, saj otroci so bili že pri birmi; čemu je treba, da hodim k maši, saj obiskujem nauk v župnišču ipd.

Taka so mnenja kristjanov, ki so cerkveno poročeni in so otrokom nudili možnost sprejeti vse zakramente. To niso mnenja atei-

stov, komunistov in ne vem še koga. Zato se sprašujem, kdo je kriv, da se je čas spremenil: mi smo krivi, sami smo krivi, ker se ne zavedamo, da smo mi tisti, ki urejemo svoje življenje. Koliko časa namenjamo osebni verski rasti? Beremo verski tisk? Skušamo vsaj v glavnih obrisih slediti razlagi nedeljskega evangelija ali sprejemamo vse rutinsko?

Če bo obveljala odredba evropskega sodišča, bomo križe lepo odložili iz učilnic, vendar bo to le začetek.

Čez nekaj let bo verjetno evropsko sodišče dalo odredbo, da ne smemo zvoniti, ker motimo tiste, ki niso verni, in bomo zvonjenje ukinili (komu na čast zvonijo, saj samo moti tiste, ki živijo pod zvonom!). Čez nekaj let bo evropsko sodišče spet odredilo, da so procesije žalitev neverujočih, in mi bomo ukinili tudi procesije (saj itak se nam kristjanom ni treba kazati na procesijah!), potem pa še, da so križi prepovedani na pokopališčih, saj je to javni prostor (ljudje so imeli namreč že zadosti križev, ko so bili živi!). Čez nekaj let bomo kristjani hodili k maši v večja mesta, saj v manjših župnijah ne bomo ogrevali prostorov in onesnaževali zraka za štiri ženice! To stopnjevanje se bo nadaljevalo in ne zavedamo se še, da smo za to krivi mi kristjani s svojimi neodgovornimi izjavami in dejanji.

Dario Bertinazzi

Foto JMP

Tik pred zaključkom redakcije in pred tiskanjem našega tednika (v torek, 10. t. m., ob 14. uri) sta predsednika SSO in SKGZ Drago Štoka in Rudi Pavšič imela v KB centru v Gorici dobro obiskano tiskovno konferenco po sestanku med predsedstvom krovnic organizacij, na katerem so se domnili za skupno strategijo iskanja izhoda iz krize, ki se ne tiče samo SSG-ja, ampak celotne narodne skupnosti v Italiji. Do izraza je prišla velika zaskrbljenost, a tudi složna in odločna volja, da organizaciji skupaj poiščeta izhod iz krize, v katero slovensko narodno skupnost v Italiji grobo poriva sedanja italijanska vlada z namernim krčenjem finančnih sredstev.

Deželni svetnik Gabrovec je pristopil k pobudi Hvala mama

Dve leti pokojnine za vsakega otroka!

Deželni svetnik SSK Igor Gabrovec je pristopil k pobudi Danke Mami – Grazie mamma oz. Hvala, mama, ki jo je sprožila predsednica gibanja žena SVP Martha Stocker, sicer tudi deželna odbornica v Tridentinskem Gornjem Poadižju. Zbiranje podpisov, ki je možno tudi preko spletne strani www.grazie-mamma.it, bo potekalo do 15. novembra 2009. Podpišejo lahko vsi državljani in državljanke, ki so dopolnili 16. leto starosti. Pobudo so v Rimu podprli vsi parlamentarci SVP (Helga Thaler Ausserhofer, Manfred Pinzger, Karl Zeller, Oskar Peterlini, Siegfried Brugger) in poslanka DS Luisa Gnechchi. Zahteva je jasna: ženam je tre-

Predsednica gibanja žena SVP Martha Stocker

ba priznati vsaj dve leti pokojninskih prispevkov za vsakega otroka. Statistike so namreč neizprosne: žene še vedno v družini nosijo največje breme pri vzgajanju otrok in nepokretnih družinskih članov, kar se pozna pri povprečno nižjih dohodkih, otežkočenem napredovanju na delov-

nem urniku itd. Posledica tega je zato nižji nivo izplačanih pokojninskih prispevkov, kar se naposled pozna tudi pri obračunu pokojnine. Priznanje dveh letnih fiktivnih pokojninskih prispevkov naj seveda velja tudi za moške, ko se ti odločijo za pravico in breme, da se posvetijo gospodinj-skemu delu in vzgoji otrok ali nepokretnih družinskih članov. Veliko število podpisov bo predstavljalo jasen signal italijanski vladi, ki zdaj ponovno snuje reformo pokojninskega sistema, ki stremi k izenačenju starostne meje za upokojeve žene in moških. "To bi bilo ponovno krivično v odnosu do žena in kaže na nezrelost naše družbe", pravi Gabrovec, ki poziva javnost, da tudi v naši deželi množično podpre pobudo Južnotirolske ljudske stranke. Kdor bi potreboval dodatne informacije, se lahko obrne na pisarno deželnega svetnika SSK na tel. 040 3773368.

Zasedanja Sveta slovenskih organizacij Na dnevnem redu pereče teme

V prejšnjem tednu je Svet slovenskih organizacij, v Izvršnem odboru in v drugačnih zasedbah, večkrat obravnaval nekaj zares pomembnih vprašanj, ki se tičejo slovenske narodne skupnosti v Italiji. Iz tega izhaja splošna ugotovitev, da preživljamo Slovenci zares zahteven trenutek in način, kako bomo prišli iz te situacije, bo odločilnega pomena za bližnjo prihodnost organizirane civilne družbe, ki sega na različna področja gospodarstva, kulture, sociale, vzgoje in športa. Svet slovenskih organizacij si bo še prizadeval za nadaljevanje utečenega sodelovanja z drugo krovno organizacijo SKGZ, da bodo uveljavljene koristi naše narodne skupnosti. V tem smislu je SSO prepričano na strani ohranitve Slovenskega stalnega gledališča kot ustanove, ki mora predstavljati špico narod-

nega, kulturnega ustvarjanja in biti razpoznavni simbol naše skupnosti. Resnici na ljubo, vse to ni bilo v zadnjem obdobju pravilno razumljeno in današnje krizno stanje je temu odraz. S tem se moramo soočiti, če želimo SSG ohraniti, zato je potreba po temeljiti reorganizaciji in vestnem upravljanju neizbežna. Drugo pomembno področje predstavljajo prispevki, ki jih Slovenci dobivamo na podlagi zaščitne zakonodaje in so bili glavna tema zasedanja deželne posvetovalne komisije za Slovence. Leto 2009 mineva v znamenju nespremenjene višine javnega financiranja. Popolnoma drugačna slika pa se kaže za naslednji dve leti. Na podlagi italijanskega državnega finančnega zakona za 2010 ter 2011, in v primeru, da ne bo prišlo do popravkov, bo stanje zelo resno. Pri tem SSO ne odo-

Svet slovenskih organizacij obžaluje odločitev evropskega sodišča za človekove pravice, ki je razsodilo, da razobešanje razpela v šolskih razredih omejuje svobodo drugih veroizpovedi in pravico staršev, da otroke vzgajajo na podlagi svojih prepričanj. Simbol križa je od nekdaj izraz velike ljubezni in solidarnosti do človeka. Obenem je tudi simbol, ki je globoko prisoten v zgodovinski in kulturni dediščini Evrope ter njene civilizacije in ga lahko brez težav sprejmejo tudi druge veroizpovedi oziroma neverujoči.

brava odločitve, da se iz sklopa teh sredstev črpa denar, s katerim naj bi sanirali stanje SSG. Naj bo jasno, da nikakor ne gre za odrekanje pomoči gledališču, ampak preprosto za dejstvo, da bi taka odločitev odprla celo vrsto drugih kriznih stanj primarnih slovenskih ustanov in organizacij, ki bi našo narodno skupnost dobesedno spravila na kolena. Zato SSO pozdravlja odločitev deželnega odbornika Molinara, da je točki, ki sta se tikali razdelitve sredstev za leto 2010 in 2011, umaknil z dnevnega reda posvetovalne deželne komisije za Slovence, ob tem, da se še enkrat preveri nadaljnji razvoj dogodkov. Vredno bi bilo, da bi se pri tem upoštevalo dejstvo, da je kljub gospodarski krizi, ki je močno prisotna tudi v Sloveniji, slovenska vlada pustila nespremenjeno višino finančnih sredstev za obe narodni manjšini. Med zasedanjem Izvršnega odbora SSO je bila na dnevnem redu tudi obravnava nadaljnjega delovanja Slomaka. Izvršni odbor je soglasno podprl zahtevo, da ostane način sklepanja in volitve organov na podlagi soglasja vseh članic. Glede na vidno in pomembno vlogo, ki jo odigra figura predsednika manjšinske koordinacije, pa mora ostati v veljavi načelo rotacije, ki edino zagotavlja primerno ovrednotenje vseh komponent.

Svet slovenskih organizacij

Na dnu...

TUDI JAZ SEM PROTI KRIŽU, KER OMEJUJE MOJO SVOBODO!

Ob 20-letnici padca Berlinskega zidu

Od delitve do ponovne združitve Nemčije

Skladno z različnimi medvojnimi dogovori med ZDA, Sovjetsko zvezo in Veliko Britanijo in v zadnjem obdobju tudi Francijo in še posebno onih, sklenjenih januarja 1945 v Jalti in poleti 1945 v berlinskem predmestju Potsdamu, je bilo ozemlje premagane Hitlerjeve Nemčije razdeljeno na štiri zasedbene cone in enako tudi prestolnica Berlin, ki je ležal v sovjetski zasedbeni coni. To je kmalu povzročilo velike težave v prometu po točno določenih cestnih in železniških dohodih iz treh zahodnih okupacijskih con v zahodni del Berlina prek sovjetske zasedbene cone, pozneje Vzhodne Nemčije. Sprva so štirje glavni vojni zmagovalci načelno soglašali, naj bi nemško vprašanje uredila mirovna konferenca, kakor se je dejansko zgodilo v primeru drugih v vojni poraženih držav (Finske, Italije, Madžarske, Romunije in Bolgarije). Mirovne pogodbe s temi državami so, kot znano, podpisali 10. februarja 1947 v Parizu. Pogodbo z Avstrijo je mirovna konferenca odločila, podobno tudi z Nemčijo, zaradi starih in novih nesoglasij med vlesilami oz. stopnjujoče se "hladne vojne" med obema blokoma.

Vsaka od obeh strani je skušala namreč utrditi dejansko stanje tako v vojaškem kot političnem pogledu. Tako je 23. maja 1949 ob soglasju treh zahodnih zaveznikov bila sprejeta časna ustava Zahodne Nemčije, tj. Zvezne republike Nemčije (ZRN). Sovjetska stran je na to odgovorila z blokado dohodov v Berlin, formalno zaradi denarne reforme v zahodnih okupacijskih conah, vključno v zahodnem Berlinu. Ljudski kongres predstavnikov po SZ zasednega dela Nemčije je 7. oktobra 1949 izglasoval časno ustavo "Nemške demokratične republike" (NDR). Namesto združitve sta se tako začeli oblikovati dve nemški državi. Na takšen razvoj dogodkov so odločilno vplivali stalni zapletljaji na prometnih zvezah med zahodnimi okupacijskimi conami in zahodnim Berlinom, ki so dosegli višek 24. junija 1948. Popolna blokada je trajala

sto dni, ko so Anglo-Američani bili prisiljeni oskrbovati z vsem potrebnim svoj del Berlina po zračnem mostu. Od 16. do 20. junija 1953 so zaradi poslabšanja življenjskih razmer v vzhodnem Berlinu izbruhnile delavske demonstracije. Demonstracije so se nato razširile še na druga nemška mesta v Vzhodni Nemčiji, kot sta Leipzig in Dresden. Komunistični režim je s policijo nasilno zadušil omenjene nepričakovane demonstracije. Tudi po posredovanju vojaških poveljnikov zahodnih območij

no Poljsko in posredno vso Evropo za železno zaveso. A vrnimo se k začetkom Berlinskega zidu, katerega gradnja se je začela 13. avgusta 1961. Za ta drastični ukrep se je vlada Vzhodne Nemčije odločila, da bi preprečila vedno bolj številne prebege svojih državljanov na Zahod. Računajo, da je od ustanovitve NDR do takrat prebežalo čez mejo kaka dva milijona ljudi. Zid je bil postavljen okrog treh zahodnih sektorjev Berlina v dolžini 155 kilometrov, visok pa je bil 3,6 metrov, opremljen z nadzornimi stolpi in

Berlina je vlada NDR zaradi močnega ljudskega pritiska odpravila vse omejitve pri izhodu iz vzhodnega Berlina in preklicala izredno stanje. Nato so se življenjske razmere začele izboljševati, a manjkala je svoboda mišljenja in prostega gibanja ljudi, kar so posebno mladi težko prenašali. V vedno večjem številu so ljudje začeli ilegalno prehajati na Zahod. Pod vsiljeno komunistično vladavino v državah srednje in vzhodne Evrope so se krepile klice upora. Tako je leta 1956 prišlo do znamenite oborožene ljudske vstaje proti sovjetski nadvladi na Madžarskem, leta 1968 se je skušala otresti komunističnega režima Čehoslovaška, decembra 1970 je prišlo do odmevne stavke v Leninski ladjedelnici v Gdansk na Poljskem in leta 1980 do ustanovitve delavske zveze Solidarnost, ki je vase potegnila milijone poljskih delavcev in intelektualcev in do temeljev zamajala komunistič-

varovan z več tisoč stražarji. Trajal je 28 let. Do njegovega padca oz. tudi rušenja je prišlo 9. novembra 1989. K njegovemu odpravi je politično prispeval prihod Mihaila Gorbačova na oblast v Sovjetski zvezi leta 1987. Komunistični režim v NDR bi lahko "rešil" le vojaški poseg SZ, česar pa Gorbačov še zdaleč ni bil pripravljen storiti. Vzhodnonemške oblasti so bile tako prisiljene popustiti. Še istega dne, ko so njeni predstavniki na posebni tiskovni konferenci napovedali odprtje meje, so se množice ljudi začele zbirati pri mejnih prehodih, kjer je policijski poveljnik ukazal dvigniti zapornice. Z odprtjem prehodov je politično padel Berlinski zid kot simbol propada komunističnega sistema ali t. i. "realnega socializma" v državah vzhodnega bloka, nazadnje tudi v sami Sovjetski zvezi, ker v bistvu ni preстал izpita Zgodovine.

Alojz Tul

Povejmo na glas

20 let po padcu Berlinskega zidu

Pred 20 leti, točneje 9. novembra 1989, je padel Berlinski zid in to je bil in je dogodek zares zgodovinskega pomena. Končalo se je obdobje t. i. hladne vojne z vzdušjem posebne napetosti med dvema sistemoma, med zahodno demokracijo in komunističnim blokom. Bila je to res svojevrsna napetost, v nekem smislu zastra, vsekakor pa utesnjujoča in neprijetna. V zraku je bilo čutiti izključevanje, na lastne oči pa mogoče opazovati sproščeno in razgibanost zahodnega trga, ki se mu je postavljala nasproti strožje urejena podoba zadržane in disciplinirane enobarvne politične ureditve. Skoraj vse je bilo postavljeno drugo proti drugemu in praktično ni bilo področja, na katerem ne bi bila ves čas na delu tekmovalnost in dokazovanje lastne večvrednosti. Tekmovalnost pri osvajanju veselja, tekmovalnost v gospodarski uspešnosti, celo v športu kot ravno tako trdem prizorišču političnega soočenja dveh življenjskih načel, tekmovalnost nepretrgoma in povsod, predvsem pa v krepitvi in izpolnjevanju oboroževanja z atomskimi bombami na čelu. Možnost atomskega spopada je bila od časa do časa dobesedno otipljiva in iz takšne krčevite ter desetkrat zaklenjene situacije ni bilo videti izhoda: nobena stran ni hotela ali ni mogla popustiti, ideološka neopredelnost je kot velik temen oblak visela tako rekoč nad vsem svetom. In morda se velja ob obletnici padca Berlinskega zidu, ko nedvomno živimo v prelomno boljših pogojih, vendar še posebej spomniti prvega moža nek-

danje Sovjetske zveze, Mihaila Gorbačova, ki se je odločil za nekaj, o čemer pred njim ni bilo mogoče niti sanjati, in ki se mu nemara pripisuje preveliko zaslug. Zagotovo je čutil, da bi se komunizem kot vodilna sila lahko obdržal le z vojno, ki bi bila seveda apokaliptična. Ni se odločil za to smer, bolje rečeno, odločil se je, da po vojni kot zadnjem in vsekakor brezsmiselnem sredstvu ne bo segel. Umestno je podčrtati "odločil se je" in ne, kot se kdaj bere, "da se ni odločil, saj ni ukrepal". Izjemno obetaven pomen njegove odločitve ni samo v dejstvu, da je posledično padel Berlinski zid in se je zrušila v prah ideološka razdelitev Evrope, ki je v kasnejših letih lahko zaživila kot sporazumen in miroljuben skupni dom. Ni samo v dejstvu, da so padli zidovi in sovražne ločitve ne samo znotraj nemškega, ampak tudi znotraj drugih narodov in je bila vzpostavljena demokratična družbena ureditev kot skupno omizje prej nepomirjenih nasprotnih idejnih izkušenj. Izjemen pomen opredelitve Gorbačova je v tem, da ni nujno zaključiti zgodbo velikega političnega sistema z uničujočo vojno, ker da ni druge možnosti. Druga možnost je in prav to je najdragocenejše sporočilo, ki nam ga je zapustil padec Berlinskega zidu. Nobena vojna, ne med državami ne med narodi ne znotraj narodov ne med civilizacijami in niti ne v našem zasebnem življenju, ni nujna. Ne more biti namreč nujno ubijati življenje in z njim smisel človeka.

Janez Povše

P. Ernest Saksida vabi misijonarje in laike v Brazilijo

Klic za Don Boskovo mesto

V knjigi Pustite otroke k meni (Ljubljana, 1996) je orisana življenjska pot misijonarja Ernesta Saksida. Rodil se je v Dornberku 15. oktobra 1919. Kot salezijanski gojenec je leta 1935 odšel v misijone v Brazilijo, kjer je leta 1937 postal salezijanec; v duhovnika je bil posvečen leta 1946. Prelomnico v njegovem življenju pomeni leto 1961, ko je v mestu Corumba',

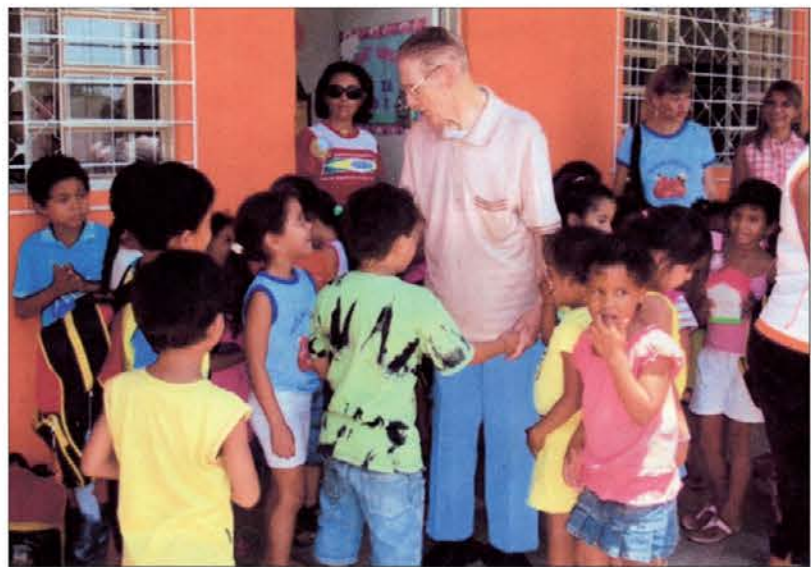
še vedno srce in duša ustanove. Ob tem se sprašuje, kaj bo z njegovi otroki potem, ko njega več ne bo. Ustanova je odvisna tudi od darov misijonskih dobrotnikov, največ iz Italije, potem pa iz Slovenije. Organiziran je širok krog posvojitvev otrok – botrstvo na daleč, kar pomeni, da se družina (oseba) obveže za mesečni prispevek za čas šolanja enega (ali več otrok), ki mu tako

Kličejo salezijance, da bi se kateri od sobratov odzval klicu in nadaljeval delo, ki ga je začel slovenski misijonar v slovenskem deškem mestu, kot rad pravi misijonar Saksida. Nujna pa bi bila takojšnja pomoč kakega laiškega misijonarja, ki bi pomagal pri delu, predvsem pa skrbel za povezavo med posvojenimi otroki ter njihovimi botri in botrami. Najbolj bi bili veseli, če bi se za to

delo opogumila kaka zakonca, npr. brez otrok, ki bi tam našla veliko družino otrok, saj premnogi pogrešajo prav starše ter očeto in materino ljubezen.

Ljubezen ne pozna ovir

Uradni jezik je portugalski, v ustanovi se dobro shaja s sodelavci tudi v italijanščini. Vendar se sredi tolikšnega števila otrok človek, ki pride z dobro voljo, hitro nauči najnuj-

ob reki Paragvaj na meji z Bolivijo, v najbolj revnem predelu mesta ustanovil Don Boskovo deško mesto. Dobesedno je postal oče neštetim sirotam, ki so v tej ustanovi prejeli vse, kar je potrebno, da so zaživi novo življenje kot poštene državljani in dobri kristjani.

Misijonar Saksida je dopolnil 90 let življenja. Kljub starostni oslabelosti in občasnim boleznim je

omogočil, da dostojno vstopi v življenje in je sposoben sam poskrbeti zase v poklicu, ki se ga je izučil.

Vez z botri

V Don Boskovem mestu je delovalo že pet slovenskih laičnih misijonarjev, ki so pomagali eno leto ali tri leta. Trenutno tam ni nobenega. V svoji stiski kličejo S. O. S. (klic na pomoč v življenjski nevarnosti) tudi nam v Italijo.

nejšega, saj tam nika kor ne govori samo jezik, govoriti morajo tudi roke in predvsem srce. Sicer pa velja beseda, ki jo je večkrat izgovoril misijonar Jožko Kramar: "Ljubezen ne pozna ovir"! Pisatelj pisma Hebrejcem spodbuja vernike s psalmistom, ki jim

kličje, da naj pred Bogom "ne zakrknjejo svojih src".

Če bo kdo zaslišal v svojem srcu Božji klic, se lahko oglasi na naslednjih naslovih: Misijonsko središče Slovenije, Kristanova 1, 1000 Ljubljana, tel.: 01/30.05.950, po e-pošti: misio@rkc.si ali Salezijanci (Tone Ciglar), Rakovniška 6, 1000 Ljubljana, tel.: 041/317-318, po e-pošti: tone.ciglar@salve.si. Misijonar Saksida nam med drugim piše:

"Takrat sem začutil, da sem poklican za te otroke, zato sem moral pustiti vse drugo in se posvetiti samo njim. Zanje sem še vedno tukaj. Potem so se mi pridružili mnogi sodelavci, od tod, od drugod, tudi iz Slovenije in Italije."

Drobno gorčično zrno se je v teh letih razraslo v mogočno drevo. Don Boskovo mesto je res Božji dar za Corumba', za vse, ki so do zdaj šli skozi to ustanovo, prav tako za številne sodelavce. Vsak je dal svoj delež. Mnogim je delo v tem centru postalo življenjski poklic. Mladi, ki so prišli pred kratkim in prihajajo sedaj, se od njih učijo."

V Don Boskovem mestu je vse za otroke in mladostnike, ki se jim tako odpira lepša prihodnost, o kateri mnogi niti sanjati ne bi mogli.

V sanje teh mladih ste se vključili mnogi misijonski dobrotniki, zlasti pa botri in botre, ki ste našim revnim otrokom s posvojitvijo na daljavo postali dobra krušna mati in oče".

Marijanišče na Opčinah / Obisk patra Osvalda Scottija iz Corumba'

Oktober je misijonski mesec, zato prihaja v naše kraje vedno kak

Marijanišču na Opčinah. Pod pričakovanjem se je odzvalo veliko dobrotnikov, botri in botrov s tržaškega ozemlja. Najprej smo si s pomočjo g. župnika Pohajača ogledali film, ki ga je p. Ernest posnel tik pred odhodom p. Osvalda iz Brazilije. Na ekranu se je prikazal pater Ernest, ki je s čvrstim in mladostnim glasom 15-minutni spot namenil vsem, ki mu pomagajo, da Don Boskovo mesto lahko nadaljuje svoje poslanstvo. Toplo se je zahvalil vsem dobrotnikom za pomoč, ki je tako potrebna za dejavnost in vzdrževanje zavoda.

Nato se je p. Osvaldo simpatično predstavil in poročal o vsakdanjem delovanju v misijonu. Za tako veliko ustanovo je treba dosti oseba in veliko finančnih sredstev. Povedal je tudi, da ima Don Boskovo mesto dobre stike s tamkajšnjo vlado, ki rada prisluhne raznim njihovim potrebam in pomaga (Država je npr. darovala učbenike). Sledil je pogovor z udeleženci. Srečanje se je končalo z družabnostjo.

Na Tržaškem in v okolici je na daljavo posvojenih 34 otrok, ki so pod nadzorstvom misijonarja p. Ernesta Saksida v Don Boskovem mestu Corumba' v Braziliji.

Marija in Franc Saksida

Kratek vpogled v šolske dejavnosti

V misijon pride vsak dan v šolo 2.500 otrok. Šola je najboljša v mestu Corumba'. Mnogi revni otroci razen šole potrebujejo tudi zdravniško in socialno oskrbo. Ob redni šoli je še precej skrajšanih programov. Po končani šoli podpiramo tudi tiste, ki nadaljujejo na fakulteti. Do zdaj je bilo okrog 10% teh, ki so končali šolanje pri nas. Za leto 2009 predvidevamo da bo takih 20%. Šola je organizirana v treh izmenah: prva od 7.00 do 11.30 za 800 otrok; druga od 13.00 do 17.30 za 600 otrok; tretja od 18.40 do 22.30 za 600 otrok. V vsakem razredu je od 30 do 40 učencev.

Poklicna šola raznih smeri traja štiri leta. V letu 2007 so bili vpisani 204 mladostniki. Tudi za mladostnike, ki so izpadli iz sistema rednega šolanja, imamo razne tečaje za poklicno usposabljanje. V letu 2008 je bilo vpisanih 280 mladih. / pater Tone Ciglar

Raziskava ameriškega centra Pew

Podpora kapitalizmu in demokraciji v "vzhodnem" bloku upada

Kapitalizem in demokracija sta v nekdanjih komunističnih državah Srednje in Vzhodne Evrope občutno manj popularna, kot sta bila po padcu Berlinskega zidu pred 20 leti, je pokazala v ponedeljek, 2. novembra, objavljena raziskava ameriškega centra Pew. Obenem je raziskava pokazala negativen odnos Vzhodnih Evropejcev do še vedno prisotnega ruskega vpliva.

Dvajset let po padcu Berlinske-

na Madžarskem 18-odstoten, v Rusiji 8-odstoten in v nekdanji Vzhodni Nemčiji 6-odstoten. Za štiri oz. eno odstotno točko je podpora demokraciji uresničena narasla le na Poljskem in Slovaškem.

Na podobno razočaranje so opozorili odgovori na vprašanja, povezana s kapitalizmom. Delež tistih, ki ne odobravajo prehoda na tržno gospodarstvo, je npr. na Madžarskem dosegel 34, v Litvi pa 26 odstotkov. Najslabšo oceno so

Madžarov medtem verjame ravno nasprotno.

Kljub navedenim številkam pa v večini držav na splošno podpirajo padec komunizma pred dvema desetletjema. Tudi delež tistih, ki so zadovoljni s svojim življenjem, je močno porasel. Z izjemo Madžarske članstvo svojih držav v Evropski uniji ljudje ocenjujejo pozitivno, tudi zveza Nato je na splošno odobravana, z izjemo Ukrajine in Rusije, kjer ima o zavezništvu negativno mnenje skoraj 60 odstotkov vprašanih.

Vpliv Rusije ljudje v regiji medtem ocenjujejo negativno. Na Poljskem je še vedno prisoten ruski vpliv negativno ocenilo kar 59 odstotkov vprašanih, le 18 odstotkov pa ga je označilo kot koristnega. Poljaki so sicer od vseh najbolj zaskrbljeni zaradi vpliva Moskve nad drugimi državami. Po drugi strani pa je raziskava pokazala na porast nacionalizma v sami Rusiji: da bi morala biti Rusija za Ruse, je leta 1991 menilo 26 odstotkov vprašanih, danes pa je takih 54 odstotkov. Ameriška tiskovna agencija AP v zvezi z raziskavo opozarja na oster generacijski razkol v pogledu na tranzicijo v demokracijo in kapitalizem. Raziskava v devetih

državah nekdanjega vzhodnega bloka je namreč razkrila, da večstrankarski politični sistem in tržno gospodarstvo občutno bolj podpirajo tisti, ki so bili v času padca Berlinskega zidu otroci, kot pa starejše generacije.

Komentar

"Berlusconi je zrcalo tistega, kar so oz. smo"

Redkokdaj je na italijanski javni politični sceni - in ne samo politični - kdo bil deležen toliko pozornosti, kot je je naš predsednik Silvio Berlusconi.

Zaradi "bizarnega" nastopanja tudi na političnem mednarodnem nivoju je predsednik Berlusconi v precejšnji meri "zaslovel" tudi v tujih medijih, posebno angleških.

Razlogov, ki pričajo proti njemu (moralnih, neustreznega vedenja, pravičnosti itd.), je na pretek. Znano pa je, da kljub vsemu ostaja predsednik med italijanskim prebivalstvom še vedno zelo priljubljen.

Britanski časnikar je pred kratkim za Newsweek zapisal, da naš predsednik ostaja priljubljen, ker se v primerjavi z drugimi politiki na italijanski sceni kaže takšnega, kakršen pač je. V istem članku sicer časnikar ne zanika Berlusconijeve "senčne plati", istočasno pa jo nekako opravičuje, rekoč, da v slednji prepozna dosledno nadaljevanje italijanske politike zadnjih 60 let. Kar je v Berlusconijevi politiki negativnega - pravi časnikar -, ni nič drugega kot dediščina, ki jo je sam podedoval od "italijanske tradicije", to se pravi od prejšnjih vlad in tudi od same levice, saj se s tega vidika (npr. izkoriščanje javnih sredstev obveščanja v lastno korist) tudi ta (levica), v primerjavi z današnjim predsednikom, bi-

stveno ne razlikuje. Treba je pripomniti, da mnenje angleškega časnikarja ni povsem neutemeljeno. V naši državi - pravi novinar - so se v glavnem stranke vedno pogajale in zmenile "podtalno" in "za zaprtimi vrati", politiki pa so vedno znali zelo dobro skriti svoje zasebno življenje. Druga pripomba angleškega novinarja, ki smo jo že delno navedli, se tiče pozitivne plati italijanskega predsednika. Britanski časnikar meni, da razlog Berlusconijeve priljubljenosti tiči v tem, da na italijanski politični sceni predstavlja predsednik vlade absolutno novost. Novost je v dejstvu, da Berlusconi ni nič drugega kot to, kar se v javnosti kaže, da z njim "dobiš, kar vidiš". Ali to drži? Menim, da je odgovor bolj ja kot ne (vsaj v primerjavi z drugimi politiki).

Kaj pa se zgodi v primeru, ko se za tisto osebo izkaže, da je v resnici "priljavavec" (v simboličnem smislu)? Običajno bi se ljudje ra-

zočarani od njega odmaknili. Po navadi je tako, razen... Razen, če je potreba po razkritju samega sebe tako potlačena in istočasno močna, da si ljudje ne morejo kaj, da se ne bi enčili s "priljavcem". Ker jim le-ta vsaj delno omogoča potešitev te potrebe.

Za priljubljenostjo Berlusconi se namreč skriva občutek nekakšnega osvobodjenja, neke svobode, ki ju ta osebnost sproža v povprečnem človeku. Iz psihoterapije, ki temelji na procesih katarze, je znano, da bolj so nagnjeni ali želje, ki smo jih sposobni priznati, nizkotni in primitivni, bolj je močan občutek osvobodjenja in katarze. V tej luči se je Berlusconi razkril javnosti (seveda ne hote) bolj kot katerakoli druga politična osebnost.

S tega vidika pridobi figura Berlusconi pomembno vlogo: kazati pot narodu, ki se začneja soočati s tistimi senčnimi platmi, katerim se je - bodisi zaradi strahu bodisi zaradi oportunitizma - dolgo časa izogibal. Berlusconi je zrcalo tistega, kar so oz. smo, v večji ali manjši meri vsi tisti, ki živimo v tej državi. V nekem smislu pooseblja tisto, kar je bilo potlačeno, a ne izničeno; on sam je dokaz tega.

V našem primeru so dolga leta bile potlačene pomembne vsebine, vezane na zgodovino, kulturo in politiko naroda in države. Prakso zavestne potlačitve je dosledno izvedla ne samo desnica, ampak tudi - in to je še hujše - levica. V teh razmerah lahko Berlusconi - seveda kot predhodni pojav - predstavlja pomemben člen kolektivne zgodovine italijanskega naroda v procesu-poti, ki počasi vodi do neke globlje zavesti in seveda tudi neizogibnega soočanja z resnico.

Adam Selj

ga zidu je delež tistih, ki v nekdanjem vzhodnem bloku podpirajo demokracijo, občutno nižji, kot je bil leta 1991. Največji padec - z 72 na le 30 odstotkov - so zabeležili v Ukrajini. V Bolgariji je bil padec 24-odstoten, v Litvi 20-odstoten,

kapitalizmu namenili Ukrajinci, kjer ga podpira le 36 odstotkov vprašanih. Da je ekonomska situacija danes boljša, kot je bila pod komunizmom, so menili le Poljaki (47 odstotkov) in Čehi (45 odstotkov). Kar 72 odstotkov

Iskrena hvaležnost ob prejetih darovih

Pisma slovenskih škofov ob zahvalni nedelji

V Cerkev na Slovenskem zahvalno nedeljo vsako leto obhajamo na nedeljo po prazniku Vseh svetih. Letos bo to 8. novembra.

Praznik zahvale so poznala že primitivna ljudstva, ki so v znamenje zahvale in prošnje za blagoslov darovala ječmenove snope, poljedeljska ljudstva pa so darovala enoletno jagnje. Z nastopom judovstva oziroma z izhodom judovskega ljudstva iz egiptovske sužnosti je zahvala dobila odrešitjski pomen. Judje se tega dogodka spominjajo ob šotorskem prazniku (prim. 5 Mz 16,13–15 in 4 Mz 29,35–39).

Praznik zahvale je dan hvaležnosti in zahvaljevanja, vendar ne le za letino in pridelke, ki jih je dala narava, ampak tudi za druge darove, npr. za spoznanje, dobroto, dom, čas, vero. Zahvala zajema vse naše življenje – vse, kar smo in kar imamo. Cerkev z opozarjanjem na pomen zahvale in hvaležnosti Bogu, stvarstvu in ljudem prebuja in krepi osnovno razsežnost medsebojnih odnosov in jim daje novo kakovost. Najvišja oblika zahvale za kristjane je daritev sv. maše, kjer se Bogu Očetu zahvaljujemo za vse, kar nam je podarjeno.

Pri sv. mašah na zahvalno nedeljo se bodo verniki, duhovniki in škofje s hvaležno držo zahvalili drug drugemu in Bogu za vse prejeto v minulem letu. Zahvala bližnjemu pomeni utrjevanje dobrih vezi in graditev občestva. Hvaležnost Bogu pa vse spominja na Darovalca dobrega. Slovenski škofje ordinariji so ob zahvalni nedelji na vernike v svojih škofijah tudi letos naslovili posebna zahvalna pisma, da s svojimi darovi podpirajo življenje Cerkve.

Škofija Koper

"Vedno se za vas zahvaljujem svo-

jemu Bogu za Božjo milost, ki vam je bila dana v Kristusu Jezusu, kajti v njem ste vsestransko obogatili v vsej besedi in v vsem spoznanju. Pričevanje o Kristusu se je namreč med vami utrdilo ... On vas bo tudi do konca utrdil ... Zvest je Bog, ki vas je poklical v občestvo s svojim Sinom Jezusom Kristusom, našim Gospodom" (1 Kor 1,4–9). S temi besedami apostola Pavla se pomožnemu škofu Juriju, vsem duhovnikom, redovnikom, redovnicam, osebam posvečenega življenja in bogoslovcem iskreno zahvaljujem za nji-

Msgr. Metod Pirih

prihodnost pripadata Jezusu Kristusu, ki je tudi nas na tako odličen način pritegnil v svoj načrt odrešenja. Hvala za vse nabirke in prispevke v korist škofije in vesoljne Cerkve. In Kristusov mir nas kraljuje v vaših srcih. (prim. Kol 3,15).

msgr. Metod Pirih
koprski škof

Nadškofija Ljubljana

"Gospod, slavil te bom z vsem svojim srcem, pripovedoval bom o vseh tvojih čudovitih delih". (Ps 9,2). Ob zahvalni nedelji imamo lepo priložnost, da se s hva-

Msgr. Alojz Uran

hov klic v sveto službo, za rast v milosti in za vse pastoralno delo, ki ga opravljate v blagor škofije. Prav tako vašim sodelavcem. V letu apostola Pavla in v letu mladih smo obogatili z novimi spoznanji. Ostala nam bodo globoko v spominu. Iz njih bomo črpali novih moči in izkušnje za leto duhovnikov in leto evharistije. Nikar se ne prepuščajmo skušnjavi malodušnosti in šibkosti vere, da bi podvomili v smiselnost in potrebnost svojega poklica in svoje službe. Verujemo, da sedanjost in

ležnim srcem ozremo na minulo leto, na vsa pričakovanja in hrepenenja, na vse prejete sadove zemlje in dela človeških rok. Gospod je tudi letos v svoji neskončni ljubezni blagoslavljal naš trud, naše prizadevanje in napore. Ko se zbiramo pri sveti maši, se po Kristusu, s Kristusom in v Kristusu vedno znova zahvalimo Očetu za njegovo ljubezen, ki osebno spremlja vsakega od nas, si ga vzame k srcu, ga varuje in tudi prek preizkušnje vodi k rasti in veri. Na zahvalno nedeljo pa na poseben

način vse znova položimo na Gospodov oltar, saj od njega prihaja vsak dober dar in vsako popolno darilo. (prim. Jak 1,17). Zahvalimo se mu za Cerkev, ki nam posreduje zaklad vere in nas oživlja z milostjo zakramentov, da bi dar življenja imeli za vselej; zahvalimo se za brate in sestre, s katerimi smo povezani v Kristusovi ljubezni. Ob zahvalni nedelji se iz srca zahvaljujem vsem sodelavcem pri delu v Gospodovem vinogradu. Hvaležen sem na poseben način vsem duhovnikom, redovnikom in redovnicam, ki s svojo zvestobo in darovanjem življenja vedno bolj izpovedujejo: Ne živim več jaz, ampak Kristus živi v meni (prim. Gal 2,20). Hvala vsem laičnim sodelavcem, ki darujete svoj čas in talente v naši nadškofiji, predvsem pa pričujete za vero in ljubezen do Cerkve sredi vsakdanjega življenja na vseh področjih, v katerih delujete. Zahvaljujem se vsem bratom in sestrkam, da živite zvestobo svoje krščanske poklicnosti v besedi in dejanju, še posebej skritim molivcem in dobrotnikom. Naj vam On, ki vidi na skrivnem (prim. Mt 6,4), povrne z večnimi darovi. Posebno hvaležnost izrekam tudi bolnikom in trpečim, ki s svojo molitvijo dopolnjujejo, kar primanjkuje Kristusovim bridkostim za njegovo telo, ki je Cerkev (prim. Kol 1,24). Vseh vas, dragi bratje in sestre, se vsak dan spominjam v molitvi in vas pri daritvi svete maše prinašam pred Boga. Želim vam, da bi v letu priprave na evharistični kongres resnično začutili, kako naj naše življenje postaja ena sama velika evharistija – zahvala Gospodu za vse njegove darove. Na vse kličem Božji blagoslov!

msgr. Alojz Uran
ljubljski nadškof metropolit

Mračno praznovanje se širi po Evropi

Zakaj praznujemo Halloween?

Več časopisov v Nemčiji in Švici si je postavilo to vprašanje, kajti v noči med 31. oktobrom in 1. novembrom se je marsikako mesto za državljane in policijo spremenilo

na namesto "sladkarij" zahtevala steklenico piva ali steklenico žgane pijače. Kdor ji ni hotel ugoditi, so mu obmetali vrata z jajci. Večina teh, ki so se tako obnašali, je bila mladostnikov. "To

praznovanje ni več zabava, ampak je postalo nekaj drugega", je povedal policijski inšpektor v Munsterju. Med praznovanji je tudi marsikje nastal pretep. V Ravensburgu so med praznovanjem pretepli neko žensko; še isto noč so jo morali v bolnišnici operirati. Tudi gasilci so imeli precej dela, saj so morali večkrat posegati zaradi požarov, ki so se vneli med zaboji za reciklažo.

Praznik je prišel v Evropo iz ZDA, kjer otroci na predvečer Vseh svetih namaškarani trkajo na vrata in sprašujejo po sladkarijah. Tudi pri nas v Italiji praznujejo Halloween vedno bolj hrupno. Lahko bi rekli, da postaja praznik vedno bolj "zanimiv", saj je že izpodrinil Veliko noč ali Božič. Praznovanje in zabava se večkrat preselita v kako restavracijo ali diskoteko.

Karlo Nanut

Ob zahvalni nedelji

Kdo je moj bližnji?

V neki reviji sem pred dnevi prebrala zelo zanimiv članek z naslovom: "Kdo je moj bližnji"? Ob njem sem se začela spraševati, kdo je dejansko moj bližnji. Je to mogoče soseda, ki me vsako jutro prijazno pozdravi? Morda kolegica v službi, ki mi dan za dnem toži, da je vsak dan enak...? Je mogoče ostarela gospa, ki leži v postelji in pričakuje od mene prijazno besedo z nasmehom, ko se ob njej zaustavim? So mogoče to znanci in prijatelji, s katerimi hodim na izlet ali sprehod? Je morda duhovnik, ki ga srečujem pri nedeljski maši, če sploh grem k maši? Tako bi lahko naštevala v nedogled... Velikokrat pa se mi dogodi, da nimam časa, da bi druge poslušala, jim namenila dobro in prijazno besedo, pozdrav in jim tako olajšala težave... Isto je z duhovnikom, češ da nam vedno govori eno in isto, njegove maše nimajo konca, stalno ima

neke zahteve...

Vse to nam velikokrat gre na živce, ker nas naše skrbi obremenjujejo, ob sebi ne vidimo nikogar. Pozabljam pa, da ob nas so še drugi, ki nas potrebujejo, ker jih ne vidimo v naši življenjski naglici in materializmu, ki nas obdaja. Ne smemo pozabiti, da ne živimo sami, ampak so ob nas tudi drugi... Večkrat bi se morali Bogu zahvaliti, da vsem tem ljudem, ki jih dnevno srečujemo, smo tudi dolžni posvetiti vsaj nekaj besed, jim tudi pomagati, stati ob strani v takšnih ali drugačnih težavah. Ob tem pa bi se morali Bogu tudi zahvaliti, da imamo duhovnika, ki z nami molimo in sluja. Bolj bi morali ceniti njegovo delo, pa tudi delo drugih in ne videti samo svojega dela in skrbi. Če bomo odprti do drugih, bomo kmalu spoznali, kdo je naš bližnji.

Ana Frandolič

Romanje v Medžugorje

Hvaležnost za posebno romarsko doživetje

Letošnje jesensko romanje v Medžugorje se je začelo 9. oktobra in je trajalo, kot po navadi, štiri dni. Udeležilo se ga je 88 romarjev iz raznih krajev: Ljubljane, Postojne, Vipavske doline, Tolminske, s Krasa, iz Goriške in Furlanije. Prepričan sem, da je tudi to ro-

manje lepo uspelo. V naši sredi smo imeli duhovnika iz Afrike, iz Konga, ki trenutno študira v Rimu; marsikaj lepega nam je povedal za duhovno poglobitev. V petek zvečer smo imeli sveto mašo na odprtem; tam je bilo tudi večerno čiščenje Križancega Jezusa ob ogromni množici

ljudi vseh jezikov in barv. Isto se je ponovilo tudi v soboto zvečer ob čiščenju evharističnega Jezusa ob čudovitih melodijah in za to priložnost napisanih pesmih v različnih jezikih. V nedeljo zjutraj smo imeli dež, vendar popoldan je spet zažarel v lepem jesenskem soncu. Tudi ta dan smo imeli večerno mašo na prostem. Ob koncu maše smo še zapeli ob kipu Medžugorske Marije v slovo. Čeprav smo bili romarji Slovenci in Italijani, smo pa le bili vsi kot ena prijetna družina. Pesmi in molitve smo imeli v dvojezičnih

knjižicah. Omenil bi rad še vabilo neke romarice, ki je bila tako navdušena nad romarjem, da je povabila vse romarje naslednji dan na pizzo. Rad bi povedal še svoje pričevanje. Ko sem se vrnil domov, sem se zavedel, da je moje uho, na katerega že šest mesecev nisem slišal popolnoma nič, ozdravelo. Pa tudi ko sem pel in govoril, mi je v ustni votlini močno bobnelo. Moja srčna zahvala naj gre dobremu Bogu in Materi Božji za vse doživetje!

Darko Durčak

PAVEL IN NJEGOV KRIŽANI

Mojzes: "Držite se jih (postav) in jih izpolnjujte! Kajti to bo vaša modrost in razumnost pred narodi, ki bodo slišali o vseh teh postavah. Govorili bodo: 'Resnično, ta veliki narod je modro in razumno ljudstvo'!" (5 Mz 4,6). Biti moder pomeni spolnjevati postavu. Podobno Kristus: "Vsak torej, kdor te moje besede posluša in jih spoštuje, bo podoben pametnemu možu, ki si je hišo postavil na skalo" (Mt 7,24). Jarem postave se pogosto upira človeški modrosti in razumu: "Slavim te, Oče, Gospod nebes in zemlje, da si to prikril modrim in razumnim in razodel malim: Pridite k meni vsi, ki ste utrujeni in obteženi, in jaz vas bom poživil. Vzemite moj jarem nase in učite se od mene, ker sem krotak in iz srca ponižen, in našli boste mir svojim dušam. Zakaj moj jarem je prijeten in moje breme je lahko" (Mt 11,25-30). Kristus pa je jarem postave nadgradil še s postavo in modrostjo križa: "Ne mislite, da sem prišel zato, da prinesem mir na zemljo; nisem prišel, da prinesem mir, ampak meč!" (Mt 10,34). "Kdor ljubi očeta ali mater bolj

kot mene, ni mene vreden; in kdor ljubi sinu ali hčer bolj kot mene, ni mene vreden; in kdor ne vzame svojega križa in ne hodi za menoj, ni mene vreden!" (Mt 10,37-38). Apostol Pavel je znan tudi po tem, da je globoko spoznal in sprejel modrost in vrednost križa. Oklenil se ga je kakor Kristus: "Zdaj je moja duša prestrašena in kaj naj rečem: 'Oče, reši me iz te ure'? Ne! Zato sem v to uro prišel. Oče, povečaj svoje ime!" (Jn 12,27). Zato piše Rimljanom: "Vemo, da je bil naš stari človek z njim vred križan, da bi bilo telo greha uničeno in bi mi več ne služili grehu" (Rim 6,6). Zato piše Korinčanom: "Mi pa oznanjamo Kristusa, križanega, judom pohujšanje, poganom norost" (1 Kor 1,23). Križ je Božja modrost: "Ko bi jo bili

namreč spoznali (Božjo modrost), bi Gospoda veličastva ne bili križali" (1 Kor 2,8). "Sklenil sem bil namreč nič drugega ne vedeti med vami ko Jezusa Kristusa, in to križanega" (1 Kor 2,2). "Zato mi ugajajo slabosti, zasmehovanje, potrebe, preganjanje in stiske za Kristusa; kadar sem namreč slaboten, takrat sem močan" (2 Kor 12,10). Galačanom: "Skupaj s Kristusom sem križan" (Gal 2,19). "Tisti, ki so Kristusovi, so meso s strastmi in poželenjem vred križali" (Gal 5,24). In malo naprej: "Meni pa Bog ne da, da bi se hvallil, razen s križem našega Gospoda Jezusa Kristusa, s katerim je meni svet križan in jaz svetu" (Gal 6,14). Efežanom: "Vzpostavil je mir in po križu oba (juda in pogana) spraval z Bogom v enem te-

lesu, ko je v svoji osebi ubil sovraštvo" (Ef 2,16). Filipljanom piše najprej, kako se je Kristus ponižal in bil pokoren do smrti, smrti na križu (Flp 2,8). Potem pa, kako je tudi sam vse zavrgel in ima vse za izgubo in za smeti, "da bi spoznal njega in moč njegovega vstajenja ter svoj delež pri njegovem trpljenju, tako da mu postajam podoben v njegovi smrti" (Flp 3,10). In nadaljuje: "Posnemajte mene, bratje, in glejte na tiste, ki tako žive, kakor imate zgled v nas. Zakaj mnogi, o katerih sem vam večkrat rekel, zdaj pa celo jokaje pravim, žive kot sovražniki Kristusovega križa, njih konec je pogubljenje, njih bog trehuh in slava v njih osramočenju, oni mislijo posvetno" (Flp 3,17-19). Tako se bliža zgledu svojega Učitelja, h kateremu nas vabi v pismu Heb: "In glejmo na voditelja in dopolnitelja vere, na Jezusa. Ta je namesto veselja, ki ga je čakalo, preziral sramoto in pretrpel križ in sedel na desnico Božjega prestola" (Heb 12,2). Naravna podlaga za sprejem križa: kazni in žrtve pri vseh ljudstvih. Kača v puščavi. Bizantinsko razpelo. Bolečina je končna. Dovolj je dnevu lastna težava.

DUHOVNIKI POMAGAJO VSEM. POMAGAJ VSEM DUHOVNIKOM.

Daritve duhovnikom: odgovorno dejanje, simbol pripadnosti.

Duhovniki so pomemben del naše družbe in naše zgodovine. Kaj bi bila naša država brez njihovega delovanja? Če bi izginile cerkve, kamor smo se vsaj enkrat zatekli, da bi poiskali uteho; če ne bi bilo cerkvenih domov, kjer se ob igri, medsebojnem spoznavanju in veselju v srcih najmlajših udejanjajo besede vere; če bi izginile vse podružnice Karitasa in centri za pomoč, kjer se beseda udejanja – kaj bi bila tedaj naša država? Za vsem tem, so predvsem duhovniki. Pomagajo jim številni ljudje dobre volje, a upamo tudi, da jih bodo številni verniki finančno podprli s prostovoljnimi prispevki, namenjenim Osrednjemu zavodu za pomoč duhovnikom (Istituto centrale sostentamento clero – ICSC): odgovorno dejanje za življenje lastne skupnosti in celotne Cerkve. Gre za posebno dejanje v posebnem letu. Papež Benedikt XVI. je namreč v spomin na 150-letnico smrti sv. Janeza Marije Vianneya in do 19. junija 2010 razglasil duhovniško leto. To obdobje lahko postane »izredna« priložnost za razmislek o vlogi 38.000 duhovnikov, ki od severa do juga Italije, tako v vele mestih kot v najbolj zakotnih apeninskih

vaseh preživljajo zelo različen, a hkrati zelo podoben vsakdan. Kontekst je različen, a njihovo poslanstvo je enako: oznanjanje evangelija, podeljevanje zakramentov, izvedba dobredelnih načrtov. Duhovnik je »človek, ki se daruje Bogu, da služi bližnjemu«, je dejal Benedikt XVI., in Italijani to dobro vedo. Kljub temu radi pozabimo, da

duhovniki ne živijo od zraka in da so prav verniki prvi nosilci odgovornosti za njihovo vzdrževanje, tudi s prispevku zavodu ICSC. Ti prispevki se delijo med vseh 38.000 župnijskih duhovnikov v duhu skupnosti in skupne odgovornosti, ki izhaja iz Drugega vatikanskega koncila. Gre za vidno znamenje pripadnosti Cerkvi.

»Zakaj sem se odločil, da bom daroval duhovnikom« Odgovori italijanskih darovalcev

Zakaj postanemo darovalci? Zakaj se odločimo, da bomo nek znesek enkrat ali večkrat letno darovali za pomoč duhovnikom? To vprašanje smo postavili približno 134 tisočim italijanskim vernikom, ki prispevajo za vzdrževanje duhovnikov. Za tromesečnik »Sovvenire« (»Pomagajmo«) so tako odgovorili:

"S svojo daritvijo se vsako leto želim spomniti duhovnika, čigar imena nisem nikdar izvedela, a ki mi je bil blizu, ko mi je umrla mati. Spominjam se njegovih blagih besed, ki niso bile zgolj priložnostnega značaja, ter njegovega skromnega življenja. Zame je postal simbol pastirja, po Našem Gospodu. Da bi se oddolžila številnim duhovnikom, ki darujejo svoje življenje v tišini in skromnosti, poskušam, kolikor mi je mogoče, pomagati pri njihovem vzdrževanju.

Renata, Milan

Ker menim, da bi brez truda številnih župnijskih duhovnikov po naših mestih, brez njihovih dobrih del in darovanja samega sebe drugim Italija bila drugačna država. Vsi bi morali poznati njihova dobra dela.

Juri, Firenze

Ker smo res potrebni naših dragih duhovnikov, ki so se vedno pripravljeni odzvati našim zahtevam. Zato se nisem umaknil.

Berardino, Molfetta

Zame je pomembno nuditi svoj prispevek predvsem za tiste čudovite duhovnike, ki sem jih srečala v teku svojega življenja in ki so me vedno podprli in mi pomagali, ne da bi me obsojali.

Maria Teresa, Rim

Vsako leto vplačamo naš prispevek na župnijskem inštitutu, kot je to delala naša mati: naš dar je skromen glede na potrebe in na pomembno nalogo duhovnikov, vendar se mu ne odpovemo.

Teresa in Gemma, Aosta

Prepričano podpiram pomoč duhovnikom. Vedno spodbujajmo naše duhovnike in molimo Gospoda, naj jim pomaga biti v zgled vsem nam.

Piero, Milan

Ure in ure bi lahko pripovedoval o bistvenem pomenu, ki ga je s svojo razsvetljeno prisotnostjo imel duhovnik, ki je bil prijatelj naše družine. Povem samo, da je res bil in je Gospodov dar.

Costantino, Castelsardo (Sassari)

S svojim darovanjem podpiram župnijske duhovnike, ker brez pomoči duhovnikom ne bi mogli polno živeti našega duhovnega življenja.

Beatrice, Pesaro

Ker je daritev moje voščilo vsem duhovnikom za njihovo težavno in izredno pomembno delo.

Damiano, Rim

Darujem svoj prispevek, ker po tolikih letih, kljub svojim omejitvam še danes čutim, da mi Gospod preko glasu duhovnika stoji ob strani. Zato vedno pošljem svoj mali prispevek in svojo zahvalo za vse, kar duhovniki storijo za vsakega izmed nas.

Maria Cristina, Abbiategrasso (Milan)

Ker želim pomagati Cerkvi z molitvijo in dobrimi deli, da bi spet postala kot prva krščanska skupnost, opisana v Apostolskih delih, v kateri so bili vsi »eno samo srce in ena sama duša«.

Stanislao, San Marco Argentano (Cosenza)

Darujem svoj prispevek, ker je lepo prispevati, se čutiti soudeležene in koristne ter pomagati pri dobrih delih. Pomoč duhovnikom je znak hvalečnosti za njihovo delo in za njihovo prisotnost med nami.

Maria Luisa, Padova

7 ODGOVOROV O DAROVANJU DUHOVNIKOM

Kdo lahko daruje duhovnikom?

Vsak izmed nas. Tudi ti. Sami ali skupinsko, v imenu družine ali župnijske skupine.

Kako lahko darujem?

Z nakazilom na poštni tekoči račun, na banki, neposredno, s kreditno kartico. Natan neje:

Z NAKAZILOM NA POŠTNI TR št. 57803009 v korist »Istituto centrale sostentamento clero – Erogazioni liberali, via Aurelia 796 00165 Roma«.

NA BANKI z nakazilom na enega od 30-ih tekočih računov za darovanje. Seznam najdete na spletišču www.offertesacerdoti.it, na strani »Le Offerte – Bonifico bancario« (»Darovanje – bančno nakazilo«).

NEPOSREDNO, na sedežu škofijskega zavoda za pomoč duhovnikom v svoji škofiji. Seznam najdete na spletišču www.offertesacerdoti.it, na strani »Le Offerte – IDSC« (»Daritve – IDSC«).

S KREDITNO KARTICO   s klicem na brezplačno številko CartaSì 800-825000 ali z darovanjem preko spleta na www.offertesacerdoti.it

Kam gredo daritve?

Daritve sprejema Osrednji zavod za pomoč duhovnikom v Rimu, ki jih pravično razdeli med približno

38 tisoč škofijskih duhovnikov, s čimer jim zagotavlja primerno mesečno plačilo: od 862 evrov neto na mesec za pravkar posvečenega duhovnika do 1.341 evrov za škofa pred upokojitvijo. Daritve pomagajo tudi približno tri tisoč ostarelim oz. bolnim duhovnikom, ki so svoje celo življenje posvetili oznanjanju evangelija in bližnjemu. Vaša pomoč bo dosegla tudi približno 600 misijonarjev v tretjem svetu.

Zakaj vsaka župnija ne skrbi sama za svojega duhovnika?

Darovanje je nastalo kot oblika bratske pomoči med župnijami, ki lahko tako tudi manjšim župnijam zagotovijo enaka sredstva, kot jih imajo župnije z več prebivalci. Od leta 1984 nadomešča državno plačo oz. kongruo. To pomeni, da je preživetje duhovnikov danes odvisno od vernikov, in to brez vsakega avtomatizma, samo od prostovoljnih prispevkov, ki jih verniki darujejo enkrat ali večkrat na leto. To je pomembna življenjska odločitev vsakega kristjana, ki je tako, tudi v ekonomskem smislu, poklican k soodgovornosti v okviru velikega »Cerkvenega občestva«, ki ga je oblikoval Drugi vatikanski koncil.

Kakšna je razlika med daritvami za duhovnike in darovanjem med mašo?

Vsaka župnija prispeva za svojega župnika. Predvideno je namreč, da sme vsak duhovnik za lastno preživljanje iz župnijske blagajne zadržati majhen delež (glavarino).

Glavarina znaša 0,0723 evrov (približno 140 lir) na mesec na posameznega prebivalca. Ker ima večina italijanskih župnij manj kot 5.000 prebivalcev, župniki ne bi imeli dovolj sredstev za preživetje. Daritve so torej dodatek h glavarini in predstavljajo pomemben prispevek, ki se zbira v vseh župnijah, ki jih je v Italiji skoraj 26 tisoč.

Zakaj naj darujem, če obstaja že prispevek osmih tisočink davka (8xmille)?

Daritve za duhovnike in prispevek osmih tisočink so nastali istočasno, in sicer leta 1984 z izvajanjem dogovorov o reviziji Konkordata. Prispevek osmih tisočink je dandanes dobro znano sredstvo, ki vernikov nič ne stane. Daritve pa so dodaten korak k udeležbi v poslanstvu Cerkve: predstavljajo majhen dodatni izdatek, vendar pa pomenijo odločitev za cerkveno življenje. Daritve trenutno pokrivajo približno 10 % potreb, tako da je prispevek osmih tisočink še vedno odločilnega pomena za nagrajevanje duhovnikov. Vendar pa je potrebno predstaviti smisel darovanja za Cerkev.

Zakaj jih imenujemo tudi »odtegljive daritve«?

Ker jih je mogoče v davčni napovedi odbiti od davčne osnove, in sicer največ do zneska 1.032,91 EUR letno.

Kratke

Martinovanje na Bukovju v znamenju etnografije

Fotoklub Skupina75 in Kulturno društvo Briški grič prirejata v soboto, 14. t. m., ob 19. uri v Domu na Bukovju v Števerjanu martinovanje. Večer bo potekal v znamenju etnografije, kar se prilega prazniku samemu in kraju, ki gosti Muzej kmečke kulture Brinčelj. Gostje prihajajo letos s Ptujkega. Postavljeni bosta namreč dve razstavi:

fotografska razstava enega najbolj znanih in uspešnih slovenskih fotografov mojstra Stojana Kerblerja s Ptuja, ki bo predstavil 35 del z etnografsko

tematiko, in razstava o kruhu z naslovom "Od zrna do kruha", ki so jo pripravile članice aktiva žena Folklornega društva Rožmarin z Dolene pri Ptujki Gori, ki so tudi pripravile nastop. Direktor Goriškega muzeja v Kromberku Andrej Malnič bo podal priložnostni govor, Petra Miklus pa bo recitala niz pesmi ob Martinu. Sledila bo Martinova družabnost. Razstavi si bo mogoče ogledati do 22. novembra, in sicer ob delavnikih od 17. do 19. ure, ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Informacije: www.skupina75.it; info@skupina75.it.

Razstava letelič bratov Rusjan v Kulturnem domu

Osemnajst štirjezičnih panojev, modeli letal, fotografije, članki in knjige ponujajo obiskovalcu vpogled v življenjsko zgodbo, podvige in poskuse bratov Rusjan, Josipa in Edvarda, ki se je dne 25. novembra pred stotimi leti prvič dvignil nad goriške, pravzaprav štrandške Rojce. Postavitev je uredil Vili Prinčič, povedal je, da gre za obogateno razstavo o leteličih bratih, saj se je gradivo o Rusjanih v zadnjih dveh desetletjih povečalo s pomočjo jugoslovanskega letalskega muzeja iz Beograda in predvsem potomcev najmlajšega od bratov Rusjan, ki se je preselil v Argentino, njegovi potomci pa so posredovali zanimive dokumente.

Na razstavi sta ob eksponatih na ogled tudi večja modela dveh letal, in sicer kopija Mercer-Rusjanovega letala, s katerim se je Edvard ponesrečil v Beogradu leta 1911, ter model jadralnega letala, ki ga je leta 1939 izdelal goriški inženir Zlatko Bizalji, ki je bil tudi pisec prve knjige o Rusjanu.

Odrpne razstave je bil nekakšen uvod v niz novembrskih dogodkov, ki bodo obeležili letela brata, obenem pa tudi vrsto srečanj ob 28-letnici odprtja Kulturnega doma, ki je že leta 1986 imel v gosteh odmevno razstavo o Rusjanih.

Na odprtju je bila tudi na voljo spominska razglednica z žigom, ki jo je izdal filatelistični klub Košir iz Trsta.

Nekaj več doslednosti bi koristilo vsem

Upravičeno opozarjamo, ko javne ustanove, ki niso "naše" hote ali nehoti ali samo zaradi površnosti pozabljajo na slovenščino.

Včasih primanjkuje pozornosti do tega vprašanja tudi v "naših" občinah, ki jih pogosto postavljamo za zgled. Nekaj več doslednosti in predvsem pozornosti bi prav gotovo koristilo vsem, če še velja znana ljudska modrost, da pač besede vlečejo, zgledi mičejo...

Na sliki napis o gradbenem posegu na stavbi županstva v Sovodnjah.

Srečanje z avtorjem in pričevalci o knjigi Cena domoljubja

Kot to podrobneje objavljamo v oglaš, bo v torek, 17. novembra, tudi v Gorici priložnost za srečanje z avtorjem knjige Cena domoljubja Johnom Earlom, z nekaterimi pričevalci in pa sodelavci pri izidu slovenskega prevoda knjige o junaški in tragični zgodbi primorskih padalcev.

John Earle je leta 1998 dal pobudo za spominske slovesnosti v Škrbini okoli 11. novembra, ko se Angleži spominjajo svojih padlih vojakov. Tudi sam je med drugo svetovno vojno vodil britansko misijo pri partizanih v Srbiji, Črni gori in Bosni.

Ko je pred leti zvedel za junaško in tragično usodo svojih soborcev - primorskih padalcev, ga je njihova zgodba zagrabil. V stiku s preživeli, s sorodniki pogrešanih in z drugimi pričevalci, po knjižnicah in arhivih je raziskal njihovo pot in jo opisal v knjigi Cena domoljubja, ki je najprej izšla v angleščini leta 2005 v Veliki Britaniji. Glavni protagonist torkovega srečanja v Gorici bo seveda avtor, 88-letni angleški upokojeni časnikar John Earle, ki je po vojni kot dopisnik tiskovne agencije Reuters delal v Bonnu, Beogradu, Londonu in Rimu, nato je bil do upokojitve rimski dopisnik dnevnika The Times, od leta 1986 pa živi v rojstnem kraju rajne žene, v Trstu. Spregovorila bosta tudi prevajalka knjige prof. Nataša Stanič iz Londona in urednik Ivo Jevnikar iz Trsta.

Poseben gost goriškega srečanja bo eden izmed treh še živčih padalcev, 93-letni Stanko Simčič iz Bilj, ki je o svojih izkušnjah pred leti že napisal knjigo Mojih 90 let.

Pri okrogli mizi pa bo sodeloval še dolgoletni šolnik in prosvetni delavec na Krasu in na Goriškem prof. Stojan Fakin iz Solkana. Doma iz Škrbine se je kot polbrat pogrešanega padalca Miloša Adamiča dolga leta trudil za dobro ime in za osvetlitev usode primorskih padalcev.

Goriška prefektnja Maria Augusta Marrosu gostja v Feiglovi knjižnici

Križa ne sme okrniti delovanja dragocene goriške ustanove!

Oktober 2007 je vodstvo Narodne in študijske knjižnice povabilo v Feiglovo knjižnico na Verdivem korzu goriškega nadškofa De Antonija, leto kasneje predsednika pokrajinske uprave Gherghetto, marca letos župana Romolija, v ponedeljek, 9. novembra, pa - prvič! - najvišjo državno oblast v pokrajini, prefektnjo Mario Augusto Marrosu, ki zastopa italijansko vlado. Tudi tokratnega uglednega gosta so sprejeli predsednik NŠK Viljem Černo, član upravnega sveta NŠK Dušan Križman in nepogrešljiva knjižničarka Luisa Gergolet, odgovorna za goriški sedež te naše pomembne ustanove.

Poldrugo uro trajajoči obisk se je začel z ogledom smotno opremljenih prostorov, nad katerimi je bila gostja posebno prijetno presenečena. Sploh si ni predstavljala, da je knjižnica tako lepo urejena in prikupna, je priznala. Luisa Gergolet je orisala več kot stoletno zgodovino in vlogo knjižnice v mestu ter njeno umeščenost v KB centru, pomembnem slovenskem družbenokulturnem polu v središču mesta, kjer imajo poleg nje sedež še številne druge ustanove. O uspehu Ljudske knjižnice -, ki nosi ime po primorskem pisatelju in kulturnem delavcu, ki se je rodil pred 130 leti, umrl pa pred 50 - pričajo številke, ki so na dlani: 40 tisoč knjig, več kot 10 tisoč obiskovalcev vsako leto, 12 tisoč izposojenih knjig, od katerih okrog pet tisoč študentov, ki študirajo v Gorici in prihajajo od vseh strani.

Foto DDP

Knjižnica, ki je odprta 50 ur tedensko, je povezana s podobnimi ustanovami goriške pokrajine, pa tudi vključena v sistem slovenskih tovrstnih ustanov. Odkar je pred 20 leti prešla pod upravo NŠK, je v kulturnem dogajanju v mestu prevzela tudi dejavno vlogo, saj prireja različne pobude v prvi vrsti za mlade in v prid vsega mesta. Pomembna pridobitev je bilo pred tremi leti odprtje dvoranice za otroke, kjer imajo več kot šest tisoč knjig, namenjenih našim malčkom, in kjer tudi prireajo priljubljene pravljčne urice, pri katerih lahko otroci letos spoznajo pravljice različnih svetovnih kultur in izročil. Prefektnja je bila še najbolj navdušena nad pravljicami, ki posredujejo pomembna življenjska sporočila in vrednote, ki bi jih morala v današnji družbi postavljati na prvo mesto najprej družina: "To je veliki izziv našega časa". Sploh pa, je dodala,

moramo "graditi na mladih rodovih". Predsednik Černo je izrazil željo, da bi knjižnica bila res na razpolago vsemu mestu, odprta vsem občanom, "in vendar smo zgolj zasebna ustanova". Kot taka prejema skromne prispevke iz zakona 38/2001, s težavo se bori za preživetje in si pomaga, kot le more. Gorica je sposobna uresničevati bogato kulturno ponudbo, oblikovati osebe, ki ustvarjajo nova čustva sožitja; Gorica je lahko vzorno mesto, kjer dobra volja ljudi premaga predsodke ter gradi za vse svetlejšo prihodnost na komuniciranju in sodelovanju. Zato je prefektnjo srčno pozval, naj se zavzame za našo stvarnost in po svojih zmogljivostih posreduje pri pristojnih oblasteh, da se bogato delovanje tako dragocene ustanove ne bi okrnilo, saj jo finančna kriza in posledično drastično zmanjševanje prispevkov ogroža

ta kot najhujši Damoklejev meč. Gostja, ki dobro pozna razmere v deželi, kjer živi že 30 let (njen oče je bil ob koncu 70. in začetku 80. let prefekt v Trstu), in sploh utrip slovenske narodne skupnosti, je jasno povedala, da je sedanje leto zaradi splošnega krčenja prispevkov res težko zlasti za svet kulture. "Najprej je treba ljudem omogočiti, da pridejo do hrane"... Z večjim zaupanjem gleda v prihodnost, saj, je

rekla, se že vidijo znaki ponovne gospodarske poživitev. In vendar je Gorica resnično bogata prav zaradi kakovosti svoje kulturne ponudbe, je dodala. Iznesla je svoje prepričanje, da lahko imata Gorica in Nova Gorica zaradi svoje strateške lege ključno vlogo v povezovanju, kar je treba nemudoma izkoristiti. "Ena potrebuje drugo in obratno". Zato je treba skupaj kaj konkretnega predlagati Evropski uniji, ki se širi in odpira svetu. Černo je sklenil srečanje v prepričanju, da je obisk prefektnje močno sporočilo mestu, pa tudi državi in vsem politikom, tudi tistim, ki so podedovali držo, ki danes ne bi smele več najti mesta med nami. "Potrebujemo dialog in iskanje skupnega dobrega". Prefektnja je s svojo umirjeno in prefinjeno prijaznostjo zagotovila, da bo naredila, kar bo mogla, sicer pa "skušajmo delovati v isto smer". / DD

Lep gledališko pevski večer v Doberdolu
Spevoigra Sračje leto
v izvedbi Ajdovcev

Na doberdolskih odrskih deskah župnijske dvorane je bila v soboto, 24. oktobra, odigrana čudovita in kvalitetno odpeta spevoigra v petih dejanjih, za soliste in zbor, z naslovom Sračje leto. Na oder so jo postavili ob 60-letnici Glasbene šole Ajdovščina in 130-letnici rojstva primorskega skladatelja, duhovnika Vinka Vodopivca, po katerem nosi šola ime že od leta 1972. Enaindvajset nastopajočih Ajdovcev, študentov solo petja iz razreda prof. Jerice Rudolf, je prikazalo življenje na vasi skozi celotno koledarsko leto v obdobju med obema vojnami. Avtorica besedila in režiserka Jerica Rudolf je dokazala, kako bogato zakladnico slovenske kulturne dediščine imamo; potrebno jo je le obuditi in spoštovati, da bi stare navade in šege ne šle v pozabo. S prikazano pristnostjo vaškega življenja, ubranimi glasovi solo petja, zbora, scene in

pisane vipavske narodne noše so nas zaučevali v stare čase, polne nalog, boja za preživetje in ljubezni. V prvem dejanju so nam pevci s pesmijo in besedo - vsi nastopajoči so govorili v vipavskem dialektu - predstavili zimo in adventni čas, obred žegnanja hiše in obisk polnočnice. Drugo dejanje nas s samosplovom

popelje v pomladni večer. Pod vodstvom župnika Vinka Vodopivca so se mladi zbrali v župnišču pri pevskih vajah, kjer se je kmalu začutilo rojevanje mlade ljubezni. Fantje so po vaji povabili župnika v hram in večer se je končal z vasovanjem pod

V četrtem dejanju so nas nastopajoči popeljali v poletni dan, ko smo spremljali zadovoljstvo koscev po dobro opravljenem delu, pripoved deklet, ki so prodajala domače pridelke na trgu v Vipavi, in prihod pastirjev, ko so z Nanosa prignali živino v

dolino. Vsi skupaj so zapeli hvalnico lepotam Vipavske doline in dejanje se je končalo s skrivnim srečanjem Minke in Janka, ki sta si izpovedala ljubezen. Spevoigra se je končala v jesenskem času, s pripravami na trgateg. V vas je prišel mlad gizdalin, ki se je hvalil pred dekleti, a te so mu hitro pokazale, kaj mislijo o takih fantih. Sledil je razplet ljubezenske romance med Minko in Jankom, ko je fant deklet zasnil in je to zvezo, na veselje vaščanov, blagoslovil tudi župnik.

Jerica Rudolf je posegla po cerkveni in posvetni literaturi Vinka Vodopivca. Odlično so

nastopili solisti v odlomkih njegove spevoigre Kovačev študent in spevoigre Srce in denar, katere deli so se lepo vključevali v dogajanje. Ponovno se je iztekel drugačen kulturni večer, kot smo jih bili vajeni v Doberdolu.

Ajdovci so prinesli nekaj novega, svežega; organizatorji večera, župnijski svet in družina Romana Gergoleta, pa se bodo še trudili za čezmejno sodelovanje z matično domovino na slovenskem kulturnem področju.

SVETI IVAN Zahvalna nedelja in obisk misijonarja

Hvaležni za prejete darove pomagajmo potrebnim!

Zupnijska skupnost, ki se zbira v slovenskem pastoralnem središču pri sv. Ivanu v Gorici, se je v nedeljo, 8. t. m., zahvalila Bogu za vse prejete darove v zadnjem letu. Praznovanje, ki je privabilo veliko ljudi, so s svojim petjem opešali otroci, na poseben način pa ga je zaznamovalo živo pričevanje misijonarja. Zeze Rakotorahalaha je arhitekt, po rodu z Madagaskarja, približno 30 let pa živi in dela v Sloveniji. Kot je sam povedal v slovenščini, je l. 1977 prišel študirat v Slovenijo; kmalu je začutil veliko razliko med to deželo in njegovo rodno zemljo. Odgovoril je na Jezusov klic - "pustite, kar imate, in hodite za menoj" - ter iskal priložnosti, da bi kaj naredil za svoje ljudi. "Vsi smo Božji misijonarji"! Ker je imel možnost, je začel "na študentski način", s kitaro in bobni je po Sloveniji prepeval afriške pesmi in sensibiliziral ljudi. Cerkev je prosil, naj pošlje misijonarje na Madagaskar. Danes ji je hvaležen, saj je največ slovenskih misijonarjev prav na velikem afriškem otoku. "Tam delajo veliko, tudi v blatu". Madagaskar je bil nekdanj bogat,

Foto DPD

"potem pa je prišla civilizacija" in ljudje so začeli trpeti. Na svojem zadnjem obisku je nedavno videl mater štirih otrok, kako je prehodila 40 km do centra, kjer delijo pomoč, in se nato vrnili domov. Sam je prinesel pomoč Evropske unije, "kapljico v morju". S terenskim avtomobilom so prevozili 40 km v štirih urah... Ljudem primanjkuje vsega: elektrike, vode in cest. "So reveži, a niso sami za to krivi"... Zato se je zbranim pri sv. Ivanu že vnaprej zahvalil za

njihove darove. V nedeljo, ko smo slišali evangelij o revni vdovi, ki je v tempeljsko zakladnico nesla svoja dva novčiča, je misijonar Zeze srčno prosil ljudi, naj se zgledujejo po njej, saj je tudi drobiž za malgaške ljudi velika pomoč. Pri darovanju - darove na oltar so prinesli otroci - se je župnik Marjan Markežič s hvaležnostjo v sr-

cu spomnil tudi dose-danjih dušnih pastirjev in vseh, ki so sodelovali pri duhovni rasti pastoralnega središča. Bogu se je zahvalil za vse sadove zemlje, za dosežke tehnologije, za vse, kar dajemo in prejemamo. "Kdor kruh rad deli, temu se v rokah množi", je navedel veliko modrost. Ob koncu maše se je zahvalil misijonarju in mu naročil, naj na Madagaskarju pozdravi slovenske misijonarje, med njimi tudi znanega Pedra Opeko. Zahvalil se je tudi vsem župljanom, ki skrbijo za nauk, orglanje, petje in čiščenje. Pozval jih je, naj bodo še naprej dejavni v dobro vse skupnosti.

Mašni daritvi, ki se je sklenila z Zahvalno pesmijo, je v bližnjem Močnikovem domu sledil pravi praznik: misijonar je pel svoje lepe pesmi, s svojo simpatijo in neposrednostjo je privabil marsikoga, ki ga je z najrazličnejšimi instrumenti spremljal med petjem v veselje velike množice, ki se je tam zadržala do popoldanskih ur. / DD

Spored 51. revije pevskih zborov Cecilijanka 2009

Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice prireja 51. revijo goriških pevskih zborov - Cecilijanka. Na reviji sodelujejo poleg goriških tudi zbori iz tržaške in videmske pokrajine ter Koroške in Slovenije. Letošnja Cecilijanka je posvečena 50-letnici Zveze slovenske katoliške prosvete. Na letošnji Cecilijanki bodo nastopili:

v soboto: Cerkevni pevski zbor Šentlupš - Koroška (zborovodja Janez Petjak), Moški pevski zbor Provox - Renče (zborovodja Ivan Mignozzi), Mešani pevski zbor Štandrež (zborovodja David Bandelj), Vokalna skupina Polymnia & Friends - Turriaco (zborovodja Dorino Fabris), Mešani pevski zbor Hrast - Doberdob (zborovodja Hilarij Lavrenčič), Moški pevski zbor Fantje izpod Grmade (zborovodja Ivo Kralj), Mešani pevski zbor F. B. Sedej - Števerjan (zborovodja Aleksandra Pertot), Moški pevski zbor Skala - Gabrje (zborovodja Zulejka Devetak), Ženska vokalna skupina Danica (zborovodja Patricija Rutar Valič), Mešani pevski zbor Lojze

Bratuž (zborovodja Bogdan Kralj). **v nedeljo:** Moška vokalna skupina Chorus '97 - Miren (zborovodja Laura Winkler), Mešani pevski zbor Jazbine-Plešivo (zborovodja Zdravko Klanjšček), Moška pevska skupina Akord - Podgora (zborovodja Dario Bertinazzi), Moški pevski zbor Mirko Filej - Gorica (zborovodja Zdravko Klanjšček), Mešani pevski zbor Podgora (zborovodja Peter Pirih), Moški pevski zbor Štmaver (zborovodja Nadja Kovic), Mešani pevski zbor Rupa-Peč (zborovodja Zulejka Devetak), Moški pevski zbor Matajur - Špeter (zborovodja David Klo-dič), Dekliška vokalna skupina Bodeča neža - Vrh Sv. Mihaela (zborovodja Mateja Černic). Zbori se nam bodo predstavili v soboto, 21. novembra 2009, ob 20.30 in v nedeljo, 22. novembra 2009, ob 17. uri v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici. V soboto bo pred pričetkom programa spregovoril Dario Bertinazzi, v nedeljo pa predsednica Zveze slovenske katoliške prosvete Franca Padovan. Toplo vabljeni!

ZVEZA
SLOVENSKE
KATOLIŠKE
PROSVETE - GORICA

CECILIJANKA 2009 51. REVIJA GORIŠKIH PEVSKIH ZBOROV

sodelujejo tudi zbori
iz Tržaške, Videmske, Koroške in Slovenije
posvečena je 50-letnici Zveze slovenske katoliške prosvete

Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž
sobota, 21. novembra 2009, ob 20.30
nedelja, 22. novembra 2009, ob 17. uri

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje
(od 13.11.2009 do 19.11.2009)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 18.30 do 19.30, na soboto ob 15. uri. Spored:

Petek, 13. novembra (v studiu Andrej Baucon): Domače viže in popevke - Zborovski kotiček - Iz krščanskega sveta - Zanimivosti in naši okolici - Humor in obvestila.

Sobota, 14. novembra (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v beneškem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 16. novembra (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - 'Za znoret' in vroči šport - Zanimivosti in obvestila.

Torek, 17. novembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 18. novembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Požrešni gormorani - Izbor melodij.

Četrtek, 19. novembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Obvestila

Tosijev dvorec v Škrbljah - Nekdanji sijaj in današnji sledovi je naslov fotomonografije Rema Devetaka, ki jo bodo predstavili v petek, 13. novembra, ob 20.30, v Kulturnem domu v Sovodnjah. Vabi KD Sovodnje.

Vsredo, 18. novembra 2009, bo ob 20.30 na sedežu v ulici Don Bosco 60 potekal 6. redni občni zbor članov Mladinskega doma.

Kmetija Aleš Komjanc iz Števerjana prodaja gozdna drva. Št. tel. 0481 390238.

Cestitke

Dr. Sandri Lombardi čestitamo in želimo, da bi bila revmatološka kariera tako uspešna kakor dokončana specializacija. Mama Vanda, tata Luigi, nona Marija in Marta.

Darovi

Za Sovodensko cerkev (za popravilo orgel): v spomin na Ferdija: klapa 140 evrov; Iva Pelicon, Krlinca, Bruno, Ada, Ana, svakinja Marija, Zlatka, Drago in Silva 250 evrov; v spomin na drago prijateljico in pevko: klapa 325 evrov, prijatelj iz Ušij 350 evrov, Ženski cerkveni pevski zbor 100 evrov; v spomin na Vereno darujeta Claudio in Dionisio z družinama 100 evrov.

SKRD JADRO iz Ronk in SKRŠD Tržič
s pokroviteljstvom ronške občine

vabita na predstavitev tretje zbirke zakonov in razsodb

PRAVICA DO UPORABE SLOVENŠČINE PRED SODNO OBLASTJO IN JAVNO UPRAVO

četrtek, 12. novembra 2009, ob 20. uri,
občinska sejna dvorana v Ronkah

Sodelovala bosta prof. Samo Pahor in odv. Renzo Frandolič

SKPD FRANČIŠEK BORGIA SEDEJ

vabi

vse otroke in tiste, ki ostajajo v duhu še otroci,

na ogled gledališke predstave

MARY POPPINS

v izvedbi članov Radijskega odra

režija: Lučka Susič

nedelja, 15. novembra 2009, ob 18. uri
Sedejev dom v Števerjanu

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
KROŽEK ANTON GREGORIČ
ZALOŽBA MLADIKA

vabijo na

SREČANJE Z JOHNOM EARLOM O PRIMORSKIH PADALCIH

ob izidu slovenskega prevoda njegove knjige *Cena domoljubja*. Ob avtorju bodo spregovorili nekdanji padalec Stanko Simčič iz Bilj, dolgoletni šolnik in prosvetni delavec Stojan Fakin iz Solkana, prevajalka Nataša Stanič iz Londona in časnikar Ivo Jevnikar.

Komorna dvorana Kulturnega centra Lojze Bratuž
torek, 17. novembra 2009, ob 18. uri

JAVNI RAZPIS

PRIZNANJE KAZIMIR HUMAR

1) Zveza slovenske katoliške prosvete, Kulturni center Lojze Bratuž in Združenje cerkvenih pevskih zborov podeljujejo priznanje društvom in organizacijam ali posameznikom na osnovi utemeljitve predlagateljev in po presoji organizacij, ki priznanje podeljujejo.

2) Predloge za priznanje zbira Zveza slovenske katoliške prosvete na podlagi javnega razpisa.

3) Priznanje se praviloma podeli v mesecu februarju za ustvarjalne dosežke, za pomemben prispevek k razvoju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti, za publicistično delo in za izjemne dosežke pri organizacijskem delu na kulturnem področju.

4) Priznanje lahko prejmejo tisti, ki delujejo v goriškem prostoru.

5) Predloge za priznanje je treba oddati do 31. decembra 2009 na naslov: Zveza slovenske katoliške prosvete - 34170 Gorica-Gorizia, Drevored 20. septembra, 85, s pripisom na ovojnicu: "Predlog za priznanje"

Sovodnje ob Soči

Ali ima občinska uprava vizijo upravljanja?

Slovenska skupnost jemlje na znanje dejstvo, da se je sovo-denjska občinska uprava končno premaknila in začela udeležati posege, ki bi jih bilo sicer pričakovati že takoj po prvem srečanju v Gabrjah pred letom dni. Prav tako ima za pozitivno odločitev, da se skliče občinska agenda 21, kjer bodo lahko vaščani in društva aktivno sodelovali pri spremljanju gradbenih del. Pri tem pa se podčrtuje dejstvo, da bi vse to delo lahko že opravila komisija za okolje v prejšnji mandatni dobi, a takratna uprava je menila, da ni potrebno je sklicati. Zgovoren primer je še vedno prisoten nadvoz nad železnico, ki so ga občani že na prvi seji ostro zavrnil. Poseg predstavnikov SSK ni bil torej le preveč napihnjena polemika, temveč je v pravem času spodbudil sovoedenjske upravitelje, da so začeli ukrepati v korist občanov. Če bi vse to bilo opravljeno že v prejšnjih mesecih, bi občani verjetno ne iskali odvetniške pomoči. SSK meni, da je prva naloga upraviteljev braniti interese ljudi in teritorija, kar se ne ujema z načelom "skušamo narediti tako, da bo potekalo vse čim bolj mirno". Kot tudi se ni mogoče zadovoljiti samo z dejstvom, da je razlastitveni postopek potekal po dogovorjenih pravilih. Verjetno predstavljajo ta pravila minimum, pod katerega ni mogoče iti. Že pri tem pa se sprašuje-

mo, kaj pa spoštovanje dvojezičnosti? O tem sploh ni govora! Ali ni že to kršitev ne samo dogovora, temveč tudi zakona? Prisiljeni smo se odpovedati teritoriju, za katerega niti ne vemo, koliko so naši predniki žrtvovali, in menimo, da so ponujene tarife zadostne. SSK resno in odgovorno opozarja na zelo tehten problem obrambe sovoedenjskega teritorija in interesov občanov ter splošne kakovosti življenja. Razmislimo samo, v kakšno situacijo prihajamo. Na severnem delu vasi imamo industrijsko cono, kjer že pet let sameva zaprt in opuščen upepeljevalnik. Pred kratkim se je marsikdo moral podrediti potrebam plinovoda. Morali smo sprejeti razdelitev vasi zaradi avtoceste in sedaj bo treba žrtvovati drugo zemljo zaradi širitvenih del. Ko se bo to končalo, bo prišel na vrsto elektrovod, za katerega sta prav opozicijski skupini SSK in Skupaj za Sovodnje začeli zahtevati ureditev trase stran od hiš, drugače bi ta šla po glavni ulici sredi vasi. Ali bodo občani kdaj sploh dobili kaj v zameno? Kljub vsemu naj bo dovoljeno, da lahko postavimo vprašanje, ali razpolagamo v Sovodnjah z vizijo oz. politiko upravljanja našega teritorija? Uprava, ki vodi občino že 60 let, bi morala z njo razpolagati.

Julijan Čavdek
Predsednik sekcije SSK-Sovodnje
Pokrajinski tajnik SSK

ŽUPNIJA SV. ANDREJA - ŠTANDREŽ in PD ŠTANDREŽ

vabita na

KONCERT SAKRALNE GLASBE

Akademskega pevskega zbora Univerze na Primorskem, Koper

dirigent: Ambrož Čopi

župnijska cerkev v Štandrežu,
nedelja, 15. novembra 2009, ob 18. uri

V Mestni galeriji v Novi Gorici razstavlja Natalija Šeruga Vrnitev v domači kraj

V Mestni galeriji v Novi Gorici je med 22. oktobrom in 13. novembrom na ogled razstava Natalije Šeruga. Slikarka se predstavlja z novim ciklom slik, ki nosi naslov Vrnitev v domači kraj. Avtorico je predstavila kritičarka Tatjana Pregl Kobe. Platna večjih dimenzij so že po obliki prilagojena avtoričnemu videzu in pristopu do likovnega ustvarjanja. Za njen opus je značilno šivanje platna na železno podokvirje, ki izgubi pravilno, pravokotno obliko in se rahlo ukrivlja v svojo notranjost. Spodnji in zgornji rob slike sta v tem ciklu zamejena z ravnim robom, v sliki primerni barvi. Pogled ostaja usmerjen v osrednjo podobo in zgodbo, ki se odvija na zamejeni površini platna. Natalija Šeruga se pri svojem delu spušča v poduhovljene svetove človekove notranjosti. Njene podobe so večplastni prepletajoči se svetovi, enigmatični in na pol zabrisani,

skriti za prosojnimi večbarvnimi tančicami. Na mističnih pokrajinah, kjer se abstrakcija prepleta z realnimi izmišljenimi

slabem, svetlem in temnem... Sama jih spreminja v naravo, pokrajino, ali jih črpa iz nje. Domišljjski svetovi so največkrat

prizori parkov, vrtov in arkad, se odvija slikarkino raziskovanje eksistencialnih vprašanj, ki se porajajo vsakemu posamezniku, vprašanj o življenju in smrti, dobrem in

najprimernejši za obravnavanje in spopadanje z realnostjo, z vsem, kar je lahko težko ali lahko v njej. Vsak se najraje zateče nekam v notranjost, kjer se lahko daleč

od vsega sreča sam s seboj. Mogoče je urejen park s pravilno izrezanimi gredicami, cipresami in vodomedom ali obokan hodnik, ki ju obkroža abstraktno barvno polje, najprimernejši prostor za slikarkino razmišljanje in raziskovanje. Svet na njenih slikah je obširen, razpet v neskončnost, sanjski in poduhovljen. V njem je želja po spreminjanju obstoječega, po ustvarjanju sebi primernega okolja, ki je lahko nevidno, a kljub temu resnično. V teh brezčasnih pokrajinah je prisotna vrsta osebnih detajlov, simbolov in podob, dojemljivih tistemu, ki jih je tja postavil. Zgodba se odvija nekje v drugem planu ali pa se iz ozadja razteza v prvi plan, kjer jo zamejujejo barvne plasti, ki se prelivajo po platnu. Te prosojne zamejitve postavljajo cezuro, prehod med tem in onim svetom. Zelo pomembno vlogo igra tudi svetloba. Luč prihaja iz ozadja, iz tiste notranje, sanjske dimenzije in preseva skozi temnejši prednji plan. Intenzivno svetlobno žarišče ustvarja skrivnostno, sanjsko ozračje in se tako še bolj oddaljuje od zemeljske stvarnosti. Tako se na slikah, kjer sicer prevladuje nekakšna temačnost, vzpostavlja boj – kontrast – ravnesje med temnim in svetlim.

Katarina Brešan

Pogovor / Marko Ozbič

“Upam, da se mi bodo odprla nova vrata”

Zgodovina prvega tekmovanja za mlade dirigente Victor de Sabata se je pričela z imenom slovenskega, tržaškega dirigenta, ki je odprl novo pobudo gledališča Verdi z najvišjo uvrstitvijo in drugo nagrado (žirija ni podelila prve nagrade). Marko Ozbič je s solidno pripravo, poznanjem mnogih aspektov orkestrskega izvajanja in analitičnimi sposobnostmi prekosil konkurenco šestnajstih izbranih tekmovalcev v treh napornih fazah selekcije, v katerih je sodeloval z orkestrom gledališča Verdi. Žirijo so sestavljali predstavniki ustanov, v katerih je De Sabata deloval; ob gostiteljih tudi Londonški filharmonični orkester, norveški simfonični orkester iz

Trondheima, Akademija Svete Cecilije, operna hiša v Cincinnatiju, gledališče Alla Scala v Milanu.

Čas za pripravo na tekmovanje je bil zelo omejen: dva tedna študija od objave imen izbranih tekmovalcev do prvega nastopa. S kakšnim programom si nastopil?

Kandidati smo imeli možnost izbirati med skladbami, ki so mi zelo ustrezale. V prvi, izločilni fazi sem izbral Stravinskega kot izziv, ker sem se doslej, v primerjavi z drugima predlaganima, Bartokom in Schönbergom, nekoliko manj ukvarjal s tem avtorjem. V polfinalnem krogu sem brez dvomov izbral Schumannovo prvo simfonijo, ki sem jo že poznal zelo dobro, čeprav bolj z analitičnega kot s praktičnega vidika. Med koncertom za violino in orkester in arijo iz Puccinijeve Boheme sem izbral opero, saj se od začetka kariere ukvarjam s pevci. Sploh si nisem predstavljal, da me bo žirija uvrstila v ožji izbor treh finalistov, in me je na poseben način veselilo, da se mi lahko izvedel z orkestrom Haydnovo simfonijo št. 104, najprej zato, ker je letos Haydnovo leto, in ne nazadnje, ker njegov opus še zmeraj ni dovolj ovrednoten zaklad. Izbira skladbe

Slike z razstave Modesta Musorgskega pa je vezana na že opravljeno analizo tako klavirske kot orkestrske različice v času, ko sem diplomiral na Dunaju s prof. Giancarlo Andretto.

Kateri je bil najzahtevnejši krog?

Vse faze so bile zahtevne, v bistvu pa je prva selekcija vedno najtežja, ker imaš na voljo le 20 minut in jih moraš izkoristiti maksimalno, kar pomeni imeti zelo jasne pojme o tem, kar želiš od orkestrašev. Največja težava je bila morda organizacijske narave; kandidati smo bili precej prepuščeni sami sebi in orkester žal ni imel dovolj časa, da bi se pripravil na tekmovalni maraton. Moram pa pohvaliti odlične orkestraše, ki so z zagonom in prijaznostjo pripomogli k temu, da so se težave rešile.

Si komaj končal svoje večletno sodelovanje pri gledališču San Carlo v Neaplju. Je dosežek na tekmovalju znak nadaljnje usmeritve tvoje kariere?

Želim slediti tej poti in upam, da se mi bodo odprla nova vrata in bom lahko delal, kar me najbolj zanima, in sicer, da se bom ukvarjal kot dirigent s simfoničnim, vokalno-instrumentalnim repertoarjem.

PAL

Marko Vogrič: fotografija s camero obscuro Fotografska razstava Miška po Gorici

V nedeljo, 8. novembra, je bilo v Caffè Trieste na trgu G. Oberdan v Ronkah odprtje razstave Marka Vogriča, ki jo je uredil Fabio Rinaldi za združenje Triestefotografia. Rinaldi je na odprtju, ki se ga je udeležilo ob 11. uri izjemno veliko ljubiteljev fotografije in fotografov, našli smo jih več kot sto, tudi spregovorili nekaj toplih besed o avtorju in o odlično pripravljeni razstavi, fotografijah in nevsakdanji ideji, kako prikazati Gorico s popolnoma druge perspektive, miške seveda. Z veseljem smo tudi ugotovili, da je bilo na odprtju razstave veliko

slovenskih in italijanskih fotografov, kar kaže na veliko solidarnost med fotografi, tako, kakršno zadnje čase vse bolj pogrešamo pri drugih naših umetnikih. Inženir Marko Vogrič se je že v otroških letih navdušil za fotografijo, k njej ga je približal oče Zdenko, strasten fotograf. V osemdesetih letih je stopil v Fotoklub Skupina75 in sodeloval na razstavah in natečajih, v glavnem z diapozitivi. Po nekajletnem premoru se od leta 2000 ponovno posveča umetnostni fotografiji in aktivno sodeluje v Skupini 75. Za barvno fotografijo uporablja najraje digi-

talno tehniko, zadnja leta v črno-beli analogni tehniki eksperimentira z luknjičarko-camero obscuro (pinhole camera) in s starimi, t. i. "vintage" fotoaparati. Tehnika tiska razstavljenih fotografij je hibridna ali navadna. Ob sodelovanju pri razstavah in natečajih je bil od l. 2004 do l. 2008 soavtor fotografskega dela raznih knjižnih publikacij, posebno je treba omeniti fotografski spremljavi poezij pesnice Claudie Voncina v zbirki Mozaik – Mozaik, ki je izšla leta 2006. Ob odprtju razstave, katere ogled je možen do 5. decembra 2009 vsak dan razen ob ponedeljkih, od 10.00 do 23.00, je Lorella Klun o avtorju in razstavi zapisala: Marko Vogrič je "ponotranjil" vedute Eugena Atgeta, ki jih imajo radi nadrealisti. Gre za poglede, ki jih je postavil nasproti razkošnim in poveljevanim podobam monumentalnega velikega mesta, njegovih navidežno

anonimnih koticov, stranskih ulic in trgovin, ki so očarale Bretona in Man Raya. Kaže tudi, da je Vogrič od nadrealistov prevzel teorijo brezobličnosti, ki so jo uporabljali pri "deklasiranju" umetnostnih kategorij, bodisi skozi iskanje "manj plemenitih" subjektov, ki niso vredni naše pozornosti

Foto JMP

Goriška Mohorjeva družba

Nova knjiga!

Janko Žigon

Inventura

Memoarski zapisi avtorja Janka Žigona, gozdarskega inženirja doma iz Vrtojbe, prinašajo večkrat tudi na duhovit način dogodivščine tako iz šolskih in mladostniških let kot iz kasnejše poklicne dejavnosti.

Kratki

Izšla je Goriška knjiga

Prve dni novembra je Slovenska Matica skupaj z Goriško Mohorjevo družbo izdala Goriško knjigo in tako dopolnila serijo knjig, ki jih je doslej posvetila slovenskim mestom. Goriška knjiga nudi celotno podobo Gorice. Besedila so urejena kronološko: vsebina se razpleta od začetkov okoli leta 1000 do goriških grofov in reformacije do danes. Kljub temu da je goriško mesto na ozemlju italijanske države, je zaradi zgodovinskih danosti, zaradi gospodarstva in kulture zaznamovano s slovensko stvarnostjo. Besedila je izbrala in uredila Lojzka Bratuž, slikovno gradivo pa Ivan Žerjal, avtor študije Podoba Gorice, objavljene v Goriški knjigi. Med knjigami o slovenskih mestih je Goriška knjiga na devetem mestu. Predstavitve knjige bo danes, 12. t. m., na sedežu Slovenske Matice v Ljubljani.

Umril je antropolog Claude Levi-Strauss

V starosti 100 let v Parizu umrl priznani francoski antropolog Claude Levi-Strauss, za mnoge oče moderne antropologije. Bil je

eden najvplivnejših francoskih intelektualcev 20. stoletja. Pomembno je vplival na več generacij antropologov. Levi-Strauss je preoblikoval področje antropologije in vanjo uvedel koncept strukturalizma - koncepte o splošnih vzorcih obnašanja in mišljenja, še posebej mitov, v širokem spektru družboslovnih znanosti. Strukturalizem, definiran kot iskanje vzorcev mišljenja v vseh oblikah človeške aktivnosti, je primerjal formalne odnose med posameznimi elementi v danem sistemu. V slovenščini imamo sicer sorazmerno malo prevedenih njegovih knjig, med njimi so Oddaljeni pogled, Rasa in zgodovina, Divja misel.

ti, bodisi s prevračanjem kompozicijskih koordinat. V nizu postnetkov z luknjičarko – camero obscuro, ki jih tu predstavlja, avtor namreč radikalno zniža navpično raven, ki jo spusti na višino pokrovov cestnih odtokov. Pokrovi cestnih odtokov in jaškov, čisto vsakdanji predmeti, so po navadi

skoraj nevidni očem mimoidočih, ker so pač sestavni del mestnega okolja. V Vogričevih slikah stopijo v ospredje in postanejo protagonisti razgaljene Gorice brez mimoidočih in brez živahnosti sodobnega prometnega utripa, ki prav zato pridobi očarljiv lebdječ videz v brezčasnem utrinku. Mestna pokrajina v ozadju, sosledice zidov in stebrišč in ulice, ki jih je dež posebril, dejansko pripadajo Gorici, toda v širokih perspektivah in sugestivnih zornih kotih simbolizmi tkivo vsakega mestnega središča. Zgoščeni materiali – siva litina obdelana v zapletene reliefe in obrabljen kamen – prelevijo pokrove v skrivnostne skrinje, dragocene portale, ki so prepojeni s skrivnimi simbolikami, ki lebdi med dvema dimenzijama; vsak jašek varuje svojo preteklost, vsak odtok prikriva utripajočo razvejeno trebušno votlino.

Pri Založbi Družina

Objava dokumentov procesa proti škofu Rožmanu

Založba Družina je v torek, 3. novembra, predstavila objavljene dokumente sodnega procesa proti škofu Gregoriju Rožmanu. S tem želi prispevati k resnični podobi škofa Rožmana, je na predstavitvi dejal urednik založbe Janez Gril. Za objavo knjige Med sodbo sodišča in sodbo vesti so se po njegovih besedah odločili z namenom, da bi o Rožmanu razmišljali bolj trezno. Ljubljanski nadškof metropolit msgr. Alojz Uran, ki je napisal spremno besedo, je na predstavitvi spomnil, da je konec decembra 2005 vložil zahtevo po varstvu zakonitosti. Vrhovno sodišče v Ljubljani je 1. oktobra 2007 razveljavilo sodbo

Vojaškega sodišča z dne 29. avgusta 1946, s katero je bil škof Rožman obsojen na odv-

zem prostosti za 18 let, izgubo političnih in državljskih pravic za deset let po prestani kazni ter zaplenbo celotnega premoženja. Kot je še dejal msgr. Alojz Uran, je Vrhovno sodišče zadevo vrnilo Okrožnemu sodišču v Ljubljani v ponovno sojenje, s sklepom Okrožnega sodišča v Ljubljani z 10. aprila letos pa je bil kazenski postopek proti škofu Rožmanu ustavljen. Ta sodna odločitev primer iz "dvorane politično motiviranega in zato montiranega sodnega procesa vrača na pisalne mize zgodovinarjev", je še opozoril. Dosledno zgodovinsko oceno je po njegovih besedah mogoče podati samo na osnovi celotnega in pristnega dokumentarnega gradiva. Objava pomembnih

dokumentov, ki po njegovem opozorilu širši slovenski javnosti več niso znani, naj bi dodatno osvetlila podobo tega ljubljanskega škofa. Precejšen del javnosti ga namreč še vedno presoja iz razito enostranske, z vnaprej izdelano črno-belo tehniko, je poudaril. "Dosledno zgodovinsko oceno pa je mogoče podati samo na osnovi celotnega in pristnega dokumentarnega gradiva. Zato danes z veseljem pozdravljam izid zbornika vseh ključnih dokumentov "Zadeve Rožman", skupaj s škofovi pridigami in drugimi

osebni spisi, ki so odsev njegovega težavnega položaja v vrtincu druge svetovne vojne. Zaradi svoje edinstvene vloge, saj je po okupatorjevi zasedbi Slovenije in begu politične elite Kraljevine Jugoslavije ostal tako rekoč edini javni predstavnik družbenega življenja pri nas, je prav Rožman najbolj izrazito občutil težo vpetosti med kladivo okupacije in nakovalo revolucije", je dejal msgr. Uran. Med dokumenti je še zlasti ome-

temu je, predvsem zaradi svojega nasprotovanja komunistični revoluciji, doživljal veliko obsodb in klevet. On pa je z apostolom Pavlom odgovarjal: 'Meni pa je prav malo mar, da me sodite vi ali človeško sodišče... Gospod je, ki me sodi' (2 Kor 4,3-4). In ta sodba vesti je večja od vsakega človeškega sodišča". Izjemno pomembna knjiga po mnenju njenih avtorjev prinaša ključne dokumente v "zadevi Rožman", od politično motiviranega sodnega procesa proti njemu pred vojaškim sodiščem v Ljubljani leta 1946 do ustavitve sodnega postopka v letošnjem letu. Kot je povedal eden od avtorjev, Blaž Otrin, knjigo sestavljajo štirje deli, in sicer o Rožmanu v vrtincu druge svetovne vojne, o Rožmanovem procesu, del o zahtevi za obnovo procesa, ki zajema obdobje od leta 1995 do 2003, in del o zahtevi za varstvo zakonitosti, ki zajema obdobje od leta 1998 do 2009. Poleg Otrina so avtorji še Marija Čipič Rehar, France M. Dolinar in Tamara Griesser-Pečar, prevode latinskih tekstov pa je prispevala Julijana Visočnik.

Nova publikacija pisatelja Borisa Pahorja Tre volte no Knjiga je namenjena predvsem italijanskim bralcem

Že obilno knjižno bero tržaškega pisatelja Borisa Pahorja je prav pred kratkim obogatila nova publikacija. Gre za njegovo prvo knjigo v neslovenskem izvirniku, ki je izšla v obliki intervjuja s hrvaško zgodovinarico Milo Orlič. V naslovu Trkratni ne (Tre volte no) je povzeto geslo, ki je zaznamovalo celotno njegovo življenje. Boris Pahor je namreč eden redkih evropskih intelektualcev, ki se je tako ali drugače postavil po robu trem totalitarizmom preteklega stoletja. Knjižna izdaja je hkrati Pahorjeva biografija, moč pa jo je tudi brati

kot zgodovinsko pričevanje. Publikacija je namreč prvenstveno namenjena širšemu krogu italijanskih bralcev, ki so njegovo figuro začeli spoznavati komaj ob začetku lanskega leta, ko je rimska založba Fazi Editore njegovi Nekropoli končno zagotovila vse državno vidljivost. Posebnost publikacije predstavljajo literarni "začinki", seveda v italijanskem prevodu, ki so tu pa tam vstavljene v besedilo pogovora med tržaškim pisateljem in reško zgodovinarico. Naš pisatelj je svojo najnovejšo izdajo sklenil posvetiti svoji pred

kratkim preminuli življenjski sopotnici Radoslavi Premrljovi; razdeljena je na več poglavij. V uvodu se pisec sprašuje, od kod njegovo nasprotovanje enostranskemu prikazovanju zgodovine z italijanske strani, ki je pred nekaj leti uzakoniла spominski dan za žrtve vojne in eksodusa iz Istre. Pahor citira tudi tržaškega novinarja Paola Rumiza, ki je pričel, da je Italija v zadnjem desetletju politično zgradila svoj državni zgodovinski spomin, ki je popolnoma nesimetričen. Z obhajanjem obeh dni spomina v prvih dveh mesecih leta je nam-

reč krivdo za zgodovinske grozote skušala zvrniti navzven, torej na

druge, ne da bi se pri tem zamislila v svoje odgovornosti. Dejstvo, da je tako pomembna italijanska knjižna založba, kakor je Rizzoli, objavila te besede na uvodnih straneh publikacije, je prav gotovo velik korak naprej k uveljavljanju zgodovinske resnice in, čeprav izredno počasnemu, prodiranju znanja o krivdah fašizma tudi med širo italijansko publiko, ne nazadnje pa tudi k širitvi slovenske kulture in književnosti na Apeninski polotok. Pisatelj in zgodovinar se v nadaljevanju publikacije pogovarjata o času fašizma in Pahorjevih otroških in najstniških letih, ko ga je prisilno šolanje v italijanskem jeziku odvrnilo od za življenje koristnega študija. Naslednji razdelek zavzema vojno obdobje, ki ga je

Boris Pahor preživel med severno Afriko in južno Italijo, najbolj pretresljivo pa je njegovo pričevanje iz nemškega taborišča ali taborišča smrti, kot pravi podnaslov tega razdelka. Ponovno vrnitev k življenju predstavlja njegovo po vojno obdobje, ki je bilo ustvarjalno zelo plodno, pričevanje pa sklepa t. i. druga Kocbekova afera na polovici sedemdesetih let, ko so tedanje jugoslovanske oblasti Borisu Pahorju prepovedale vstop v državo, Kocbek pa je bil v domovini tarča napadov in šikaniranja oblasti. V sklepni besedi Orličeva tržaškemu ustvarjalcu priznava cel kup vrlin, med katerimi prav gotovo prednjači potrpljenje, ki je Borisu Pahorju omogočilo, da je pri petindevdesetih letih doživel literarno priznanje tudi v italijanskem kulturnem prostoru.

Primož Sturman

Založba Mladinska knjiga

Monografija o svetovni popotnici in poliglotki Almi M. Karlin

"... jaz sem človek brez naroda. V treh mesecih se mi je razodelo, da bom za Slovence vedno tujka in da drugače ne more biti. Moja materinščina je nemščina, trideset let sem bila Avstrijka. (...) Tudi mednje ne sodim. Zdaj sem samo še državljanka sveta. Vse moje dejanje in nehanje mora služiti človeštvu", je neke zapisala Alma M. Karlin in morda tudi s to svojo mislijo povedala, zakaj je Slovenci dolgo nismo poznali, pa čeprav je živela med nami, pisala sicer v nemškem jeziku, a je že njena življenjska zgodba taka, da si jo je vredno ogledati поблиže. Dne 12. oktobra letos je minilo 120 let od rojstva pisateljice in svetovne popotnice Alme M. Karlin. Pri Mladinski knjigi so se ji poklonili z monografijo v zbirki Album, ki jo je urednica Nela Malečkar na predstavitvi po poročanju STA označila kot "majhen premični muzej". Karlinova si je namreč vedno želela, da bi bili vsi predmeti, ki jih je prinesla s poti okoli sveta, razstavljeni pod eno muzejsko streho. Knjigo, ki jo bogati več kot 200 fotografij, je napisala velika poznavalka življenja in dela Alme M. Karlin Jerneja Jezernik. Monografija je sestavljena iz devetih po-

glavij in obsega tri vsebinske dele: življenjsko pot, prevedeno pisanje Karlinove in pričevanja, ki so jih prispevali njeni sodobniki in kasnejši spremljevalci "te gospe mnogih talentov". Alma M. Karlin se je leta 1889 v Celju rodila že priletima staršema in je bila šibak otrok, vedno tudi krhkega zdravja in tudi po lastni presoji zelo neprivlačna. Ker je oče, zaposlen v avstro-ogrski vojski, pričakoval rojstvo sina, je Al-

mama in hči. Dekle se je doma vedno čutilo neprilagojeno in vedno tudi na napačnem mestu, vedno si je tudi želela v svet. Želja se ji je izpolnila, ko je še kot najstnica odšla v London, kjer je tudi diplomirala iz osmih jezikov in se leta 1919 odpravila na pot okoli sveta. Karlinova si je želela ogledati dežele in njihova ljudstva ter med njimi graditi mostove. Čeprav si je danes skorajda nemogoče predstavljati, kje vse je bila

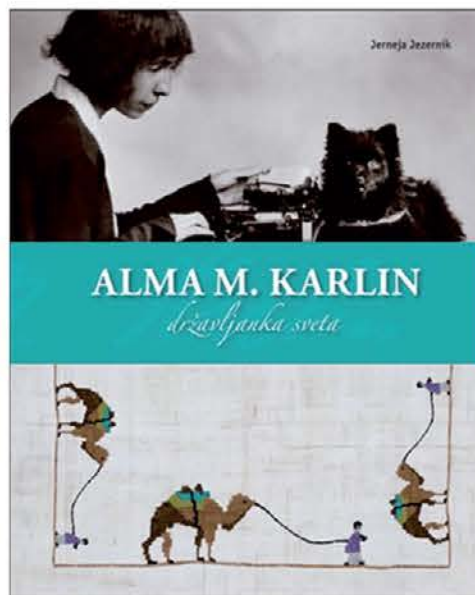
mo, sicer z veliko ljubeznijo, vzgojil v trdno, disciplinirano osebo. Ko boste knjigo brali, boste videli, kako čudovit odnos sta imela Alma in oče, manj lepega pa

Alma M. Karlin med letoma 1919 in 1928, sta jo ves čas gnali velika trma ter želja, da se preživlja sama in tako ohranja svojo neodvisnost. Ko bo človek prebral, v kakšnih

skromnih razmerah, vedno na robu lakote in vsestranskega pomanjkanja, je Alma M. Karlin živela (v Londonu, v Skandinaviji in pozneje v svetu), bo šele razumel veličino njene potovanja okrog sveta. Obiske kontinentov je vedno opisovala kot preplet velike naklonjenosti in tudi temnejših plati. Prav nič se ni, denimo, navduševala nad ameriško demokracijo, ki zveni kot "money, money, money", popolnoma druge zgodbe so prinašala popotovanja po Japonski, Kitajski, Latinski Ameriki in drugod. Karlinova je v času potovanja sodelovala s 23 tujimi časopisi, ki so bolj ali manj ažurno objavljali njene zapise, istočasno je pisala tudi knjige v nemščini.

Toda kljub številnim talentom, med katerimi velja omeniti predvsem slikarskega, je Karlinova v prvi vrsti želela biti prepoznana kot pisateljica, umetnica. Želja se ji ni povsem uresničila; v 30. letih je bila po svetu znana predvsem kot avtorica potopisov, medtem ko njena literarna dela niso našla tako dobrega odziva. Če je imela Karlinova v Nemčiji in Švici prave klube oboževalcev, ki so v rodno Celje pošiljali prošnje za avtogram in fotografijo, je doma sprožila znatno manjše navdušenje. Razlogov za več desetletij na Slovenskem prezrto življenjsko zgodbo Alme M. Karlin je več: od tega, da

je ženska pisava zelo dolgo časa veljala za manjvredno, do sumničavega odnosa, ki ga je sloven-

ska družba še posebno po drugi svetovni vojni gojila do vseh nemško piščih. Toda Karlinova ni bila "nemškatarka", kar je iz knjige jasno razvidno, saj si je v življenju nenehno prizadevala za sožitje in razumevanje med narodi in se je ne nazadnje pridružila tudi partizanskemu boju. Pri družini Karlin so govorili nemško, ni pa res, da Karlinova ni znala slovensko, saj je, recimo, v partizanih s kolegico celo spisala znano slovensko pesem. V nemščini je bila seveda veliko bolj suverena, kar pa ji, kot kaže, nekatere slovenske avtoritete niso zlahka odpustile.

V sredo, 14. oktobra, je bil na TV Slovenija igrani dokumentarec o Almi M. Karlin z naslovom Samotno potovanje scenaristke in režiserke Marte Frelih. Karlinovo je odigrala priznana gledališka in filmska igralka Veronika Drolic. Album o življenju in delu Alme M. Karlin se bere hitro, je dejansko lep presek njenega življenja, kar ponazarjajo tudi fotografije in risbe v knjigi večjega formata, predvsem pa je album odlična podlaga za nadaljnje raziskovanje in branje del Alme Karlin, ki so zadnja leta izšla prevedena pri različnih slovenskih založbah. Na Almo Karlin lahko gledamo z več zornih kotov, kar pa najbolj ostaja v spominu, ko se bralec zlahka in predvsem pa zelo tekoče sprehodi skozi njen album, so njena izjemna volja, njeno izjemno znanje tujih jezikov (sama si je, recimo, naredila slovar v desetih jezikih!), dejanska izjemnost te ženske, ki ni bila nikjer doma zato, da je bila lahko povsod doma. "One world - En svet" je geslo globalizacije današnjih dni. Alma Karlin je to živela veliko pred časom. Za ceno neznanskih odrekanih in nerazumevanj, a v polnosti. V razmislek vsem nam, ki sedamo danes na Ryanairova letala, kot smo sedali še do včeraj v mestne avtobuse!

Jurij Paljk

Kratke

SSk nudi pomoč pri sestavi ugovorov proti regulacijskemu načrtu

Na srečanju, ki ga je Slovenska skupnost priredila v Križu na temo nove variante tržaškega regulacijskega načrta, je stranka napovedala, da bo v naslednjih dneh na razpolago domačinom za pomoč pri sestavi ugovorov proti regulacijskemu načrtu po tem razporedu: v ponedeljek, 16. novembra, v Bazovici v Bazoviškem domu; v sredo, 18. novembra, na Opčinah v Finžgarjevem domu; v petek, 13., in 20. novembra na Kontovelu oz. Proseku v Društveni gostilni oz. v društvu. Srečanja bodo od 19.30 do 20.30.

V Kosovelovem domu v Sežani premiera filma Trst je naš!

V sežanskem Kosovelovem domu so v petek, 6. novembra, ob 20. uri premierno predstavili kratki igrani film mladega slovenskega režiserja in scenarista Žige Virca z naslovom Trst je naš! Gre za filmski prvenec tega mladega avtorja, pravzaprav za njegovo diplomsko delo, ki si že takoj po svojem nastanku utira pot tudi v širšo javnost. Film poleg Akademije za gledališče, radio, film in televizijo predstavlja tudi RTV Slovenija.

Trst je naš! je sedemindvajset minut dolga filmska drama, v kateri

v glavni vlogi partizanskega komandirja Franceta nastopa Gojmir Lešnjak-Gojc, ob njem pa še Anja Drnovšek (Mateja, njegova hčerka), Silva Čušin (Marija, njegova žena) in Dario Varga (Brane, policijski komandant). France je namreč pripadnik srednje generacije Slovencev, ki očitno še ni prebolel polpretekle zgodovine. Zaradi tega si sam obljudi, da mora osvoboditi Trst. Okrog sebe zbere četo prijateljev in somišljenikov, ki mu pomagajo sestaviti partizansko enoto, čas pa si krajšajo s tem, da uprizarjajo spopade z nemškim sovražnikom. Stvari pa se zalomijo tedaj, ko mu policija preprope uprizarjanje bitk, saj v Slovenijo na državni obisk prihaja sam predsednik Združenih držav Amerike. Med Francetom in njegovim prijateljem Branetom pride tako do spopada. Pomembni vlogi pa vsaka po svoje odigra tudi Francetova žena Marija in hči Mateja.

Poleg same projekcije filma je bil v Kosovelovem domu v Sežani na sporedu še pogovor z režiserjem in nekaterimi igralci, ki so sodelovali pri nastajanju filma. Poleg tega so si gledalci na platnu velike dvorane ogledali še polurni posnetek o tem, kako je film nastajal.

Predstavitev knjige Matjaža Klemšeta

V Tržaški knjigarni so v četrtek, 5. novembra, predstavili knjižni prvenec mladega Goričana Matjaža Klemšeta z zgovornim naslovom V zakrpanih gozdarjih (Založba ZTT). Avtorja in knjigo je uvedel urednik založbe Ace Mermolja in dejal, da ga je knjiga že takoj na začetku "zagrabil". Težko bi jo sicer uvrščali v planinsko literaturo (četudi Klemše opisuje svoje popotovanje po slovenski

transverzali od Pohorja do Ankarana), ki avtorja – planinca ne prikazuje herojsko; delo ni niti potopis, ki se večkrat prevesi v golo nanizanje dogodkov; lepota knjige je namreč v tem, da bralca popelje zgolj na pot skozi življenje. Klemšev prvenec se izogiba povprečnemu filozofiranju, ker se odloči za pot samo zato, ker mu to dejanje pomeni na novo živeti. Izhodišče za pot je avtorju dala izkušnja premagovanja težke bolezni v bolnišnici, dogodek, ki ga Klemše v knjigi opisuje z distanco. Lektorica Marija Cenda je delo presodila za naravno, natančno, ki ni nikoli podvrženo cenenemu eksperimentiranju in je prav zato izrazito moderno. Klemše je mnogo anekdot o nastanku knjige nato zaupal v pogovoru z urednico pri ZTT-ju Martino Kafol. Avtor je prvo verzijo knjige dokončal pred dvema letoma po dvomesečnem pisanju. "Za pisanje sem se odločil šele po opravljeni poti, za pot pa v dnevih, ko sem v bolnišnici prebolel bolezen".

Nova knjiga pri založbi Mladika

"Amerika je prav pod nami", je dejal Pavel in s kazalcem pokazal navpično na tla. "Ko imamo mi dan, imajo oni noč". "In če bi mi izkopal globoko jamo, bi padli v Ameriko"? "Seveda, le počakaj, boš videla"! Tekel je po motiko in začel kopati. Metka je prestrašeno glasno zajokala, pobrala svojo punčko in zbežala k materi. Ihteč je povedala, da Pavle koplje jamo na dvorišču, skozi katero bo kdo padel v Ameriko. S to prisrčno zgodbo se začne knjiga Amerika in druge zgodbe o mojih otrocih, katere avtorica je Marica Nadlišek Bartol (1867-1940). Te zgodbe je v knjigo zbrala in izdala pisateljica Evelina Umek, jih razdelila v štiri sklope, ki pripovedujejo o otrocih in živalih, o domačih zgodah in nezgodah, o vojni ter o sladkosnednosti, ter napisala spremne besede v posamezne sklope in uvod v knjigo. Ilustratorica Živa Pahor je izbor 19 zgodb popestrila in poživila z barvnimi in črno-belimi slikami.

TRŽAŠKA CERKEV Praznovanje zavetnika sv. Justa

Ljubiti je treba križ!

Širina naše ljubezni do Kristusa se izraža v križu in to mora postati doktrina našega življenja, mora postati globoko prepričanje, ki ga moramo sprejeti brez bojazni in ga izbirati na podlagi zavestne ljubezni. "Če ne ljubimo križa, ne ljubimo razpela; in če ne ljubimo razpela, so naše izjave o zvestosti Kristusu jalove", je dejal škof – nadškof Giampaolo Crepaldi med svojo homilijo v tržaški stolnici ob godu mestnega zavetnika sv. Justa v torek, 3. novembra. Slovesno bogoslužje je ob novem tržaškem škofu sodaroval tudi njegov predhodnik, sedanjí častni škof Evgen Ravignani.

Nadškof Crepaldi je za sijajen izraz zvestobe križu poudaril prav usodo sv. Justa, ki je v času cesarja Dioklecijana svojo vero izpričal do smrti. "V njem in v njegovem mučenstvu se jasno izraža vsa rešilna skrivnost križa našega Gospoda Jezusa". Kristusov križ je znanost in znanje življenja: imeti moramo vero, da

ljubimo križ: njega moramo želiti in ga iskati zato, da bi mu zvesto stregli, ne pa zato, da bi ga pogumno prenašali. "Tedad kr-

in utripajoče dejstvo. Ljudi bomo morali postaviti v položaj, da križa ne bodo sprejemali kot breme, ampak kot milost, ne kot oviro, temveč kot spodbudo, ne kot poraz, ampak kot moč", je dejal nadškof in obenem poudaril, da mora tako pojmovanje križa postati merilo

Foto Kroma

ščanska skrivnost križa ne bo zgolj boleča skrivnost, temveč skrivnost upanja". Nadškof Crepaldi se je ob tem poglobil v pojem krščanskega optimizma, ki je podlaga ljubečega človeštva: na teh temeljih je mogoče oplemenititi vsa človeška dejanja. "Svojo apostolsko nalogo bomo izpolnili takrat, ko bomo znali Gospodov križ pretvoriti v živo

našega vsakodnevnega početja. Sv. Just nas s svojim mučenštvom uvaja v bolj smotno pojmovanje vrlin, ki morajo voditi pravšnje javno sobivanje. "Globok pomen javnega in političnega sobivanja ne izhaja takoj iz seznama pravic in dolžnosti neke osebe. Sv. Just, ki je bil žrtev verskega in političnega nasilja, nas uči, da vsakršno sobivanje

dobi svoj pomen šele takrat, ko temelji na javnem prijateljstvu in na bratskem odnosu". Na področje pravice sodijo namreč zamenjen interes in zunanje spoštovanje ter zaščita materialnih dobrin in njihova razdelitev na podlagi postavljenih pravil; področje prijateljstva pa našteva nesebičnost, tvorni dialog, sodelovanje, posluh za potrebe bližnjega. "Civilno prijateljstvo je v tem vidiku najbolj avtentičen izraz bratskega principa, ki je neločljiv od pojma svobode in enakosti". Ta princip je v sodobnih političnih družbah ostal neudejanjen, zlasti zaradi individualističnih in kolektivističnih ideologij. Nadškof Crepaldi je homilijo sklenil s prepričanjem, da Trst potrebuje na vseh nivojih "prepričano in široko dušno obdobje civilnega prijateljstva, ki naj mu omogoči neutrudno uresničevanje daljnosežnih načrtov na področju družbenega, gospodarskega in kulturnega razvoja", kar je v skladu z njegovo plemenito preteklostjo: ti načrti naj ovednostijo njegov mnogoteri in delovni človeški, verski in javni potencial. V prihodnost je treba vkorakati z odprtim srcem, upanjem in zaupanjem, pustiti je treba za seboj preteklost in težnjo po ideološki in psihološki lenobi, ki zlasti v Trstu sloni na reku – "se ne da..."

IG

RAZSODBA EVROPSKEGA SODIŠČA Stališče tržaškega škofa

Krščanstvo je sestavni del evropske družbene in kulturne politike

"Razsodba evropskega sodišča za človekove pravice, po katerem je treba odstraniti razpela v šolah, je zelo zgrešena". Takole začneja svoje razmišljanje msgr. Giampaolo Crepaldi v zvezi z afero, ki so jo prejšnji teden sprožili v Strasbourg. Svoja stališča je tržaški škof Crepaldi zaupal komuniqueju, ki je na redakcije prispel le nekaj ur potem, ko se je razširila novica o razsodbi evropskega sodišča. Ravno na god tržaškega zavetnika je msgr. Crepaldi osnoval homilijo na pomenu, ki ga križ kot simbol Kristusovega trpljenja in razpela kot simbol vsakodnevnega podoživljanja etičnega nauka krščanstva imata za vernika. "Izključitev verskih simbolov iz

javnih uradov je sama na sebi poteza, ki izraža absolutnost in integralizem" – nadaljuje duhovni vodja tržaške Cerkve. "To ni pokazatelj laičnosti, ampak arogance politične oblasti, ki želi v družbi uveljaviti brezverje. Sklicujoč se na izgovor, da se na tak način nočejo diskriminirati verniki drugih veroizpovedi, je diskriminirana ravno vera in tako odrinjena v zasebno življenje posameznika. Krščanstvo je obenem za Evropo sestavni del njene družbene in politične kulture. Svoboda ne obstaja brez korenin; brez identitete ni pravega dialoga. Najbolj pomemben razlog, zaradi katerega gre razsodbo evropskega sodišča imeti za zgrešeno, pa sloni na dejstvu, da se politika, s tem da proglaš

Foto A. Novak

lastno neopredeljenost do vseh veroizpovedi, ima za nemočno pri racionalnem ocenjevanju verskih predlogov. Krščanstvo

ne zahteva od političnega razuma, da sprejme njegovo zgodovinsko prisotnost samo zaradi zgodovinskih in kulturnih razlogov – "evropskih korenin" –, ampak zato, ker krščanstvo izboljšuje družbo, pripomore k skupnemu dobremu, dviguje duše k resničnemu in dobremu. Razpelo predstavlja resnico človeštva, prikazuje vsem, vernim in nevernim, vrline življenja in ljubezni. Politični razum, ki je ravnodušen do veroizpovedi ali ki bi jih zmanjšal na raven zasebnega čustva, bi najprej odklonil samega sebe, svojo sposobnost – laično in racionalno – doumetja resnice religij in resnice v religijah. Tako krhek politični razum pa bi bil nedvomno nevaren. Brez zaupanja v samo sebe bi taka politika popuščala na mnogih drugih področjih, kjer je v igri dostojanstvo človeka".

GLEDALIŠČE ROSSETTI Sezona muzikalov in velikih dogodkov

Začetek z gostovanjem predstave Thriller live

Otroštvo je preživel na odru pod strogim nadzorom očeta, ki je v družinskem bendu našel vir bogastva in je zato zahteval rezultate. Srečni raj nikoli popolnoma doživete otroške dimenzije je zato postal njegov življenjski ideal v izolaciji čudaških obseden in v varni domači oazi, ki jo je poimenoval po otoku večnega najstnika Petra Pana. Smrt pa ga je nenadoma in prerano doletela junija letos, preden bi po daljšem premoru lahko izvedel svoj poslovljni cikel koncertov v Londonu. Tako je odšel Michael Jackson, umetnik glasbenih rekordov, ki je z izvirnostjo svojega stila usmeril tok pop in rock glasbene ustvarjalnosti zadnjega štiridesetletja. V dneh svoje zadnje, neizvedene turnee je načrtoval ogled glasbene predstave, ki je nastala njemu v čast in je od januarja na sporedu v gledališču

Lyric Theatre v londonskem West Endu. Ustvaril jo je pred nekaj leti Adrian Grant, Jacksonov občudovalec in od leta 1991 organizator vsakoletnih dogodkov Annu-

jšnji teden gostovala tudi v gledališču Rossetti v Trstu. Prikaz Jacksonovega večstranskega talenta ima na odru več mladih interpretov angleško-ameriške

zasedbe, ki prehodijo vse etape sijajne kariere s pevsko in koreografsko izvedbo tridesetih, legendarnih uspešnic, med katerimi so I'll be there, Beat it, Bad ali

al Michael Jackson Tribute, po katerih je nastala skoraj triurna predstava Thriller Live, ki je pre-

Black or white. Poglavju o družinski skupini Jackson Five sledijo dance, pop, rock in bolj

angažirane ustvarjalne faze v zaporedju, ki zgovorno priča ne samo o dolgotrajni popularnosti, a tudi o stilni preobrazbi in glasbenih muhah, katerim ni sledil, temveč jih vedno vodil. Koreografije se večkrat navezujejo na relativne videospote, kar poudarja tudi njegovo ustvarjanje kulturne ikonografije: ples zombijev (Thriller), bela rokavica (Billie Jean), klobuk, ki prikriva obraz (Smooth criminal). Počastitev nima melanholično spominske oznake, temveč se dogaja v prazničnem vzdušju, pri katerem je publika v celotnem, obširnem starostnem razponu aktivno soudeležena. V vlogi malega Jacksona na začetku kariere se izmenjujeja najmlajša, a po pristopu že presenetljivo zrela člana ansambla, ki imata jasno sliko o svoji vlogi v tej predstavi: "Njegova glasba je postala vir navdiha za nove generacije in se je dotaknila src mnogih ljudi. Peti in plesati v njegovem stilu je stvar vadbe, čeprav bo vzor ostal vedno nedosegljiv, najtežje pa je dobiti tisto iskro, ki se je prižigala v njem vsakič, ko je stopil na oder".

PAL

SV. JUST Zahvalna nedelja prvič z nadškofom Crepaldijem

"Nenehoma se zahvaljujte Bogu Očetu za vse!"

Vsakoletna tradicionalna hvaležnica za slovenske vernike tržaške škofije je v stolnici sv. Justa, ob prvem srečanju z novim tržaškim nadškofom msgr. Giampaolom Crepaldijem, pustila v prisotnih zelo hvaležne občutke. Bil je slovesen praznik, dan zahvale Bogu za darove zemlje in poklon novemu predstojniku tržaške Cerkve. Bogoslužno srečanje je nadškof vodil z vsemi slovenskimi duhovniki tržaške škofije ob ubranem petju združenega zbora Zveze cerkvenih pevskih zborov pod vodstvom Edija Raceta in ob orgelski spremelavi Tomaža Simčiča, obogatili pa so ga še skavti Slovenske zamejske skavtske organizacije, otroški zbor Kraški cvet pod vodstvom s. Karmen Koren, številne narodne noše; na zvoniku pa je pred mašo in po njej pritrkovala skupina iz Mačkollj.

Msgr. Crepaldi se je zelo potrudil in več delov bogoslužja vodil v slovenščini, sicer pa sta se pri sv. Justu prepletali še italijanščina in latinščina. Pridigo je nadškof uvedel v slovenščini, v celoti pa jo je prebral msgr. Vončina. Nadškof je po izrazu veselja, da obhaja hvaležnico s slovenskim občestvom tržaške škofije, opozoril na po-

men gojenja duha hvaležnosti. Prva zahvala gre vedno in za vse Gospodu, ki je daroval samega sebe za naše zveličanje in odrešenje. "To je evharistična drža, ki podarja mir in vedrino v trudnih, osvobaja pred egoistično in individualistično navezanostjo, nas naredi

kjer človek doživlja svoje razmerje z Bogom. "Pri tem vašem delu vam hoče biti Cerkve blizu in naklonjena, v zavesti mnogih težav in mnogih problemov, s katerimi se srečujete. To so problemi, povezani s spremembami, katerim je podvrženo tudi obdelovanje

časti, da ste božji sodelavci pri ohranjanju zemlje". Nadškof Crepaldi je homilijo sklenil z zahvalo Materi Božji. "Ohranite v vaših družinah vedno čisto in zaupno pobožnost do Marije, pridružite se ji pri vsakdanji dolžnosti zahvale. Njej vas izročam!"

Po pridigi so predstavniki tržaških župnij, organizacij in društev, pa tudi posamezniki prinesli škofu sadove zemlje, ki gredo letos zaveščišču tržaške škofijske Karitas za matere in žene v stiski La madre. Pred blagoslovom je msgr. Crepaldi nagovoril pri-

sotne, se jim za hvalil za številno udeležbo, bil pa je še posebno vesel številnih skavtov in mladine v stolnici. Beseda zahvale je šla tudi vikarju msgr. Francu Vončini, kanoniku msgr. Mariju Gerdolu in vsem slovenskim duhovnikom, ki po žrtvovalno delujejo med tržaškimi

Slovinci. "Obljubljam vam, da bom znal čez leto dni dobro brati", je pozdrav sklenil škof. Misli je seveda na obvladovanje slovenščine, iskren topel aplavz prisotnih pa je pokazal, da so že začetni koraki visoko cenjeni in da vodi jo v potrditev najlepših pričakovanj za prihodnost.

MR

Foto Kroma

poslušne Božji volji, tudi pri najtežjih moralnih zahtevah, nas odpre za solidarnost in splošno dobrodelnost, nam da razumeti, kako skrajno nujna je molitev in predvsem evharistično življenje pri sveti maši, ki je zahvala v najvišji meri, da dosledno živimo in izpričujemo svojo krščansko vero". Zemlja naj torej postane kraj,

zemlje, in z nekaterimi videzi nerazumevanja tistih, ki bi vam morali pomagati. To, kar bi vam hotel povedati, je, da ste prvi oblikovalci izboljšav pri svojem delu in položaju, s tem da ljubite zemljo, ki je zibelka vaših družin in podlaga življenja samega. Vaša zahvala Bogu naj se prevesi v učinkovito in stvarno dejavno zavest velike

menil kardinal Martini.

Kot se za vsako okroglo obletnico spodobi, je Sklad priredil tudi dokumentarno razstavo, ki bo na ogled do 22. novembra v dvorani ZKB na Opčinah. Prikaz najpomembnejših dogodkov v tri-

desetletni zgodovini vsebuje fotografije, članke, plakate o rednem delovanju vzgojnozaposlitvenega središča, o izrednih prireditvah Sklada na športnem, kulturnem in rekreacijskem področju, o koncertih kot tudi o posebni olimpijadi, vse kopije revije Škrat oz. 6krat, ki izhaja od leta 1991, plakate in tiskovno gradivo o razstavah v Bambičevi galeriji. Obiskovalci si bodo v teh dneh lahko ogledali tudi film iz leta 1990, ki sta ga realizirala snemalca Miran Hrovatin in

režiser Marko Sosič; predvajali so ga tudi na odprtju razstave in njegova nespremenjena sporočilnost je prepričala vodstvo Sklada, da bi v prihodnje promoviralo ogled fil-

ma tudi v šolskih prostorih. Odprtje se je pričelo s pozdravom predsednice Stanke Čuk, ki je omenila tudi praznični začetek dneva z nastopom čarodeja, ki je zabaval otroke slovenskih šol didaktičnega ravnanstva Opčine. Za glasbeno popestritev popoldanske prireditve pa so poskrbeli člani moškega pevskega zbora Tabor, ki ga je ob tej priložnosti vodila domačinka Martina Feri, in nova glasbena skupina U'pnska mularija, katere mentor je Aljoša Saksida.

O razstavi je spregovorila Jelka Cvelbar, ki je omenila tudi skrb za realizacijo projekta večnamenskega središča *Gradimo skupaj* in za redno izhajanje revije Sklada ter je svojemu razmišljanju o opravljenem delu dodala: "Kljub praznični priložnosti ne morem mimo grenke ugotovitve o spremembah, ki jih je naša družba doživela v tem tridesetletju. Nekoč smo društva veliko več sodelovala, zdaj pa vlada večja tekmovalnost, delovne strategije, ki so odvisne od denarja in slonijo bolj na njem kot na vsebinah, ne nazadnje nismo več pripravljeni vlagati veliko energij v doseganje nepridobitniških ciljev".

PAL

OPČINE Dvorana ZKB Razstava ob tridesetletnici Sklada Mitja Čuk

Sklad Mitja Čuk praznuje trideset let delovanja. S svojo razvejeno dejavnostjo je prisoten na teritoriju od novembra leta 1979, ko je nastal v pomoč slovenskim otrokom naše dežele, ki

venega središča za mladostnike in odrasle s posebnimi potrebami. Otroka, po katerem nosi Sklad ime, in vseh prerano preminulih mladih ljudi so se prejšnji teden spomnili z mašo, ki jo je daroval

Foto Kroma

so zaradi prirojenih težav ali iz družinskih razlogov potrebni posebne podpore. Vzgojna in pošolska dejavnost se je leta 1988 razvila z ustanovitvijo vzgojnozaposlit-

openski župnik Franc Pohajač in so jo obogatili petje čezmejnega dekliškega zbora Krasje, ki ga vodi Matjaž Šček, in pozdrav ter blagoslov, ki ju je navzočim pisno na-

režiser Marko Sosič; predvajali so ga tudi na odprtju razstave in njegova nespremenjena sporočilnost je prepričala vodstvo Sklada, da bi v prihodnje promoviralo ogled fil-

TRŽAŠKA KNJIGARNA Odprtje razstave

Franco Vecchiet - XS sizes

Tržaška knjigarna je čedalje bolj pogosto prizorišče številnih kulturnih dogodkov, predvsem literarnega in likovnega značaja. Zadnji pobudi smo bili priča minulo soboto, ko so se njeni prostori spet napolnili v čast slovenskega likovnega ustvarjalca Franca Vecchiet. Umetnik, ki se posveča predvsem grafiki, kiparstvu in instalacijam, je svojo ustvarjalno pot ubral v Urbino, studij pa nadgradil tudi v Benetkah, Ljubljani in Parizu. Za svoje delo je bil večkrat nagrajen z mednarodnimi priznanji, med katerimi gre omeniti nagrado Prešernovega sklada. Razstavo, ki je na ogled v prostorih Tržaške knjigarne, je umetnik naslovil *XS sizes*, saj gre za njegova najnovejša dela malega formata. Slike na

platnu in papirju, kolaži in objekti so sad nadaljevanja umetnikovega stila, ki smo si ga doslej lahko ogledali le v večjem formatu. V krajši predstavitvi, ki je stekla v obliki dvogovora z Vecchietovo dolgoletno prijateljico in upraviteljico TK Il-do Kušuta, je prišlo do izraza sporočilo, ki ga je umetnik želel naglasiti z zadnjo razstavo. "Vsi kolaži so odraz današnjega sveta, kjer so vse vrednote na isti valovni dolžini in se med sabo prepletajo", je povedal umetnik. "Slike bi lahko tudi sestavili v večjo kompozicijo, kjer bi prišla še bolj do izraza mrežasta oblika,

kakršno sem si zamislil", je še dodal. Na sobotni predstavitvi, na kateri je umetnik sam predstavil

Foto Kroma

razstavljenega dela, je tekla beseda tudi o uspešni umetniški poti, ki jo je doslej prehodil. V zadnjem obdobju je doživel kar nekaj odprtij svojih razstav: njegove slike so namreč prepotovale Slovenijo, kjer je razstavljal v Mariboru in Murski Soboti, na ogled pa so bile tudi na Madžarskem in na Bienalu grafike v Franciji. Franco Vecchiet tudi poučuje, in sicer na Mednarodni šoli za grafiko v Benetkah in na Ljudski univerzi v Trstu. Prijetno glasbeno podlago predstavitvi novih del ustvarjalca Franca Vecchiet je ustvarila mlada harfistka Tadeja Kralj, ki je prisotne navdušila s tremi skladbami.

Patrizia Jurinčic

Obvestila

Društvo Finžgarjev dom v sodelovanju z založbo Mladika vabi v četrtek, 12. novembra, ob 20. uri na večer, posvečen Marici Nadlišek Bartol, Od Fate morgane do Amerike. Ob izidu zbirke mladinskih zgodb Marice Nadlišek Bartol Amerika in druge zgodbe o mojih otrocih, ki jo je uredila Evelina Umek (Mladika 2009), bodo na večeru sodelovali prof. Vilma Purič, Evelina Umek in predstavnik založbe Mladika. Večer bo v dvorani Finžgarjevega doma na Opčinah (Dunajska 35).

Narodna in študijska knjižnica prireja razstavo Tanje Kralj Mandale. Umetnico bo predstavila Ani Tretjak, za glasbeni utrinek pa bo poskrbel flavtist Carlo Venier. Odprtje razstave bo v petek, 13. novembra 2009, ob 18. uri.

Občine Devin-Nabrežina, Zgonik in Repentabor v sodelovanju z zadrugo La Quercia vabijo na delavnice za starejše osebe, družine in zainteresirane na temo Pomagajmo si pri ohranjanju

dobrega počutja v Kamnarski hiši v Nabrežini od 17. do 19. ure. Prvo srečanje bo v četrtek, 12. novembra, z muzikoterapevko S. Mazziero na temo Zapešimo, da se bomo bolje počutili, nato sledijo: Spomin in tehnike izboljšanja spomina z zdravnikom D. Žerjal in psihoterapevko M. Bagolin (18. november); Naučimo se pravilnega gibanja s fizioterapevko K. Vitez (25. november); Barvani popoldan: delavnica likovnega izražanja s psihologinjo J. Pečar (9. december); Interaktivne igre za boljše počutje s psihoterapevko A. Celea in psihologinjo R. Sulčič (17. december). Delavnice so brezplačne, zaželen je predpis na telefonske številke 0402907151, 3456552673 ali 3492809846. **Radijski oder** obvešča, da bo v nedeljo, 15. novembra, na sporedu Gledališkega vrtljaka predstava Čebelica Maja v izvedbi Lutkovnega gledališča Maribor. Prva predstava bo ob 16. uri (red Sonček), druga ob 17.30 (red Zvezda). V dvorani Marjinega doma pri Sv. Ivanu, ul. Brandesia 27.

SPD MAČKOLJE

Praznovanje 60-letnice delovanja MePZ Mačkolje

in

Predstavitve nove zgoščenke Izvir

prodajno-razstavno središče Dolga krona
nedelja, 15. novembra 2009, ob 17. uri

Vljudno vabljeni!

SPD MAČKOLJE Predstavitve cd-ja Izvir

S cerkveno in posvetno pesmijo v srcu

V nedeljo, 15. novembra, bo ob 17. uri v prodajno-razstavnem središču Dolga krona pod Mačkoljami nadvse praznično. Ob 60-letnici delovanja mačkoljanskega cerkvenega in društvenega mešanega pevskega zbora bodo namreč predstavili njegov CD z naslovom Izvir. Organizirano zborovsko petje v Mačkoljah sega v začetek prejšnjega stoletja, ko je vaško kulturno življenje bogatilo delovanje slovenskega katoliškega izobraževalnega društva. In ravno v pevskem odseku katoliškega društva gre zaslediti prve osnutke sedanjega cerkvenega in društvenega mešanega pevskega zbora, ki v različnih zasedbah in pod vodstvom številnih zborovodij neprekinjeno deluje od leta 1949.

Zbor je od takrat dalje dosledno gojil cerkveno in posvetno pesem, kar je v skladu z najzlahtnejšo tradicijo primorskih pevskega zborov. Temelje sedanjemu mešanemu zboru je ob začetku druge svetovne vojne postavila zasluzna organistka Dalka Šturman: okrog sebe je zbrala mačkoljanska dekleta v samostojen ženski zbor, ki je sodeloval pri nedeljskem bogoslužju. V novih povojnih danostih je bilo treba na novo zasnovati pevsko dejavnost in Dalka Šturmanovi se je porodila zamisel, da bi v tedanji ženski cerkveni pevski sestav vključili tudi moške glasove. Spomladi leta 1949 je tako začel delovati CMePZ, ki je imel svoj krstni nastop poleti ob sprejemu novega mladega duhovnika, novomašnika Dušana Jakomina. Zbor je odigral pomembno vlogo kot stičišče prijateljstva, bil pa je tudi posredovalec verske in narodne zavesti.

Mejnik za CMePZ Mačkolje predstavljajo sedemdeseta leta, ko se je pevski sestav vključil v Prosvetno društvo Mačkolje. Tedaj so nekateri člani izstopili iz zbora, pridružili so se mu novi. V novih

okoliščinah so nekateri pevci nasprotovali vadbi nabožnih pesmi: niso želeli slediti pravilom in nujni zbora, ki je bil do tedaj tesno povezan z župnijskim verskim življenjem.

Kljub temu je zbor nadaljeval svojo pot in ohranil vez s svojim verskim izhodiščem, kar potrjuje dejstvo, da je že vrsto let dejaven pri Zvezi cerkvenih pevskih zborov. V osemdesetih in prvih devetdesetih letih se je zbor močno pomladil, ker so k njemu pristopili mladi pevci, ki so zrasli v OPZ Slovenski šopek.

Veliko je bilo zborovodij, ki so se zvrstili pred mačkoljanskimi pevci. Prvi zborovodkinji, ki je hkrati opravljala tudi vlogo organistke, Dalki Šturman, so sledili g. Dušan Jakomin, g. Franc Fabris, g. Albin Grmek, g. Dominik Pegan; občasno sta zboru pomagala tudi prof. Humbert Mamolo in dr. Zorko Harej. Leta 1975 je bil v Mačkolje povabljen kot vodja cerkvenega društvenega zbora Cveto Marc, nato pa učitelj župnijske glasbene šole Nace Duh (občasno so pri zboru pomagale še Marija Družina Zadnik, Ljuba Smotlak in Nataša Smotlak). Nacetu Duhu je sledil Ivo Lešnik, njega pa je leta 2003 nadomestila Andreja Štucin, ki zbor vodi še danes.

Mačkoljanski pevski sestav je v šestdesetih letih obstoja imel ničkoliko nastopov in gostovanj, preživel je prijetne in težje trenutke, mnogo uspehov in tudi manj posrečenih trenutkov. Iz tako bogate zgodovine pa gre menda poudariti en sam zgornji podatek. Vsako nedeljo so pevci prisotni na koru (četudi ne vsi, vendar večina): polnoštevilno pa zasedajo vsak svoj prostor zraven orgel ob večjih in velikih praznikih. Ali ni to najzlahtnejši izraz zvestobe slovenski besedi, slovenski pesmi, slovenski kulturi in krščanstvu?

JG

Prejeli smo

Odgovor na odmev prevajalke Mirelle Urdih Merku'

Špoštovana gospa, najprej kratko pojasnilo, da si bova čisto na začetku na jasnem. Svoje pomisleke v zvezi z italijanskim naslovom Pahorjevega Špoda s pomladjo sem izrazila kot navadne pomisleke, ne da bi sploh mislila, ali so ali niso merodajni, nimam takih ambicij, da bi se povzdignila v vaško razsodnico, ali se šla kar vesoljnega merodajnika, nadvse rada govorim le v svojem imenu in iz svojih izkušenj, kar pa za druge lahko pomeni: se strinjati ali pa ne, ni sploh nujno, kaj šele obvezno deliti z mano mnenje. Kot ni nujno, da ga jaz delim z drugimi. Lahko miselno ostanemo vsak na svojem bregu, pa vseeno pristrano vasujemo in prijateljujemo. Kot imajo vsake oči svojega malarja, tako imajo vsaka ušesa svoj jezik. In pri tem, zame vsaj, lahko ostane. Na vekomaj.

Jaz sicer rada pišem provokativno, nekoč davno prav v zvezi s Pahorjem (in z Milo Kačič) je moj način pisave prof. Matjaž Kmecl označil v Naših razgledih za revolversko in sama nimam nič proti tej definiciji, gre pač za slog, ki me nekako zaznamuje in je nekaterim še kar všeč, večini pa gre malce ali blazno na živce, mednje sodite menda tudi vi. Jaz ne iščem konsenza, kot dandanes radi pravimo, sploh ne pričakujem, da kdo z mano soglaš, ni mi niti malo do somišljenikov, meni je dovolj, da sprožim kakšno malo prevajalsko ali literarno vprašanje, ki me posebno žuli, s tem da na glas povem svoje pomisleke, do katerih, upam, imam tudi jaz pravico, ali ne? Nimam namreč rada le šušljanja po vogalih, namigovanja in opravljanja na štiri oči, drugače pa vsi tiho, da se komu ne zamerijo in za ohranitev ljubelega miru. Še najrajši se razpišem šalivo ali norčavo, da bralcev ne dolgočasim preveč, oziroma, da jih pri pravim sploh do branja, oni pa naj mislijo potem, kar hočejo, le meni naj ne pripisujejo lastnosti, ki jih nimam. Prosila bi tudi vas, da preberete ponovno moje premišljevanje, tokrat manj osebno, da se boste lažje prebili do bistva zapisa in se morda tudi znebili kakšnega pred-sodka do mene.

Celo v članku pravim, da prevajalci nismo nobeni nezmotljivi papeži, vi pa me dolžite prav tega, prevelike prevajalske samozavesti oz. kar suverenosti, ko da sem prepričana, da imam samo jaz prav. In to vaše skoraj zgražanje in zaprepačenost samo zato, ker sem si upala zdvojniti v dva smrkava prosta naslova v prevodu in za povrh si drznila ogovoriti mladega prevajalca, ki – mimogrede – ni nobeno neboljeno de te ali ovčka, marveč že uveljavljen in nadarjen recenzent pa kulturni poročevalec. Nisem vedela, da dandanes prevajalski začetniki uživajo prevajalsko imuniteto. V starih časih so po nas, prav tako novincih v tej sladkokrenki obrti, oni poklicani in še rajši oni nepoklicani, ki bolj malo vejo, kar mlatili brez pardona, najbrž le zato, da smo postali dovolj gosti! Zdaj pa, se zdi, gre za neznašljano brez primere in osebni napad, če kdo samo vpraša prevajalca: Kaj ga je motilo pri pomarančah, da jih je spremenil v pomarančevce? Včasih kaj zamenjamo, tudi vrstni red zaradi zvočnosti ali različne dolžine samostalnikov, drugi iz kakšnih drugačnih razlogov. Za vsako posebno zamenjavo mora biti zakaj in zato. No, v tem specifičnem primeru jaz nisem videla nobenega razlo-

ga za zamenjavo, in ga niti zdaj ne vidim. Namesto da bi samo ugibala in se morda motila, sem rajši vprašala avtorja prevoda. Saj vprašati ni greh? In bržčas niti kaznivo dejanje. In če lahko vprašam in zvem, zakaj naj bi bila tiho? To naj mi kdo pove. A brez žuganja in namigovanja na mojo starost, ki naj si ne domišlja, da bo večno trajala, zato naj se rajši umakne mladini. Ko da bi komu delala senco in mu iz ust kradla kruh in zaslužke. In to pri nas, kjer prevajalcev v tuje jezike prej manjka, kot jih je preveč. Jaz bi morala biti tiho, vi pa ste lahko žaljivi, kako velikodušno do sebe in ozkosrčno do drugih! Pa saj Sturman ni tako rosnomlad, da mi ne bi znal rimano odgovoriti na to preprosto vprašanje. Če pa sodi med take neboljenčke – na sliki zgleđa prav postaven, samozavesten in šarmanten fant, a videz lahko vara – ni dovolj, da ga kakšna dobrosrčna gospa v najboljših letih vzame v svoje okrilje s tem, da mene swareče ožigosa, mora namesto njega tudi argumentirano odgovoriti. Kar se šika, se šika, saj vsako vprašanje kliče po odgovoru.

Nisem sploh slutila, kaj še vedela, da ste vi izbrali naslov, mislila sem, kar se da razbrati tudi iz mojega zapisa in je pogosto tako – da so v zvezi s Špoda s pomladjo imeli kaj proti založniki, da se jim ni zdel naslov ustrezen. Tokrat je pač šlo, popravite me, če se motim, za ... precej tipično slovenski skoraj večni dvom in kolebanje, ki ju običajno pogojuje naša že kronična negotovost o našem znanju jezikov in za večkrat zmotno prepričanje, da marsikaj, kar je mogoče v slovensščini, v italijansščini se sploh ne sme, kaj še more. Bodimo iskreni, tudi v slovensščini sodi ... spopad s pomladjo prav med redke zveze, morda je celo unikat, ki ga je za svoje romanesne potrebe ustvaril Pahor. In prav zavoljo tega je Pahor Pahor, enkratni pisatelj, ne pa eden izmed nešteti. Vi pravite, da vam je uspelo ohraniti v nemščini naslov, medtem ko v italijansščini se ni dalo. Po mojem bi se dalo, in še kako. Le puške ne bi smeli vreči prehitro v koruzo. Kaj je pravzaprav spopad? Scontro ali conflitto, in še marsikaj, kar ste tudi sami omenili, a ostanimo pri teh dveh odličnih samostalnikih za naslov: Scontro con la primavera ali In conflitto - lahko tudi in contrasto - con la primavera. Vam zveni čudno? Nič manj čudno kot slovenski spopad slovenskim bralcem, ko se seveda kdo spopada s pomladjo, ne pa recimo s talibani v Afganistanu ali nevesta s taščo in prišleki z okolico. Kot smo se mi privadili na spopad, se bi naši sosedi na scontro ali conflitto. Le izbrani izraz - lahko bi bil še kakšen tretji ali četrti, bolj po vašem okusu - bi morali ponuditi tujemu založniku brez treme v glasu, con spavalderia, enako predrzno in inovativno kot pisatelj svojim sorojakom. Pa še bolj všeč bi jim bil na koncu in bolj v skladu z izvirnikom. Jolka dixit (kar pa neizpodbitno velja, pa naj izpade še tako domisljavo!) Upam, da sem vam odgovorila dovolj izčrpno; če nisem, me pa vprašajte, kar še manjka. Z vašim razmišljanjem o lepota in tega bah prevajanja se bolj ali manj strinjam. Ker sodim pretežno (da ne rečem skoraj izključno) v kategorijo prevajalk za ... boglonaj, ki vrh tega prevajajo le poezijo in le to, kar jim je všeč, mi je vsakovr-

stno prosjačenje za honorarje hvala bogu odvzeto, morda mi prav to daje krila in preprečuje razne frustracije z mešanimi občutki izkoriščanja človeka po človeku, torej ni sploh nevarnosti, da se ob takih zoprnih situacijah malce nalezem kompleksa manjvrednosti.

Pa še to. Ko berete karkoli izpod mojega peresa, ne jemljite nikoli preosebno. Oseb se navadno spodomim kot pre-tekst (v italijanskem pomenu besede celo: pretesto in pretesto), da lažje mislim in dovolj konkretno opišem primere in vprašanja, ki so mi pri srcu.

Pa še nekaj bom vprašala - enako in še bolj provokativnega -, ker se mi ravno ponuja ta edinstvena priložnost. Saj sem že predolgo, rahlo oportunistično, molčala. Vprašanje velja vam in vsem drugim prevajalcem obeh spolov, ki nastopajo v prepotrebem italijanskem zborniku L'altra anima di Trieste, ki ga je zelo prizadevno sestavila in preuredila Marija Pirjavec lani in enako prizadevno tiskala založba Mladika. Nota bene: Knjiga je namenjena (zlasti) Italijanom. Na koncu seznama prevajalcev na strani 523 je podatek, da je besedila pregledala - Revisione dei testi - Martina Clerici. V nobeni italijanski antologiji ali zborniku in podobnih literarnih knjigah ni navedbe, da je kdo revidiral besedila. V Italiji ni običaj omenjati, kaj se izpostavlja te izključno interne postopke in opravke, in tudi pri nas, ki veliko več specifikiramo v kolofonu kot naši sosede, je bolj izjema kot pravilo.

Kar precej, da ne rečem preveč, vas je motilo, da sem nekega mladega prevajalca v zvezi s prevajanjem samo nekaj vprašala, gorje meni, če bi kaj nepozitivnega zinila, ga spraševala o tem in onem! Je tako, ali se motim? V tem antologijem primeru pa nisem opazila, da bi vas ali koga drugega kaj tako motilo, da bi ogorčeni povzdignili svoj glas in se obregnili ob do kraja odvečni, neumestni in žaljivi podatek o reviziji. Opišem vam, kaj mene neznanost nervira, spet vas prosim, da me popravite, če streljam mimo: Mlajši, dokaj obetavni Italijanci, a brez posebnih prevajalskih izkušenj, sta urednica knjige in urednica tržške založbe poverili nič manj kot dolžnost, da pretežno starejšim prevajalcem z dolgoletnim stažem in izkušnjami - saj mladih v knjigi sploh ni - popravljajo kar na svojo pest, ali celo ne popravi, kjer bi bilo treba kaj malega popraviti, neki naslov recimo, so mi potožili nekateri in tudi sama vem, ne da bi se sploh kdaj srečali z "revizorko" in skupaj z njo utemeljevali potrebo po popravkih in izboljšavah ali jih kakor koli ovrgli. Bili s (m) o praktično postavljeni aut aut od dveh ... samozvanih avtoritet, ki nista niti italijanisti, kaj še strokovnjakinji na tem področju, ki pa si lastita pravice, ki jima niti ne grejo. In vsi, od prvega do zadnjega lepo tiho, da bi se lahko slišalo travo rast. Namesto da bi vsak zase in kolektivno protestirali, naredili prevajalski desant nad uredništvo in tam enoglasno rekli ne. In dodali: to se je zgodilo prvič in zadnjič, ker smo pač nasedli tej zahtevi zaradi nepoučenosti. Na kakšno reprizo pa ne bomo več pristali.

Kaj pa vi, gospa Mirella Urdih Merku', na to pravite? Ali nimate pripomb?

Prav lep pozdrav

Jolka Milič

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Skeleče oči, Clinton in Ruanda

Visoka vročina. Opremljena z infekcijo na očeh. Beločnica je postala skoraj deča, iz nabreklih oči mi lije loj. Razmišljam o naključjih, ki se ti pripetijo: infekcija na očeh ravno v času, ko berem in pripravljam gradivo za delovni prispevek o slepih. Spominjam se besed Aksinje Kermauner, ki vse svoje poklicne in osebnostne talente usmerja v razlago likovne umetnosti ljudem, katerih vid je popolnoma zakrknil. "Stik s slepimi in slabovidnimi me je odvadil samousmiljenja. Če so oni zmožni povsem dostojnega življenja, potem je res noro, da sama jamram zaradi nečesa, kar je v primerjavi malenkostno".

Dva ekstrema, ki sta oba kvarna: samousmiljenje, ker zaustavlja kakršenkoli potencial osebe, ki je blokirana v svojem občutku nemoči, na drugem bregu pa ponavljanje, da je "vse perfektno", kot da bi lahko perfekcija sploh obstajala. Ravno nasprotno: priznanje lastnih napak, lastnih nezmožnosti in dvomov je lahko edina pot k nekemu realnejšemu življenju, kjer se perfekcije sploh ne zahtevajo. Oči skelijo, ne morem brati, tišino, ki me spremlja cel dan, se odločim prerezati s poslušanjem Clintonovega govora v ljubljanskem Cankarjevem domu. Skoraj na koncu spregovorim o nečem zelo pomembnem: odpustanju. Ne kot pridigar ne kot retorik ne kot teoretik, ki bi lahko enostavno zdrdlar nekaj občeveljavnih vrednot itd. itd. Kot človek, ki želi poročati, zakaj se je za to edino rešitev, ki vodi v življenje, odločila mala ruandska vasica. O-č-i-o-č-i-l-a. Primer: krajevna uprava v tisti vasi dodeljuje brezplačno kos zemlje, pod pogojem, da jo skupaj obdelujeta in s svojima družinama tam živita en pripadnik etnične skupnosti Tutsi

in drugi Hutu. Ljudje se tako zavestno odločajo, da hočejo gledati in načrtovati samo naprej.

Poslušam te besede, živo se spominjam vse tiste klavnice v Ruandi, ki smo jo spremljali po dnevnikih, zato tudi razumem, kako neverjetno pogumno in modro se lahko obrne usoda skupnosti ljudi, ki je doživela na svoji koži najhujša možna klanja. V naši "civilizacijski" objestnosti smo označevali njihova klanja kot primitivna (kot da bi obstajala kaka nadgradnja primitivizma pri tem?!). Danes smo slišali, kako uspe ženski, ki so ji v življenju pobili celo družino in ki zna edinole plesti košare, odločiti se, da jih bo z žensko sosednjo vasi skupaj ple-

tla in prodajala. Nenavadno? Ja, če vemo, da ženska iz sosednje vasi pripada drugi narodnosti, tisti, ki ji je poklala družino. Clinton vprašuje, ali bi mi bili tega zmožni. Pravzaprav je angleščina tako neposredna, da prebije vse pregrade, v srcu mi odmeva tisti "ti", ali bi sama bila ali sem zmožna, denimo, odpustiti osebi, ki me je strla, kar je veliko, res zelo veliko manj od tega, kar je izkusila ta ženska?

Kaj pa tisti "mi"? Mi Slovenci in ne le, na splošno mi, tukajšnji prebivalci, kdaj bomo znali opustiti vse to, kar je bilo, pustiti, da o tem piše in raziskuje zgodovina, in razmišljati drugače, naprej, tako kot žrtve in krvniki v Ruandi, ki niso gotovo nič nadčloveški ali v čem drugačni, kot smo lahko sami. So pa bili zmožni naslednjega: odločitve za odpustanje. In posledično za o-puščanje. Če se nečesa krčevito oprijemam vse življenje, potem življenjski sok gre v ta nekaj in ti ga ne uspe čistega točiti naprej. Koliko še neraziskanih poti, koliko neizživetih načrtov, koliko zastrtega, če nam ne uspe se odločiti drugače!

Dva svetnika na obisku v Števerjanu

Brandolin in Gabrovec na županstvu

Števerjanska občinska uprava je prejšnji teden imela v gosteh v občinski hiši deželna svetnika Giorgia Brandolina in Igorja Gabrovca. Cilj srečanja je bil naveza med obeh deželnima svetnikoma za razvoj male briške vasi: Brandolin je namreč edini izvoljeni svetnik iz vrst Demokratske stranke na Goriškem, Gabrovec pa je edini slovenski svetnik zbirne stranke Slovenska skupnost. Svetnika so sprejeli županja Franca Padovana, podžupan Robert Princič ter odbornika Milko Di Battista in Marjan Drufovka. Ori-

sali so jima razne problematike, s katerimi se števerjanska uprava vsakodnevno sooča, ter jima nanizali nujna dela in posega. Konec gradbenih del za utrditev zgornjega dela osnovalne šole Alojz Gradnik in obnova celotne stavbe sta prioriteta števerjanske občinske

Foto IG

uprave. Beseda je tekla tudi o neizkoriščenih treh kasarnah na občinskem ozemlju: na Sovencih na Jazbinah pod Dolgim bregom in ob mejnem prehodu pri Vipolžah. Prav v zvezi s tem uprava ima že izdelan idejni projekt za promocijo teritorija. Svetnika sta bila seznanjena tudi o pre-

rečem problemu odtočnih kanalov za meteorne vode, torej o preprečevanju plazov in usadov.

Občinska uprava je Brandolina, ki je tudi pokrajinski predsednik zveze Coni, obenem opozorila na potrebo po ureditvi športnega igrišča za šolo, ki je v slabem stanju.

MD

Slovenski visokošolski sklad Sergej Tončič

Razpis za dodelitev štipendij in podpor

Slovenski visokošolski sklad Sergej Tončič razpisuje na-tečaj za dodelitev štipendij in podpor za akademsko leto 2009/2010:

- štipendijo v znesku 1500 evrov za študentko - študenta visokošolskih zavodov, ki se izobražuje za poučevanje na osnovnih šolah s slovenskim učnim jezikom v Furlaniji Julijski krajini; prošnji je potrebno priložiti potrdilo o dokončani višji srednji šoli s slovenskim učnim jezikom, potrdilo o vpisu na fakulteto ali fotokopijo indeksa ter morebitno dokumentacijo o izkušnjah pri delu z otroki in o opravljenih izpopolnjevalnih tečajih;

- štipendijo v znesku 1500 evrov za študentko - študenta, ki se izobražuje po dodiplomskem programu Fakultete za šport v Republiki Sloveniji; prošnji je potrebno priložiti potrdilo o dokončani višji srednji šoli s slovenskim učnim jezikom, potrdilo o vpisu na fakulteto ali fotokopijo indeksa ter morebitno dokumentacijo o delovnih izkušnjah na športnem področju v sodelovanju z društvi, ki jih zastopa ZŠŠ-DI;

- podpore rednim študentom, ki so vpisani v dodiplomske in podiplomske visokošolske študijske

prošnje je potrebno priložiti potrdilo o dokončani višji srednji šoli s slovenskim učnim jezikom, potrdilo o vpisu na fakulteto ali fotokopijo indeksa ter morebitno dokumentacijo o doseženih priznanjih. V skladu s statutom Sklada morajo prosilci imeti stalno bivališče ali biti rojeni v Furlaniji Julijski krajini in ne smejo prejemati drugih štipendij ali podpor. Vsi interesi naj prošnji priložijo fotokopijo osebne dokumenta, družinski list in davčno prijavo vseh družinskih članov ter obrazložitve. Dokumentacijo naj prosilci pošljejo v zaprti ovojnici do najkasneje 21. novembra na naslov: Slovenski visokošolski sklad Sergej Tončič, ulica Ginnastica 72, 34142 Trst. Razpis je objavljen tudi na spletni strani sklada (www.skladtoncic.org). Za dodatne informacije pišite na info@skladtoncic.org.

Reševanje arbitražnega sporazuma s Hrvaško

Nerešeni mejni spor razburja javnost, strokovnjake in politiko

Arbitražni sporazum o načinu določitve meje med Slovenijo in Hrvaško, ki sta ga v Stockholmu podpisali premierja obeh držav, Borut Pahor in Jadranka Kosor, je povzročil različne odmeve in stališča v slovenski javnosti in seveda v politiki. Izhodišče za politične strasti in napeto vzdušje, ki se še povečuje v Sloveniji, je morda napovedala misel predsednika vlade Boruta Pahorja, izrečena ob podpisu arbitražnega sporazuma, "da v švedskem glavnem mestu doživlja fantastičen dan". Iz Ljubljane mu je Janez Janša, predsednik SDS, odvrnil, "da v Sloveniji takega dne in navdušenja ni videti". V Sloveniji prevladuje prepričanje, da imamo s Hrvaško tako slabe izkušnje, da tudi arbitražnemu sporazumu ne gre zaupati. Dodaten razlog je dejstvo, da si mednarodna skupnost, vključno z EU in ZDA, očitno zelo prizadeva za sprejem Hrvaške v EU, ureditev mejnega vprašanja med sosednjima državama pa naj bi bila le obrobna zadeva, ki naj ne bi povzročala velike skrbi v mednarodni politiki. V takem psihološkem okviru je premier za nekatere stranke in politike junak, ki se je odločno zavzel za rešitev zapletenega in dolgo trajajočega mejnega vprašanja

in temu cilju podredil tudi svojo politično kariero. Pri tem je Borut Pahor deležen podpore predsednika Danila Türka, Milana Kučana, koalicijskih strank in vlade. Enotna in odločna pa je tudi opozicija, ki opozarja, da bi skladno z arbitražnim sporazumom, ki določa način določitve meje, Slovenija lahko izgubila status

pomorske države. Na slabe namere Hrvaške opozarja dejstvo, da si je le-ta v obdobju po osamosvojitvi že prilastila polovico Piranskega zaliva in predele slovenskega ozemlja vzdolž začasne meje med državama. Zmago Jelinčič-Plemeniti je predsednika vlade označil za izdajalca domovine, Andrej Šiško, predsednik Zveze domoljubnih društev Hervardi, pa je po podpisu arbitražnega sporazuma zoper premierja vložil ovadbo skupini tožilcev za pregon organiziranega krim-

inala. Dolži ga suma storitve več kaznivih dejanj, tako napada na neodvisnost države, napada na njeno ozemeljsko celovitost ter zlorabe svojega položaja oz. uradnih pravic. Opoziciji in njenim tolmačenjem arbitražnega sporazuma je odgovoril tudi predsednik Slovenije, dr. Danilo Türk. Dejal je, "da sprejetje arbitražnega sporazuma prinaša določena tveganja, toda daje okvir za to, da se slovenski argumenti uveljavijo in da dosežemo in uresničimo svoje nacionalne interese. Alternativa omenjenemu sporazumu je ohranitev sedanjega stanja, ko je meja med Slovenijo in Hrvaško na sredini Piranskega zaliva, Hrvaška pa nadzira tudi dele našega ozemlja". Državni poglavar predlaga izvedbo predhodnega posvetovalnega referenduma o arbitražnem sporazumu, po tem aktu pa bi sporazum poslali v presojo ustavnemu sodišču. Le-to bi odločilo, ali je sporazum skladen s slovensko ustavo in ali je bil v skladu z ustavo opravljen tudi celoten proces sprejemanja arbitražnega sporazuma. Šele po vseh dejanjih političnopravne narave bi arbitražni sporazum predložili državnemu zboru v potrditev. Tudi opozicijske stranke se pripravljajo na dodaten zakonodajni referendum

o primernosti arbitražnega sporazuma. Predlagal ga je predsednik SLS Radovan Žerjav, referendum pa bo podprla tudi Slovenska ljudska stranka s podpisi svojih poslancev. Opozicijske stranke bi za razpis referenduma potrebovale podpise tridesetih poslancev, imajo pa 38 podpisov. Zaradi reševanja mejnega vprašanja je problematika finančno-gospodarske krize z vidika zanimanja javnosti postala manj aktualna. Sicer se opaža postopno oživljanje proizvodnje, izvoza in finančne donosnosti posameznih podjetij in gospodarskih družb, toda razmere v celotnem slovenskem gospodarstvu so še zmeraj kritične. Dne 13. novembra bo stavkalo več kot 40 tisoč delavcev v kovinski in elektroindustriji, od katerih mnogi zaslužijo manj kot 564 evrov na mesec. Med njimi in tudi drugimi najslabše plačanimi delavci narašča jeza zoper bogataše, ki svojega premoženja niso pridobili zgolj z delom. Revija Manager je tudi letos objavila seznam stotih najbogatejših Slovencev. Med njimi ni več t. i. tajkunov Boška Šrota in Igorja Bavčarja. Najbogatejši Slovenec pa je še vedno veletrgovec Mirko Tuš, lastnik družbe Tuš Holding iz Celja. Njegovo premoženje naj bi bilo vredno skoraj 341 milijonov evrov.

Marijan Drobež

Vsakoletna pobuda

V nedeljo, 22. novembra, tradicionalni pohod po Vertovčevih poteh

Društvo za odkrivanje in varovanje naravnih in kulturnih vrednot Matija Vertovec bo v nedeljo, 22. novembra, priredilo tradicionalni pohod, že deveti zapored, skozi vasi v Zgornji Vipavski dolini, kjer je živel in delal omenjeni duhovnik, poljudnoznanstveni pisec, domačin in učitelj vipavskih

vinogradnikov. Udeleženci bodo krenili na pohod izpred mogočnega hrasta na Ustjah med 7. in 9. uro. Pot jih bo vodila skozi vasi Ustje, Dolenje, Planina, Ostri vrh, Potoki, Jakulini (tam se je rodil Matija Vertovec), Šmarje, Vrtovče, Tevče, Uhanje, in se zaključila na izhodišču, torej pri omenjenem mogočem hrastu na

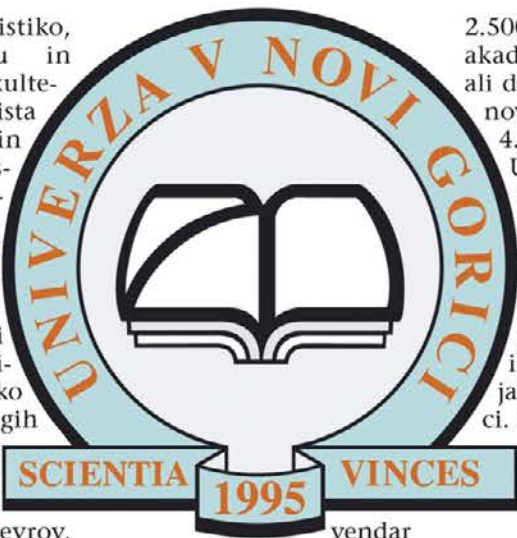
Ustjah. Med pohodom bo najdaljši postanek v Šmarjah, kjer bo ob 11. uri maša v tamkajšnji cerkvi Marijinega imena, ob 12. uri pa kulturna prireditev pred spomenikom Matiji Vertovcu. Udeleženci si bodo nadalje v cerkvi sv. Marjete nad Dolenjami ogledali razstavo z naslovom Vinski zavet-

niki, v prostorih osnovne šole na Planini pa priložnostno razstavo likovnih in drugih del domačih ustvarjalcev. Na Vrtovčah pripravljajo družaben postanek s pogostitvijo in možnostjo nakupa domačih pridelkov. Ob koncu pohoda na Ustjah, pri hrastu, bodo udeležence pričakale bogato obložene stojnice s pridelki in izdelki domačinov. Pred tradicionalnim pohodom po Vertovčevih poteh je turistično-informacijski center v Ajdovščini o njem in krajih, ki so povezani z Vertovčevim življenjem in delom, izdal nov prospekt.

Deluje pet fakultet in dve visoki šoli z več študijskimi programi Na univerzi v Novi Gorici v novem akademskem letu okoli 800 študentov

Tudi na univerzi v Novi Gorici se je začelo novo akademsko leto 2009/2010. Pomembnost tega dogodka za novo visokošolsko ustanovo, ki se posveča strokovnemu in znanstvenoraziskovalnemu izobraževanju, pa tudi za študente, ki so prišli iz različnih okolij in držav, so ponazorili z vrsto vzporednih prireditev. Pedagoško in znanstvenoraziskovalno izobraževanje poteka na petih fakultetah in dveh visokih šolah, kjer izvajajo štirinajst različnih študijskih programov. To so fakultete za aplikativno nar-

avoslovje, humanistiko, znanosti o okolju in poslovno-tehniška fakulteta. Visoki šoli pa sta tista za vinogradništvo in vinarstvo in pouk v Ajdovščini, ter Visoka šola za umetnost. V novem akademskem letu univerzo v Novi Gorici obiskuje okoli 800 študentov, med njimi jih je več kot lansko leto iz Italije in iz drugih tujih držav. Šolnina za študij na prvi stopnji, to je za diplomski študij, znaša 2 tisoč evrov,

pa so slovenski državljani in študenti iz držav članic EU šolnine oproščeni. Študij za naslov magister ali magistrica stane 2.500 evrov, izobraževanje za akademski naslov doktorja ali doktorice znanosti pa na novogoriški univerzi stane 4.500 evrov.

Univerza v Novi Gorici ima največ težav s prostori za svojo upravo, vodstva fakultet in za predavanja oz. izobraževanja. Študenti imajo prostore za bivanje bodisi v študentskem ali dijaškem domu v Novi Gorici. Zdravstveno varstvo jim nudita zdravstvena doma v Ajdovščini.

M.

Kratke

Gostovanje srbskega gledališča v SNG Nova Gorica

V petek, 13. novembra, ob 20. uri, bo v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica gostovalo Narodno pozorišče Niš s komedijo Branislava Nušića Gospa ministrica v režiji Dušana Jovanovića. V pretekli sezoni jo je domači ansambel SNG Nova Gorica postavil na oder z istim režiserjem. Predstava je v srbskem jeziku. Cena vstopnic znaša 15 evrov (parter), 10 evrov (balkon). Kdor si želi ogledati še drugo gostujočo predstavo, in sicer v ponedeljek, 30. novembra, ob 20. uri, ko bo Narodno pozorišče Kikinda uprizorilo predstavo O nasilju, pa lahko za obe predstavi plača 25 evrov (parter), 17 evrov (balkon).

Predavanje v sklopu muzejskih večerov v Idriji

V Idriji so v sklopu t. i. muzejskih večerov, ki jih že 26 let zapored pripravljata tamkajšnji muzej, 20. oktobra imeli zanimivo in aktualno predavanje. Gost večera je bil dr. Klemen Jelinčič Boeta, zgodovinar in po materi judovske narodnosti. Govoril je o Judih na Slovenskem. Ko je predstavljajal njihovo zgodbo, je poudaril, da se je ta začela že v obdobju pozne antike, nato pa se je s premorom nadaljevala in še zmeraj traja. Dejansko lahko govorimo o več kot tisoč letih neprekinjene judovske prisotnosti v Sloveniji.

Poslušalcem je dr. Klemen Jelinčič Boeta, ki je več let preživel v Izraelu in se tam šolal, prikazal tudi vsakdanje življenje Judov, njihove odnose s krščanskim svetom in okoljem in njihove gospodarske dejavnosti. Ob tem je posebno pozornost namenil Judom v Sloveniji, njihovi preteklosti in genocidu zoper njih ter življenju judovske narodne skupnosti v novi državi Sloveniji. Naslednje predavanje v Idriji bo namenjeno ozemeljskemu sporu med Slovenijo in Hrvaško.

V Pošti Slovenije zaposlenim del dobička

Pošta Slovenije dobro in uspešno deluje, s čimer prednjači v vsej državi. Njeni prihodki in dobiček so sicer tudi sad monopolnega položaja, ki ga ima na trgu poštne storitve, kjer pa bodo kmalu nastopila konkurentna podjetja iz drugih držav članic EU. Poslovodstvo slovenske pošte ima razumevanje za težnje zaposlenih, ki predlagajo svoj delež od dobrega poslovanja in dobička podjetja. Poštari in drugi zaposleni so tako prejeli z zakonom predvideni del dobička, pridobljenega s poslovanjem Pošte Slovenije v lanskem letu. Glede na dobro in dohodkovno uspešno poslovanje Pošte bodo poštari in drugi zaposleni do konca tega leta prejeli tudi tako imenovano božičnico.

V Sloveniji primanjkuje kar 800 zdravnikov

V Sloveniji pogosto razpravljajo o pomanjkanju zdravnikov, zlasti družinskih zdravnikov oz. zdravnikov splošne prakse. Navedbe so različne, odvisne so od tega, kdo jih navaja. Po najnovejših ugotovitvah sindikata zdravnikov in zobozdravnikov, Fides, medicinski fakulteti v Ljubljani in Mariboru izobrazita premalo zdravnikov za potrebe domačih pacientov. Po oceni tega sindikata naj bi v Sloveniji potrebovali še okoli 800 zdravnikov. Že zdaj v slovenskem zdravstvu

dela 345 zdravnikov drugih narodnosti brez državljanstva, nekaj pa je tudi takih, ki so si pridobili slovensko državljanstvo. Zdravniki iz tujine vzbujaajo zaupanje slovenskih pacientov, razen v primerih, ko ti ne obvladajo slovenskega jezika in zato uporabljajo tuje jezike. Navajajo, da je pridobivanje licenc za zaposlitev zdravnikov iz tujine težavno in traja dolgo časa.

Novo pri Goriški Mohorjevi

V ponedeljek 9. novembra 2009 je bila v Lavričevi knjižnici v Ajdovščini prijetna predstavitev knjige s skoraj neobičajnim naslovom Inventura, ki je pred kratikim izšla pri Goriški Mohorjevi družbi. Avtor Janko Žigon, po poklicu gozdarski inženir, je v tej knjigi zbral spomine iz svojega življenja. Gre za dogodivščine, ki jih je pogostokrat pripovedoval vnukinji Petri, in ker bi kedleca o nonotovih življenjskih prijetljajih vedno kaj novega rada izvedela, jih je tako zbral in pripravil za knjižno izdajo. Nastala je tako ta zbirka memoarskih zapisov, ki segajo od prvih šolskih let avtorjevega življenja vse do Žigonovega gozdarskega poklica in drugih izven poklicnih dejavnosti. Večer je vodila bivša direktorica knjižnice gospa Zdenka Žigon, ki je tudi avtorjeva sestra, in je v pogovoru z bratom orisala celoten lok njegovega pestrega življenja, saj je Janko Žigon veliko prispeval k razvoju gozdarstva na Primorskem. Vnukinja Petra Falabella pa je prebrala nekaj odlomkov iz knjige.

Pomisliki ob reformi italijanskega šolstva

Ali učitelji in profesorji pasejo lenobo?

Prav tako se je izrazil italijanski minister Brunetta. Dodal je še, da ima učno osebo manj dela, češ da je njihov delovni urnik zelo kratek. Prav tako se nekateri starši sprašujejo, ko vidijo, da v šoli ne gre vse "tako, kot bi moralo iti", in da mogoče nekoč, ko je bil v razredu en sam učitelj in ko je pouk trajal "le od osmih do poldne", je bilo znanje otrok boljše. Kaže, da šole v Italiji res ne funkcionirajo tako kot nekoč. Učno in neučno osebo se vedno bolj pritožuje, starši morajo sami segati v žep in plačati to, kar je nekoč šola brezplačno nudila učencem. Ponekod ostanejo šole celo zaprte, ker primanjkuje neučno osebo. "Šolska reforma" Gelminijeve predvideva, da se v treh letih izbriše v šoli 137.000 delovnih mest med učnim in neučnim osebjem. Učitelj

oz. profesor večkrat dobi v razredu skoraj podvojeno število učencev, saj odsotnega učitelja ne more nadomestiti suplent (V slovenskih šolah je to sicer manj običajno, vsaj na osnovni šoli, ker je manj učencev v razredu). Ali je še mogoča učna ura v takih okoliščinah? Poleg tega "reforma" predvideva, da prihaja manj denarja v šolsko blagajno. Že sedaj si mora vsaka šola sama preskrbeti najnujnejše, kot so npr. čistila in higienski papir. V goriški pokrajini je letos predstavilo prošnjo za poučevanje 1650 začasnih učiteljev in profesorjev, ki niso v staležu; to je povzročilo še več zmešnjave. Minister Brunetta je pred dnevi izjavil, da je tudi med učnim osebjem precej lenuhov ("fannulloni"). Minister Tremonti ima posebno vizijo o šoli, prav tako ministrica Gelmini. Nova

"šolska reforma" se predstavlja bolj kot nekaj ukrepov, ki izhajajo iz finančnih potreb. Gotovo nima v podlagi neke globlje analize šolskega sistema. Morda pa bo ta reforma res nekaj novega, kar bo izbrisalo prejšnjo pedagoško vizijo, in bo dokončno spremenila šolski sistem. Skušajmo ugotoviti zakaj. V devetdesetih letih in še do pred kakim letom je šola na raznih nivojih skušala postaviti smernice, da bi izboljšala pouk, toda predvsem, da bi zagotovila dostop in vključitev v šolo vseh otrok ne glede na finančno stanje družine in ne glede na učne težave otrok. Tak je bil na primer šolski zakon 104, ki se je še posebno nanašal na učence s posebnimi učnimi potrebami. Potem so nastali "novi programi" za osnovno šolo, ki so prinesli marsikatero novost;

najbolj vidna sta bila sodelovalno delo v moduli in dodatki dveh učiteljev v razredu. Nova ministrica Gelmini je uvedla zopet enega samega učitelja. Nekateri menijo, da je to pravilno. Pomisliti pa moramo, da učitelj v šoli ne dela le tega, kar je nekoč delal: učil brati, pisati in računati, ampak dela veliko več. Šolska didaktika se je pač spremenila. Nekoč so zahtevali, da je učenec pasivno sledil pouku. Tega sedaj ni več. Družba sama je postala bolj zahtevna in življenje postavlja učenca pred izbire, ki jim sam ni kos. Nekoč je bilo lažje. Šola mora biti pripravljena na nove izzive. Sama jezikovna vzgoja na primer mora sloneti na vseh mogočih načinih izražanja. Učitelj mora upoštevati vse številne možnosti, ki mu jih nudijo šolski program, nov način dela, nove dejavnosti. Zavedal se je, da brez sodelovanja med kolegi ni mogoče poučevati. In zato smo prišli do

uvajanja novih učiteljev, kar je Gelminijeva "čez noč" odpravila. Pri tem je imela opravičilo, da ni denarja. Vendar bi se finančne

težave

dale tudi drugače rešiti. Res je, da se mogoče mi starejši spominjamo "lepih časov" v osnovni šoli, ko smo imeli radi enega samega učitelja, a tedaj je šolski pouk štel tedensko le 24 ur. Mogoče je to zadostovalo za učenca, čigar starši so bili premožni in so lahko plačali dodat-

nega vzgojitelja, dodatne tečaje, dodatne knjige; vsega tega učenec iz revnejše družine ni mogel pričakovati. To je bila šola, ki je izbirala "boljše" učence in zavračala "slabše". Ali se vračamo k takemu šolskemu sistemu?

Mogoče krivda današnjega šolskega sistema ni v tem, da je preveč potrošniški, ampak v tem, da se noče prilagoditi novi viziji. Minister Tremonti vidi šolo s "trgovskimi" očali in s številskimi. V njej ni prostora za to, da bi učenci dosegli spoznanje skozi demokratično in bolj vključevalno kulturo. Šolski sindikat se zato pripravlja na protest pred ministrstvom v Rimu. Najbolj pa se čudim načinu izvajanja "nove reforme". V prejšnjih letih je prihajalo pri vsaki najmanjši reformi med učitelji in profesorji vedno do debate, pogovora in vsi so imeli možnost povedati svoje mnenje. Sedaj pa ni več tega. "Nova reforma" gre mimo brez prave debate prav med šolniki, med tistimi, ki bi nove ukrepe morali uresničevati...

Karlo Nanut

Tradicionalna enogastronomska jesenska pobuda

V nedeljo zadnji izlet v znamenju Okusov Krasa

Uradni del Okusov Krasa se je tako rekoč končal, a v sodelujočih trgovinah in gostilnah so še na voljo domači proizvodi in jedi. Jedilnike lahko še rezerviramo v 17 gostinskih obratih, ki ponujajo letos tudi poseben Krožnik Okusi Krasa 2009, vsak svojo inačico njokov z orehi. V 7 pekarnah se še dobijo, zlasti konec tedna, figov in druge sorte domačega kruha, ob sladica, v katerih je protagonist sadje. Da ne govori-

krožkom Fotovideo Trst 80, Juliet in trieste fotografija je letos ves november. Na Opčinah razstavljajo v občinski izpostavi in v izložbah openskih trgovin Fabio Rinaldi, pri Danevu Alenka Petar in Mirna Viola, pri Vetotu Štefan Grgič in Janko Kovačič. V Devinščini pri Savronu imata razstavo Diego Geri in Viljam Lavrenčič, v Zgoniku v gostilni Guštin Marko Civardi in Luka Vuga, v Prečniku pri

zadrugo Curiosi di natura, ki prireja vodene naturalistične izlete po Krasu in upravlja botanični vrt Carsiana. Po prejšnjih uspešnih nedeljskih izletih je v nedeljo, 15. novembra, zadnja ekskurzija, namenjena živalskemu svetu. Izletniki se bodo zbrali ob 9.15 v Šempolaju na trgu. Tokratna tema je kraška gmajna: prijazne vodičke Curiosi di natura bodo spregovorile o kraški naravi in njenih priljubljenih sadežih, pa o medu, siru itd. Za srečanje se je treba prijaviti na tel. 3405569374 ali naslov curiosidinatura.it. Več informacij o tem na spletu: www.curiosidinatura.it. Izletniki prej-

mo o kotu tipičnih proizvodov v 14 trgovinah jestvin, barih in vinotekah, kjer se lahko kupijo vino, med, oljčno olje, sir, suhe mesnine, čokolada, kava, pivo, jabolka, mandeljni itd. Okusi Krasa niso samo enogastronomija. V sodelovanju s

Sardočevih Miloš Zidarič. Podatke o razstavah in dneh odprtja obratov dobite v knjižnicah Okusov Krasa in na spletni strani: www.triesteturismo.net. Dobrote kraške kuhinje so neolčljivo povezane z lepoto narave. Zato se je SDGZ povezalo z

mejo tudi kupon za popust pri jedilniku Okusov Krasa v sodelujočih gostilnah. Na posnetku Miloša Zidariča so udeleženci prvega sprehoda iz niza Ekskurzije - Narava in gastronomija Okusov Krasa na Volniku.

Dav. De

Pismo ob odhodu sester noterdamk iz Svetega Križa

Spoštovana s. Celina Kontelj!

To noč sem vas sanjal oziroma sanjal sem znameniti otroški zbor iz Svetega Križa, ki ste ga ustanovili in toliko let vodili. Gledal sem vas z otroškimi očmi, kako dirigirate, ko pojeate na reviji Pesem mladih v tržaškem Kulturnem domu. Reviji, ki traja do danes vse od leta 1971, ko sem se tudi sam znašel na tistem odru in nato v dvorani kot pevec Kraškega slavčka. Dvorana je bila nabito polna staršev in otrok, na odru pa so v kriškem zboru stali številni poznejši prijatelji in prijateljice. Prepoznal sem svojega sošolca Bogdana, ki je sedaj ravnatelj tržaške Glasbene matice in zborovodja raznih pevskih zborov, spoznal njegovo sestro Damjano, njunega bratranca Roberta, pa Vladimirja in njegovo sestro, potem so tam v zboru bile tudi Sara, Ilde in Gabrijela, njena sestra Sonja, pa sestra Guštin ter v prvi vrsti, mali črnelasi fantič, ki je pel z velikim navdušenjem. Zdel se mi je znan, a ga nisem mogel spoznati. Potem pa se mi je posvetilo: Sandro Švab. Da, spoznal sem ga, fanta, s katerim sem kakih 10 let kasneje na koncu Lepene reševal pagodo, ki nam jo je nočni vihar dvigal in hotel odnesti, midva pa sva jo komaj in z nemajhnimi naporima postavila. Fanta, ki je danes uveljavljen operni pevec in pevski pedagog. Kakšni lepi spomini na vse tabore, ki smo jih skupaj preživeli z omenjenimi prijatelji, skavti in skavtinjami, koliko lepih ur smo doživeli v tej krasni družbi mladih in veselih pevcev! Ne vem, kaj ste peli, a še imam v očeh navdušenje kriških otrok, ki ste jih vodili, veselite se petja so kazali ti otroški glasovi, veselite se, ki ga mnogi izmed teh še danes imajo, ko pojejo. Še vidim vašo lahno sklonjeno postavo in lepo, umirjeno ter gladko dirigentsko gesto, ko ste dajali vstop in izstop agogična hotenja. Ko sem se nenadoma prebudil in se spomnil teh sanj, draga sestra, pa sem se tudi v hipu zavedel, da mi je kriški otroški zbor z vami, ki ste ga vodili, prišel v sanje, zaradi vesti, ki nas je te dni vse presenetila. Po 44 letih delovanja v Svetem Križu namreč to faro zapuščajo sestre noterdamke, se pravi s. Angelina Šterbenc, ki je v Križu od leta 1967, in s. Monika, ki je prišla pred kakim letom. Vračata se v Slovenijo in sestra

prednica je že določila, da bosta okrepili postojanki v Kranju in v Novem mestu. Gotovo jima dela ne bo manjkalo niti v novih župnijah. Prepričan sem, da bosta zelo zvesto in zavzeto delovali tudi na novih farah, kot sta se razdajali na Tržaškem, a vseeno se ob njihovem odhodu čutimo osiromašene. Če pomislim na rajnega svetokriškega župnika g. Jožeta Kunciča, ki je tako vztrajal, da ste prišle na Tržaško in na župnijsko glasbeno solo, ki ste jo sestre vodile v Svetem Križu, ter na to, koliko otrok jo je obiskovalo, ali če prikladem v spomin omenjeni otroški in mladinski pa celo deklinski zbor, ki ste ga vodili, če se spomnim božičnih koncertov v župnijski cerkvi in velike plošče z božičnimi in drugimi pesmi, ki ste jo izdali, če pomislim na vse pevske vaje in instrumentalni pouk, na vsa srečanja in romanja, ki ste jih izpeljali s kriško mladino od leta 1965, ko ste sestre Kongregacije šolskih sester de Notre Dame prišle v naše zamejstvo, se zavem, da ste opravile res neverjetno dragoceno vzgojno in izobraževalno ter posredno nezamenljivo pastoralno delo. Ob tem delu z mladino, ki še prinaša sadove, ste sestre tudi drugače pomagale v župniji, saj ste sestre noterdamke skrbale za cerkev in njene paramente, obiskovale ste bolnike in ostarele, poučevale verouk v župniji in tudi v šolah ter skrbale za širjenje verskega tiska. Zlasti s. Angelina je glede tega v našem širšem zamejskem prostoru pravi pojem. Leto za letom smo jo videvali predvsem v poznih jesenskih in zimskih mesecih, kako ob vsakem vremenu s svojim vozičkom hodi po vseh naših vaseh in od hiše do hiše ljudem, tudi takim, ki niso redni obiskovalci cerkve, ponuja mohorjevke, stenski Naš koledar, ki ga zadnja leta izdaja Goriška Mohorjeva družba, pa tudi tržaški Naš vestnik in Mladiko ter njene publikacije in še najrazličnejše knjige, ki so izšle pri raznih katoliških založbah v Sloveniji. S tega vidika smo vsi občudovali njeno zavzetost in vztrajnost, čeprav smo včasih pri upravah slišali tudi kako pripombo, češ da je sestra kar vsiljiva. Velika večina ljudi, zlasti ostareli in bolni, pa so ji bili hvaležni, da jim je v hišo prinesla zanimivo in koristno branje. Mnogi so sestra An-

gelini tudi hvaležni, da je zadnja leta uspešno organizirala in vodila številna romanja v najrazličnejše božjepotne kraje naše lepe Slovenije. Ljudje namreč cenijo tovrstne pobude, ki povezujejo duhovno dimenzijo z izletniško in izobraževalno. Prav tako sem prepričan, da bo z odhodom sestre Angeline osiromašena tudi naša zamejska zborovska kultura, saj je vsa leta skrbno in večje vodila OPZ Baraga, kot se je preimenoval zbor, ki je, draga s. Celina, pel že pod vašim vodstvom. Mogoče s. Angelina nima vaše karizme in umirjenosti, a nedvomno je znala s svojimi pevskimi in pevci pripraviti pevsko dobro in vsebinsko bogate nastope, ki jih je večkrat rada bogatila s pravimi malimi gledališkimi prijemi. Dragi s. Celina, vsega tega sem se v hipu zavedel, ko sem se prebudil in seveda obžaloval, da se sedaj ti zadnji dve noterdamki poslavljata iz Svetega Križa in torej tudi od našega zamejskega itak duhovno precej sušnega okolja. Prav vznemirilo sem se in vstal ter šel popit malo lipovega čaja. Ko sem sedel v kuhinji in čakal, da se čaj malo segreje, sem kar tako segel po malem Svetem pismu Nove zaveze, ki ga je na skavtskem taboru dobila v dar naša Nada in ga je pozabila na mizi. Pa naključno odprem in preberem misel iz Pavlovega pisma Korinčanom (2Kor 9, 6-9) "To pa rečem: kdor varčno seje, bo tudi varčno žetel, kdor pa obilno seje, bo tudi obilno žetel. Vsakdo naj da, kakor se je v srcu odločil, ne z žalostjo ali na silo, kajti Bog ljubi veselega darovalca. Bog pa vas more obilno obdariti z vsakršno milostjo, tako da boste v vsem vedno imeli vsega dovolj in boste imeli izobilje za vsako dobro delo". In si mislim, glej no angela tega trenutka, kaj mi je dal v branje, da se pomirim. Ob Pavlovi besedi naj vas torej, sestra Celina, najlepše pozdravim in prosim, da bi tam v nebeškem Jeruzalemu pri naši Gospe prosili milosti, da bi se vsi globoko zamislili ob tem odhodu sester noterdamk iz Svetega Križa. Se zamislili in pomislili, kaj smo vsi s tem izgubili in kaj bomo naredili, da bodo posledice tega odhoda čim manj boleče. Srečni ostanite v Božji milosti!

Vaš Marko Tavčar
Devin, 7. november 2009NOVI
GLASGLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.itTISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 10. novembra, ob 14. uri.

Prelepi kraj, daleč od vsakdanjega vrveža

Draguč, istrski Hollywood

Na Draguč sem naletela čisto slučajno, ko sem nekega poznega sobotnega večera brskala po zemljevidu. Spet mesto na griču, spet poti skozi sonce in borov gozd, spet ogled starega kamnitega mesteca, čeprav mi je ime zvenelo še neznano in o Draguču nisem vedela čisto nič. Pa je bilo zato v nedeljo presenečenje toliko večje, saj se je po dobri uri hoje pred mano odprl razgled na kamniti cvet sredi zelenih istrskih gričev.

Draguč je lep že na prvi pogled, lep je zaradi svoje dovršenosti, zaradi izjemne lege na zelenem vrhu 504 m nad morjem, zaradi vodoravnih tlakovanih ulic in zaradi poezije, ki je v kamnih in cipresah, pa v zraku in soncu, ki nam je kljub skoraj že zimskemu mrazu prijazno ogrelo dušo in srce.

V Draguč se da seveda priti z avtom, pa tudi s kolesom, mi smo se tja spet odpravili peš po gričih in gmajnah iz vasi Previž, kjer smo avto pustili pred pokopališčem in se napotili po makadamu navkreber. Makadamska pot je delno tlakovana in je morala biti v preteklosti pomembna prometnica. Z avtom, in sicer prestižnim, pa so se verjetno tja pripeljali številni hrvaški, slovenski in svetovno znani tuji igralci, ki so se udeležili snemanj. Da, kajti Draguč je biser, ki se ti usidra globoko v srce in kot vse kaže ne samo meni, temveč tudi številnim svetovno znanim ustvarjalcem. Tako so se v Draguču zadrževali Pierre Fabre, Mia Roth, Boris in Sebastian Cavazza, Gerard Depardieu, Nastas-

sja Kinski, Sven Medvešek, Demian Nash, Ena Begović in številni drugi. Če tega ne verjamete, pojdite v Draguč in obiščite majhno konobo ob cerkvi. Prijazna lastnica vas bo sprejela odprtih rok v lokalu, ki je bolj muzej kot gostilna, saj je celo električna peč, ki nas greje, del zbirke starih predmetov, ki krasijo stene in police. Pokazala nam bo slike, na katerih bomo lahko videli, kako sta Karl Malden in Michael York zajtrkovala s krajanin in se sprehajala po mestnih ulicah. Prijetna gostilna s svojo bogato etnografsko zbirko pa jim je nudila prenočišče in hrano. Draguč, ki mu Italijani pravijo Draguccio, v resnici dolguje ime potoku, ki dolbe kanjon pod obronki naselja in teče proti današnjemu na novo zgrajenemu jezeru Butonigla. Ime ima korenine v slovanski besedi draga, ki je ostala do danes nespremenjena. Draguč, v obliki Dravuie, se prvič omenja leta 1102 v darilni listini Ulricha II. oglejskemu patriarhu. Vhod v mesto je danes z glavne prometnice mimo pokopališča, v preteklosti pa ni bilo vedno tako. Pred toliko leti, preden je staro naselje uničil požar v času uskoških bojev, je v vas peljala pot iz doline in vodila mimo cerkve sv. Roka. Draguč, na meji med beneškimi

posestvi in Pazinsko kneževino, so Uskoki večkrat napadli, obzidano naselje je bilo porušeno do tal in v starih dokumentih piše, da so tedaj prebivalci trpeli zaradi bede in lakote. Obleganja so trajala tako dolgo, da so se nekateri prebivalci lahko rešili samo tako, da so se hranili s travami in koreninami. Kljub temu so se po

je grof Albert II., doma iz naših krajev na Goriškem, podaril Draguč Maingualdu iz bližnje Kašcerge kot del poročnega darila. Vse naselje je bilo od samih začetkov obdano z obrambnim obzidjem z vogalnimi stolpi, njih gradnjo je vodil in nadziral beneški providur F. Basadonna.

Po beneško-avstrijskem miru v začetku 16. stoletja je bil Draguč priključen Benetkam in mesto se je razcvetelo in postalo pomembno trgovsko in prometno središče. O obmejnem mestu-kaštelu so pisali tako nemški viri kot tudi italijanski dokumenti, v kate-

jih lahko naštejemo le nekaj desetlin. Prebivalci malo za šalo, malo zares pripovedujejo, da vsako leto, ob sv. Treh kraljih, prestejejo, koliko je bilo smrti in rojstev. Zadnja leta se dogaja, da umre tudi po dvajset ljudi, v vasi pa praznujejo le eno samo rojstvo in eno samo poroko.

Zanimivosti je v Draguču še in še, naj omenimo samo, da je v vasi sedem cerkva, trije izmed zvonikov so že od daleč vidni, lepo postavljeni v ravni vrsti, ki je vzporednica ulicam in glavni cesti. Vsaka izmed teh sedmih srednjeveških spomenikov, ki pričajo o tem, kako je bilo mesto v preteklosti bogato in pomembno, je že sama po sebi muzej, najlepša pa je meni, pa tudi umetnostnim zgodovinarjem, kapelica, posvečena sv. Roku, ki stoji danes čisto na koncu vasi, v preteklosti pa je varovala vstop v naselje, kajti glavna cesta je na grič vodila iz spodnje drage.

Čudovite freske, ki nas presenetijo ob vstopu v skoraj zapuščen cerkvice, je naslikal znani mojster Anton iz Padove in so ene izmed najlepših v hrvaški Istri. Čeprav bi glede na ime kazalo, da gre za italijanskega slikarja, je Anton iz Padove lokalni mojster pod vplivom beneškega slikarstva. Doma je bil iz istrske Padove, nekje blizu današnje Kašcerge. Priznani slikar je leta 1529 in 1537 poslikal vse stene cerkvice v zahvalo za rešitev iz evropske srednjeveške pošasti, kuge. Na freskah, ki se jih obiskovalci kar ne more nagledati,

spremljamo Kristusa od rojstva do smrti, Gospoda, ki pospravlja v nožnico meč kuge, nadalje si lahko ogledamo figure sv. Roka in sv. Boštjana, pa škofa in papeža. Barve in figure so tako lepe, da je težko zapustiti cerkvice, žalostno pa je, da so nekatere izmed njih močno poškodovane, saj so številni obiskovalci na njih, v spomin na svojo neotesanost, neizobraženost in nekulturnost, želeli pustiti podpis.

V Draguču je poleg cerkva še veliko zanimivosti, ki jim dolgujemo vsaj bežen ogled. Enkratni so razgledi z vseh strani, pa sprehodi po lepo tlakovanih in ohranjenih mestnih ulicah, mimo mačk, ki čakajo, da se tu pa tam odpre okno ali da jim utrujena, priletna gospa prinese vsakodnevni priboljšek. Lep je glavni trg z župno cerkvijo in lepo izklesanim vodnjakom, kamor so, preden je bil v vas napeljan vodovod, domačini hodili z vrči po vodo. Ob cerkvi je tudi pokrit prehod čez prelepo palačo Zanelli, ki pelje s trga proti cerkvi sv. Roka in je v njegovem območju še čutiti skrivnostni utrip srednjeveškega mesteca. Na severni strani naselja, ki se napačno imenuje kaštel, je hiša, kjer je prebival in delal Antun Grošič, zdravnik, ki je odkril in uporabljal pri zdravljenju ran razkuževalne lastnosti joda.

Ogled Draguča se seveda vsakič konča v prijazni vaški gostilni, kjer imajo sicer samo hladne malice pa domače vino, med in žganje, zato pa je toliko lepše posedeti v zavetju starih kamnitih zidov in prisluhniti tihi pripovedi časa, ki tu mineva počasneje kot drugod. Gostilničarka nam bo rada povedala še kako anekdoto o kraju, ki ga bomo težko pozabili tudi tedaj, ko se bomo vrnili v vrvež našega hrupnega vsakdana.

Suzi Pertot

končanih bojih spet vrnili k svojim njivam v rodovitnih okoliških dolinah. Tam so nekdanji pridelovalci predvsem trte in koruzo, dandanašnji pa prednjačijo oljčni nasadi. Zgodovina Draguča sega veliko dlje v preteklost, prva pričevanja so iz leta 1102, ko je, kot smo že napisali, Ulrich II. podaril mestec oglejskemu patriarhu. Zanimiv dogodek se je zgodil leta 1294, ko

rih je bil tedaj zabeležen kot Draguchi. Po vpadih Uskokov je prebivalce pestila še kuga, hudo opustošen Draguč pa ni nikoli več potem pridobil nekdanje pomembne vloge. Naselje je ponovno zaživelo, a čas je mineval v utripu vsakdanjosti, kar se ni spremenilo vse do danes. No, spremenilo se je samo število prebivalcev, ki stalno upada. Še pred petdesetimi leti jih je bilo nad petsto, sedaj pa

lepih v hrvaški Istri. Čeprav bi glede na ime kazalo, da gre za italijanskega slikarja, je Anton iz Padove lokalni mojster pod vplivom beneškega slikarstva. Doma je bil iz istrske Padove, nekje blizu današnje Kašcerge. Priznani slikar je leta 1529 in 1537 poslikal vse stene cerkvice v zahvalo za rešitev iz evropske srednjeveške pošasti, kuge. Na freskah, ki se jih obiskovalci kar ne more nagledati,

Razlastitve za avtocesto

Kolikšna bo odškodnina za trajne travniške površine?

Nimam namena spodbujati polemike glede postopkov razlaščenja za gradnjo avtoceste. Želim le opozoriti na nekaj vprašanj, ki jih pred meseci podpisani protokol - podpisali so ga predstavniki sedmih občin, predsednik pokrajine ter poverjeni komisar za izvedbo načrta preureditve hitre ceste Vileš-Gorica ter predstavniki štirih stanovskih organizacij kmetov - ki jih navedeni protokol ne opredeljuje. Sporazum, kakor je navedeno v njegovem uvodnem delu, je nastal s ciljem, da se omejijo morebitna nesoglasja v postopku pridobivanja zemljišč za uresničitev načrta. Navedena so splošna določila, ki naj bi (v

tegujejo za dosego poštene in primerne odškodnine za trajno izgubo dobrine, odvzete v javno korist. Glede postopka razlaščenja na območju sovodenjske občine bi rad opozoril na vprašanje, ki ga protokol posebej ne omenja, je pa posebej prisotno. Ob trasi bodoče avtoceste so tudi zemljišča, ki so bila pred nekaj leti opredeljena kot trajne travniške površine (prati stabilni) in torej vinkulirana. Lastniki so bili z ukrepom vinkulacije že zdaj oškodovani, saj namembnosti parcel niso mogli spremeniti. Travnikov niso mogli preorati in zasejati poljščine ali vrtnine ali vinograd, kar bi jim omogočilo višjo odškodnino.

bodo lastniki poplačani v bistvu za dvojno škodo. Saj je bila uradna opredelitev pristojne deželne službe tudi v interesu skupnosti, mar ne?

Že zaradi tega vprašanja bi bilo smotno, da bi se razlaščenici povezali in skupaj iskali pravno pomoč, se pozanimali, kaj poleg državnih norm (in tabel o protivednostih) določajo evropski predpisi. Breme za pravno svetovanje bi bilo za posamezne razlaščenice nedvomno manjše.

Vtis imam, da se na podpisani protokol ni mogoče veliko zanašati, čeprav je iz ust županov in predstavnikov drugih ustanov slišati, da je bilo vse urejeno in določeno.

Na videz da, v resnici pa so stvari potekale nekoliko drugače. Tudi glede enakopravnosti slovenščine. V uvodnem delu protokola (stran 4) je zapisano: "che il presente Accordo tiene conto del principio di salvaguardia delle caratteristiche storico-culturali del territorio, come previsto dall'art. 21 della legge 23 febbraio 2001, n. 38, sulle 'Norme a tutela della minoranza linguistica slovena della Regione Friuli Venezia Giulia'".

Bo v nadaljevanju postopka to načelo spoštovano? Med podpisniki protokola je tudi občina Sovodnje, glede katere menda ni dvomov, da sodi v območje, kjer bi se morale zaščitne norme izvajati. S spoštovanjem.

Vlado Klemš
Štrdalta 94
Sovodnje ob Soči

interesu širše skupnosti) olajšala in pospešila postopek in v določeni meri ščitila tudi interese prizadetih lastnikov.

Jasno je, da protokol obvezuje (ali ne) podpisnike ne pa posameznih lastnikov zemljišč, ki imajo seveda pravico, da se po-

Seznanjen sem bil, da so ob ugotavljanju dejanskega stanja na terenu, pred nekaj dnevi, taka zemljišča pač označili kot stalne travniške površine/prato stabilne. Vse lepo in prav, saj drugače niti ne bi moglo biti. Zastavlja pa se vprašanje, kako

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

12

Nobena skrivnost ni, da se sredi ravnine ne najdem, to že vedo vsi moji znanci in prijatelji, marsikateri se niti ne obregne več, ko mu včasih skušam razložiti, zakaj Slovenci enostavno "ne delujemo" v ravnini, kot da ravnina ne bi bila za nas narejena in ne mi zanj. O teh stvareh sem že pisal, a so o tem pisali tudi nekateri drugi, jaz bi tu samo omenil vipavkega pisatelja Danila Lokarja, ki je v nekem svojem knjižnem delu pripeljal na svetovljansko odprtem Vipavskem rojeno dekle v Prekmurje, kjer se ji je zaradi ravnine in seveda vsega, kar je povezano z njo, omračil um, in Lokar je takrat o dekletu še zapisal: "Duha ravnine ni razumela". Citiram seveda po spominu, ker sem eden redkih ljudi, ki so Lokarja

sploh prebrali, doživel je namreč usodo mnogih slovenskih in ne samo slovenskih literatov, na katere je legel prah zgodovine. Da bi danes sploh kdo vedel še zanj, razen seveda zelo redkih literarnih izvedencev ali ljubiteljev dobre pisave!!!, pa se mi zdi tako brezpredmetno, da nima niti smisla o tem govoriti. Če sem se sam sprizajnil, da moji otroci niso zrasli s knjigami, kot so Pod svobodnim soncem, Bratovščina sinjega galeba, Bobri, Ovčar Marko, Quo vadis?, Z ognjem in mečem, če o dolgi vrsti knjig Karla Maya ne rečem nobene, pa moram priznati, da so vsi trije vestno in brez težav prebrali, seveda v slovenskem, odličnem prevodu Jakoba Kendel, vso uspešno zgodbo o Harryju Potterju, o kateri lahko rečemo zelo malo, saj sem samo iz poklicne dolžnosti prebral prvi del, ugotovil, da je premeteno napisana knjiga, in jo, seveda za vedno, odložil. Knjigo o čarovniku seveda. Tu bi moral priznati, da sem kar nekajkrat poizkusil prepričati otročad, naj vendar prebere zgodbo o Iztoku in Ireni, Bizancu, in še vrsto drugih stvari sem navajal, a je bilo vse zaman. Problem je namreč v jeziku. To samo še enkrat potrjuje znano resnico, da bomo na jeziku obstali, če bomo, sicer nas več ne bo! In sem tudi sam morda predrzno pomislil, da bi kazalo Erjavca, Jalna, Finžgarja in še koga iz naše bogate knjižne zakladnice dobesedno "posloveniti", če seveda še hočemo, da jih bodo naši mladi brali. V nasprotnem primeru bodo morali brati samo tisto, kar jim bodo v šoli naročili, in še tisto bo zvečine revno, kot so revne zgodbe današnjih slovenskih pisateljev, vse nekam na rob pomaknjene, in razen redkih izjem tudi izjemno šibka dela. In v naših šolah jim knjige Pod

svobodnim soncem ne naročajo več v branje, predvsem zato ne, ker je že sami profesorji (najbrž) niso prebrali. Nihče še vedno ne more dati tistega, česar sam nima!

In sem se in se še vedno sprašujem, sredi Furlanske nižine in ravnine, kaj sploh počnem tam, ko vedno znova ugotavljam, da pisatelj Danilo Lokar, sicer zdravnik po poklicu, sploh ni bil neumen, ko je o nesrečnem dekletu, ki se je izgubilo v depresivni Prekmurski ravnini, preprosto povedal, da ni razumela duha ravnine. In je zato trpela, trpela, trpela, na koncu tako zelo, da se je trpljenje sprevrglo v norost. In se seveda tudi zabavam, ko ugotavljam, kako se, sicer vedno bolj redki, prijatelji iz Slovenije vedno izgubijo

Danilo Lokar

v Furlanski nižini, ko prihajajo k meni, kako jim, nezavedno in zavedno, preprosto manjkajo drevesa v njej. In še cela vrsta teh razlogov je, ki govorijo o tem, da je nekaj narobe v odnosu med Slovenci in ravnino. In se zato vedno vprašujem, kaj sploh počne v tej ravnini zamorec, ki od vrat do vrat prodaja nepotrebne papirate robčke sicer precej k skopuštvo nagnjenim Furlanom in raznim priselencem, kakršni sem tudi sam.

Nisem se pa vprašal, kaj počnejo tik zraven našega doma Arabci, iz Maroka so prišli pred dvajsetimi leti, 14 bratov in bratrancev jih je

prišlo, vso Spodnjo Furlanijo še danes zalagajo z vsem (ne) potrebnim pred trgovinami... V dveh desetletjih so se utrdili, s seboj so pripeljali žene, drugo sorodstvo, rodilo se jim je kup otrok, nekateri so že šolanji v Italiji, drugi so dobili stalno zaposlitev in nekaj jih je živelo v moji sosesčini. Sin Luka je zrasel z Arabci, dekletki sta se igrali z Arabko, vse dokler ni postala ženska in so jo čez noč odpeljali v Maroko... Kdor vam govori, da je sožitje z Arabci lahko, ni nikdar živel v sosesčini z Arabci! Kvečjemu je šel na kako neobvezujočo potovanje v arabske dežele in se takoj udobno vrnil domov. Gotovo pa nikdar ni živel z Arabci tistega vsakdanjika, ki najlepše pokaže, kdo je kdo.

Pa vendar mi je bilo minuli teden kar samotno, ko sem zvečer pred hišo v tišini ugotavljal, da so se "naši" Arabci odselili. V vasi so, tik zraven cerkve, kupili staro hišo in jo obnovili.

"Grofica v Terzu bo imela nove sosedo"! sem rekel ženi. Adriana mi je preprosto odgovorila: "O tem bi moral napisati knjigo! Imaš že odlične naslove!"

POGOVOR Jazz-kitarist Gianluca Jan Sturiale

"Glasba je umetnost, zato mora biti spontana"

Dokaz dinamičnega ustvarjalnega utripa vse bogatejši stvarnosti, ki jo v našem kulturnem prostoru predstavlja Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v Gorici, je tudi učilnica št. 5. V njej 33-letni Gorican Gianluca Jan Sturiale odstira gojencem obzorja jazz-glasbe. Gre za zelo razgledanega in izkušenega glasbenika z zavirljivim curriculumom, ki se osredotoča na zvočna snovanja, uglasena na sodobne glasbene tokove.

"Jazz-pustolovščina" na Šoli Komel se je začela s tabo?

V bistvu ja. Iz klasične kitare sem diplomiral na višjem konservatoriju Tomadini. Nato sem študiral na prestižnem Berkeley College-u v Bostonu, v Los Angelesu in drugod. V naši deželi sem sodeloval z različnimi šolami, nazadnje pa sem našel stik s prof. Kerševanom in se ustavil tu. Svoje gojence sem privedel sem, našel nove in tako smo začeli z novo izkušnjo, skupinsko jazz in moderno glasbeno igro. Kmalu smo se pojavili na Slnovnjah in poželi dober uspeh. Lani smo v istem nizu nastopili na Gradu Kromberk in spet imeli lepa zadovoljenja, ko so se nam pridružili še drugi glasbeniki. S sabo sem pripeljal tudi Pietra Spanghera, ki poučuje klasični in jazz-kontrabas. Sedaj iščemo še jazz-pianista. Po koncertu Glaucia Venierja ljudje sprašujejo zlasti po tem. V drugih državah obstajajo bieniji ali trieniji, posvečeni jazzu, v Italiji se to začne komaj sedaj. Mi hodimo po tej poti.

Kakšna je sploh glavna razlika med klasično in jazz-kitaro?

Razlika je veliko. Kdor študira klasično kitaro, ima opravka pretežno z branjem in izvajanjem skladbe. Njegov cilj je, da je skladba čim bolj izvedena. V sodobni glasbi pa se to prerese in se glasbenik usmerja v improvizacijo in ust-

Foto DPD

varjalnost. To se je nekako izgubilo na konservatorijih, kjer "kujejo" virtuoze. Glasba pa ima še na tisoče drugih pomenov. Bach in drugi veliki skladatelji so bili v prvi vrsti improvizatorji, ne pa virtuoz. Veliko ljudi zapuša študij glasbe, ker ne uspe preseči ovir klasično zasnovanega študija, ki teži k temu, da imajo vsi homologizirano formacijo; kdo pa je rekel, da je ta edina prava?

Pri poučevanju skušam gojence spodbujati k doseganju določenih ciljev, ki so seveda potrebni. Želim pa jim posredovati sporočilo, da morajo upoštevati različne vidike, ne samo "branje skladbe". Izključno branje ne spodbuja ustvarjalnosti.

Klasična kitara je vsekakor osnova. Ponavadi so moji gojenci stari vsaj 16 let in osnove instrumenta že obvladajo. Z mlajšimi pa hodim po vzporedni poti, prilagam jim primerno metodo z različnimi perspektivami; ko bodo zrasli, se bodo itak lahko svobodno odločili za eno ali drugo smer. Glasba je umetnost, ne prisila, zato mora biti spontana.

Koliko gojencev imaš?

Skupno okrog 30. Ob ponedeljskih poučujem tudi na Glasbeni matici v Špetru. V glavnem gre za najstnike, nekaj je tudi mlajših, več pa tudi odraslih. Kako ocenjuješ nedavni jazz-seminar z ameriškim mojstrom Sidom Jacobsonom, ki je potekal od 26. do 30. oktobra v SCGV Komel?

Udeležencev je bilo okrog deset, v glavnem so prišli iz naše dežele in Veneta. Zraven so bili tudi moji gojenci. Pričakoval sem več zanimanja.

Sicer pa je šlo za prvo izvedbo posveta. Izkušnja je bila vsekakor res lepa. Upam, da jo bomo drugo leto ponovili, da se delavnica z Jacobsonom uveljavi, ker

je res kakovostna. Lahko bi poklical tudi druga prestižna imena; sem pa mnenja, da je bolje graditi kontinuiteto pod mentorstvom istega glasbenika. Struktura je, škoda bi bilo ne izkoristiti priložnosti. Jacobson je bil zelo navdušen z okoljem. Gorica mu je bila všeč; s svojo gričevnato okolico ga spominja na nekatere predele Kalifornije. Čutil se je kot doma. Zaključnega koncerta se je udeležilo okrog 100 ljudi. Igrali smo skladbe različnih glasbenikov. On je začel kot solist, moj bend mu je sledil.

V katerem bendu igraš?

Igram v več sestavih. Imam svoj trio. Pravkar sem posnel ploščo s kvartetom iz Benetk, ki bo izšla januarja. Z bratom Paolom, basistom, in Luco Colussijem pri tolkalih sem letos posnel tudi rock-ploščo Strange Meetings, ki vsebuje moje skladbe. V zadnjih letih sem igral s priznanimi glasbeniki, kot so npr. Hiram Bullock, Dean Brown, Stef Burns in Melvin Taylor. Marsikdaj smo igrali po Sloveniji. Vse pa je treba narediti sami; nihče te ne pride iskat domov. In vendar imamo še veliko načrtov. / DD

NOVA GORICA Prefinjene zvočne slike Patricka Quaggiata

Pevska skupina Musicum prepeva že deset let

Foto DPD

Pevsko skupino Musicum sestavlja šest mladih ljubiteljev petja (Aljaž Srebrnič, David Bandelj, Bernard Hrovatin, Rok Bernetič, Matija Faganel in Bogdan Podveršič), ki so v desetih letih skupnega prepevanja doživeli številne nepozabne dogodke, povezane z glasbo. Z vztrajnostjo in vestnim delom je vokalna skupina prerasla v kakovosten pevski korpus, ki lahko posega tako po ljudskih, umetnih, cerkvenih skladbah kot tudi črnski duhovni glasbi. Njihov nastop odlikujejo lep, poln zvok, dobra tehnika in dikcija ter poglobljena interpretacija. S temeljno skupno ljubeznijo - z glasbo, ki jo pevci skupine pojmujejo kot univerzalni in večno razumljiv način nagovarjanja ljudi, so vsekakor želeli obeležiti obletnico. Skupina si je zamislila, da bi v praznovanje vključila različne trenutke skupnega muziciranja. Tako so pripravili tri različne koncerte na različnih čezmejnih prizoriščih, na vsakem po bodo po svoje prikazali področje delovanja, razvejeno dejavnost in glasbeno poslanstvo skupine. Prvi koncert iz niza, ki je bil v znamenju del priznanega in vedno bolj uveljavljenega skladatelja Patricka Quaggiata, je bil minulo nedeljo v Mestni občini Nova Gorica. Patrick Quaggiata je zvesti prijatelj skupine Musicum, saj zanj piše skladbe že od samega začetka delovanja, skupina pa je njegove stvaritve pogosto prvič izvajala in ga tudi predstavila na zgoščenki. Skupini se je na koncertu pridružil trobilni ansambel (trobilni sekstet), ki ga sestavljajo glasbeniki iz celotne Furlanije Julijske krajine. Koncert so oblikovale tako začetne Patrickove skladbe kot tudi nova dela, ki jih je napisal za obe nastopajoči zasedbi. Instrumentalna in vokalna glasba sta se izmenjevali do skupnega zaključka glasbenega pregleda. Trobilni ansambel je tako

izvajal cikel treh skladb Tri Aure, med temi pa je skupina zapela različne avtorske skladbe in priredbe ljudskih pesmi. Posebnost skladb Tri Aure je bila postavitev instrumentalistov, ki so bili za vsako skladbo postavljeni na različnih mestih v dvorani, viri zvoka so bili drugačni. V Avri I so bili izvajalci razvrščeni v dve skupini: prvo so sestavljali po barvi svetli instrumenti, drugo pa temni barvi. V Avri II je bilo šest skupin. Vsak izvajalec je tvoril skupino zase. V Avri III pa so bili razdeljeni v tri skupine po razponu glasbil: po dve trobenti, rog in pozavna posebej ter evfonij in tuba. Vsaka Avra je ponudila tudi različne sloge, od neobaročnih do folklornih s primesmi sodobnosti in s polifonično tehniko. Prav gotovo so kot biseri zazvene v izvedbi skupine Musicum stare ljudske pesmi z našega področja in od drugod, kot so Pejte, pejte z Gorjancev, Kambra, furlanska Cheste viole, pesem Tiha žalost Frana Levstika, Noč Božična, tridentinska ljudska Fila fila, nagrajena skladba Gorica, glej. Nedvomno pa je višek koncerta bila instrumentalno-vokalna skladba Concerto per un Paese (Koncert za neko vas), ki je nastala po vzoru dela San Martino del Carso italijanskega pesnika Giuseppeja Ungarettija in govori o kraju Martinsčica, po italijansko San Martino del Carso. Poglobljena skladba se spreha po zgodovini kraja od prve svetovne vojne pa do sedaj. Preplet vokala in instrumentalne glasbe je pomensko ovrednotil vsebino skladbe. Zaključili pa so z lahkotnejšo Halle-lujah na angleško besedilo iz knjige psalmov. Vsekakor bogat glasbeni večer, ki predstavlja več kot obetaven začetek niza koncertov ob praznovanju okroglega jubileja te kakovostne pevske skupine.

Metka Sulič

Obetavni mladi iz naših logov Odličnjaki v šoli in na športnih prizoriščih

Ob dnevu varčevanja, ob koncu oktobra, Združenje slovenskih športnih društev v Italiji, Zadruga kraška banka in Zadruga banka Dobrodo Sovodnje že tradicionalno podeljujejo nagrado Šport in šola višješolcem slovenskih zavodov z Goriškega in s Tržaškega, ki dosegajo vidne uspehe tako na športnih prizoriščih kot med šolskimi klopmi. Letos so pobudo, ki si jo je omislil profesor telesne vzgoje, odbojkarški trener in športni pedagog Franko Drasič, priredili že devetnajstič, prvič so jo organizirali leta 1991. V dosedanjih izvedbah je priljubljeno priznanje vsaj enkrat prejelo skoraj že tristo dijakin in dijakov, šestnajst jih je nagrado dobilo za vseh pet let šolanja (med njimi na primer tudi Mateja Bogatec, Paola Cigui, Sandra Vitez, Mateja Crismancich, Eva Carli). Letos se je na razpis prijavilo kakih 50 posameznikov, kriterijem komisije pa jih je odgovarjalo 29: 17 deklet in 12 fantov, osem jih

prihaja z Goriškega, glavnina pa s tržaških višjih srednjih šol. Najbolj zastopana panoga je odbojka (10), mogoče ne samo, ker bi bile odbojkarice praviloma odličnjakinje, ampak tudi zato, ker pač štejejo odbojkarstva prvenstva malo ekip in nastopanje v deželni mladinski prvenstvu dejansko ni nemogoča namera, prej nasprotno. Med nagrajenci je seveda nekaj tudi takih, ki ne tekmujejo za slovenska društva pod okriljem ZŠSDI, prvič in izjemoma pa je priznanje prejel tudi dijak, ki obiskuje šolo v Sloveniji. Petič zapored je bila nagrada Šport in šola deležna namiznoteniška igralka Krasa Tjaša Kralj, ki sicer ni mogla biti prisotna na podelitvi. Med dobitniki so bili tudi letos nekateri posebno uspešni zamejski športniki, na primer jadralca Jaš Farneti, plavalca Lea Ušaj, rokometaš Ivan Kerpan, smučarka Veronica Tence. Nagrajenci so prejeli denarno - ček v višini 150 evrov - in knjižno nagrado (Sokolli tržaškega Sokola pokojnega

prof. Bojana Pavletiča in raziskava o zamejskem športu izpod peresa prof. Martina Maverja, prof. Ivana Peterlina in Igorja Tomasetiga) ter umetniški izdelek, grafiko mladega Jakoba Jugovica z naslovom Mens sana in corpore sano. O nagradi gre dodati nekaj ugotovitev, vsako leto se namreč debatira o njej in zlasti o kriterijih za podeljevanje. Da bi ovrednotili trud vrhunskih športnikov, so zadnja leta uvedli nekatere izjeme pri šolskem uspehu, ki je lahko v prime-

ru nastopanja na mednarodni ravni tudi nižji od srednje ocene osem. Tu bi menda kazalo spet poostriti pravilo, saj o kriterijih za športni uspeh lahko na dolgo in na široko razpravljamo, vendar za šolske dosežke, kar ni srednja ocena osem, ne moremo jemati kot odličnost. Saj ni nujno, da vsi prejmejo to nagrado, vrhunski športniki z (normalno) oceno sedem so pač že bogato nagrajeni na športnem področju. Filozofija organizatorjev pa je, da bi dokazali,

da gre tudi vrhunski šport lahko vzporedno z uspešno izobrazbo, kar sicer drži. Toda meja osmice brez izjem bi menda res zmanjšala število nagrad, vendar bi hkrati tudi odpihnili vsak dvom in preprečila vsakršen ugovor ali zamer. Nekoč je nagrado omogočalo več bančnih zavodov, zadnja leta sta po pretresu v lokalnem gospodarstvu tu ostali le še Zadruga kraška banka (predstavljal jo je Adriano Kovačič) in Zadruga banka Do-

berdob-Sovodnje (Savo Ušaj). Poudariti je treba, da stoletni zadrugi banki izdatno podpirata naš šport in sploh dejavnosti slovenske mladine. Kovačič je, tako kot zelo odločno tudi predsednik ZŠSDI Jure Kuferšin, na nagrajevanju poudaril, da angažiranost tako v športu kot v šoli zelo pomaga mladostnikom, da se razvijejo v uspešne odrasle ljudi. Prav zaradi tega je nagrada Šport in šola še kako umestna in dobrodošla.

HC